Ministerie van Buitenlandse Zaken

Algemeen ambtsbericht Eritrea

Mei 2022

Colofon

Plaats	Den Haag
Opgesteld door	Afdeling Ambtsberichten (DAF/AB)

Inhoudsopgave

	Colofon	2
	Inhoudsopgave	3
	Inleiding	5
1	**Politieke en veiligheidsinformatie**	**7**
1.1	Politieke ontwikkelingen	7
1.1.1	Binnenlands politieke ontwikkelingen	7
1.1.2	Buitenlandse betrekkingen	8
1.2	Veiligheidssituatie	11
1.2.1	Binnenlandse veiligheidssituatie	11
1.2.2	Eritrea's betrokkenheid bij het conflict in Ethiopië	12
1.2.3	Mensenrechtenschendingen en oorlogsmisdaden	16
1.2.4	Onderdelen Eritrese krijgsmacht in Tigray	18
1.3	Bewegingsvrijheid	19
1.3.1	Uitreisverbod	19
1.3.2	Binnenlandse reisbeperkingen	21
2	**Identiteit, nationaliteit en documenten**	**23**
2.1	Introductie	23
2.2	Identificatieplicht	24
2.3	Identificerende documenten	25
2.3.1	Identiteitskaart	25
2.3.2	Reisvergunning (manqesaqesi wereqet)	27
2.3.3	Andere vormen van identificatie	28
2.3.4	Paspoort	30
2.3.5	Geboorteregistratie	30
2.3.6	Nationaliteit	32
3	**Mensenrechten**	**34**
3.1	Algemene mensenrechtensituatie	34
3.2	Positie van specifieke groepen	34
3.2.1	Etnische groepen	34
3.2.2	Religieuze groepen	36
3.2.3	Dienstplichtweigeraars en deserteurs	37
3.2.4	Leden van oppositiepartijen/politieke activisten	41
3.2.5	LHBT	41
3.2.6	Vrouwen	42
3.2.7	Alleenstaande minderjarigen	43
3.2.8	Diaspora	44
3.3	Naleving en schendingen	45
3.3.1	Burgerlijke vrijheden	46
3.3.2	Toezicht en rechtsbescherming	47
4	**Vluchtelingen**	**49**
4.1	Opvang in Ethiopië	50
4.2	Opvang in Soedan	52
5	**Terugkeer**	**54**
5.1	Vrijwillige terugkeer	54

5.2	Gedwongen terugkeer	56
5.3	Legale/illegale uitreis	56
6	**Bijlagen**	**58**
6.1	Afkortingen en anderstalige begrippen	58
6.2	Geraadpleegde bronnen	58
6.3	Kaart van Eritrea	62

Inleiding

Dit ambtsbericht is opgesteld aan de hand van de vragen in de *Terms of Reference* (ToR), opgesteld door het Ministerie van Justitie en Veiligheid. Deze ToR is vastgesteld op 22 oktober 2021 en is samen met het ambtsbericht gepubliceerd op de website van de rijksoverheid.

In dit algemeen ambtsbericht wordt de situatie in Eritrea beschreven voor zover van belang voor de beoordeling van asielaanvragen van personen afkomstig uit Eritrea en voor de besluitvorming over terugkeer van afgewezen Eritrese asielzoekers. Dit ambtsbericht is een actualisering van het algemeen ambtsbericht Eritrea van november 2020. De verslagperiode beslaat de periode november 2020 tot en met april 2022. Relevante ontwikkelingen zijn tot aan de publicatiedatum meegenomen. Dit ambtsbericht betreft een feitelijke, neutrale en objectieve weergave van de bevindingen gedurende de onderzochte periode en biedt geen beleidsaanbevelingen. Dit ambtsbericht is geen beleidsstuk en geeft niet de visie van de regering of het beleid jegens een land of regio weer, noch bevat het conclusies ten aanzien van het vreemdelingenbeleid.

Dit ambtsbericht is opgesteld aan de hand van openbare en vertrouwelijke bronnen waarbij gebruik is gemaakt van zorgvuldig geselecteerde, geanalyseerde en gecontroleerde informatie. Bij de opstelling is onder meer gebruikgemaakt van informatie van niet-gouvernementele organisaties (ngo's), vakliteratuur, berichtgeving in de media en relevante overheidsinstanties. De passages in dit ambtsbericht berusten op meerdere bronnen, tenzij het gaat om algemeen onbetwiste feiten of anders staat aangegeven. De geraadpleegde openbare bronnen zijn opgenomen in de literatuurlijst. Een ander deel van de gebruikte informatie is ingewonnen tijdens interviews of correspondentie met vertrouwelijke relevante en deskundige bronnen in en over Eritrea. De op vertrouwelijke basis ingewonnen informatie is zoveel mogelijk gebruikt om passages die zijn gebaseerd op openbare informatie te ondersteunen en aan te vullen.

Het eerste hoofdstuk behandelt recente ontwikkelingen op politiek gebied, de veiligheidssituatie, de relatie tussen Eritrea en het buitenland en de bewegingsvrijheid, zowel binnen Eritrea als aan de landsgrenzen. Hoofdstuk 2 gaat vervolgens in op Eritrese (identiteits)documenten. Hoofdstuk 3 beschrijft de mensenrechtensituatie en de naleving dan wel schending van de mensenrechten; daarnaast belicht dat hoofdstuk de positie van specifieke groepen. In hoofdstuk 4 komen de opvang van vluchtelingen en binnenlandse ontheemden en de activiteiten van internationale organisaties aan de orde. Hoofdstuk 5 is gewijd aan de terugkeer van vluchtelingen en ontheemden. Hoofdstuk 6 tot slot bevat een lijst met afkortingen, de bibliografie en een kaart van Eritrea.

1 Politieke en veiligheidsinformatie

1.1 Politieke ontwikkelingen

1.1.1 Binnenlandse politieke ontwikkelingen

De politieke situatie in Eritrea kenmerkt zich al vele jaren door haar vrijwel onveranderlijke karakter. Ook in deze verslagperiode is de politieke situatie nauwelijks gewijzigd. Sinds zijn benoeming in 1993 staat president Isaias Afwerki (hierna: Isaias) aan het hoofd van de wetgevende en de uitvoerende macht. De rechterlijke macht wordt grotendeels gecontroleerd door de uitvoerende macht. Een scheiding der machten ontbreekt dus.[1] *Freedom House* geeft Eritrea in 2022 een score van 3 op een schaal van 100 voor politieke en burgerlijke vrijheden.[2]

Na de onafhankelijkheid van Eritrea in 1993 heeft er één nationale verkiezing plaatsgevonden. Op 8 juni 1993 won president Isaias met 95% van de stemmen in een verkiezing die was georganiseerd door het Nationaal Overgangsparlement. Dat parlement werd toen al gedomineerd door het *Eritrean People's Liberation Front* (EPLF), dat in 1994 *People's Front for Democracy and Justice* (PFDJ) ging heten.[3] Het PFDJ is de enige politieke partij, en president Isaias is sinds de onafhankelijkheid aan de macht. Hij toont geen bereidheid om verkiezingen te houden of verandering in de politieke status quo van het land te accepteren. Hij regeert samen met een klein aantal adviseurs van de PFDJ-leiding, vooral Yemane Gebreab (de laatste jaren 'presidentiële adviseur' genoemd), Hagos 'Kisha' Gebrehiwot (hoofd van de financiële aangelegenheden van PFDJ) en Yemane Gebremeskel (minister van Informatie). Osman Saleh is minister van Buitenlandse Zaken en generaal Filipos Woldeyohannes is de commandant der strijdkrachten.[4] Het leger en de veiligheidsdienst blijven aanzienlijke politieke macht genieten en de Nationale Vergadering is sinds 2002 niet meer bijeengekomen. Door president Isaias aangekondigde plannen om een nieuwe grondwet op te stellen zijn niet uitgevoerd en de grondwet van 1997 is nog niet in werking getreden.

In de jaarlijkse *Democracy Index* van de *Economist Intelligence Unit* (EIU) stond Eritrea in 2021 op plek 153 van de in totaal 167 landen. Het Eritrese bewind wordt als 'autoritair' gekwalificeerd.[5]

Twee decennia lang gebruikte president Isaias het ontbreken van vrede met Ethiopië als rechtvaardiging voor zijn autoritaire bewind.[6] Toen Ethiopië en Eritrea in 2018 vrede sloten, hoopten velen dat er hervormingen zouden volgen, en dat de

[1] Bertelsmann Stiftung, *BTI 2022 Country report Eritrea* (1 februari 2022), p. 4; Reisen van, Mirjam en Smits, Klara, *Eritrea en Eritrese vluchtelingen*, maart 2018, p. 45; vertrouwelijke bron (20 december 2021).

[2] Freedom House, Eritrea: *Freedom in the World 2022 Country Report* (februari 2022) Eritrea: Freedom in the World 2022 Country Report | Freedom House.

[3] Reisen van, Mirjam, en Smits, Klara, *Eritrea en Eritrese vluchtelingen*, maart 2018, p. 44.

[4] Bertelsmann Stiftung, BTI 2022 Country report Eritrea (1 februari 2022), p. 4; 'Sons of Isaias': Slavery and indefinite national service in Eritrea. In: Van Reisen, M., Mawere, M., Stokmans, M., & Gebre-Egziabher, K. A. (eds), *Mobile Africa: Human Trafficking and the Digital Divide*. Bamenda, Cameroon: Langaa Research & Publishing CIG (2019), p. 126; Press statement by Anthony Blinken, Secretary of State, *Sanctioning Eritrea military leader in connection with human rights abuses in Ethiopia* (23 augustus 2021) https://www.state.gov/sanctioning-eritrean-military-leader-in-connection-with-human-rights-abuse-in-ethiopia/; vertrouwelijke bron (3 maart 2022).

[5] De Democracy Index is gebaseerd op vijf categorieën: verkiezingsproces en pluralisme; het functioneren van de overheid; politieke participatie; politieke cultuur; burgerlijke vrijheden. Elk land wordt op basis van scores op een reeks indicatoren binnen deze categorieën geclassificeerd als een van de volgende soorten regimes: 'volledige democratie', 'gebrekkige democratie', 'hybride regime' of 'autoritair regime'. The Economist Intelligence Unit, *Democracy Index 2021* (februari 2022).

[6] Bertelsmann Stiftung, *BTI 2022 Country Report-Eritrea* (2022), p. 10.

mensenrechtensituatie in het land zou verbeteren. Dit bleek echter niet het geval. Het uitbreken eind 2020 van het conflict in Tigray, een regio in Noord-Ethiopië, bevestigt dat de lijn van president Isaias niet veranderd is. Tigray is het thuisfront van het *Tigray People's Liberation Front* (TPLF), de beweging die van 1991 tot in 2018 het bestuur van Ethiopië domineerde – totdat Abiy Mohamed in 2018 tot premier van Ethiopië werd gekozen; en die door Isaias al aartsvijand wordt gezien. (zie ook § 1.1.2 Buitenlandse betrekkingen en § 1.2 Veiligheidssituatie).[7] In een land zonder grondwet, democratische instituties of burgerlijke vrijheden is er geen binnenlandse politieke oppositie mogelijk (zie ook § 3 Mensenrechten).[8]

1.1.2 Buitenlandse betrekkingen

In het vorige ambtsbericht Eritrea werd aangegeven dat het conflict in Tigray grensoverschrijdende gevolgen zou kunnen hebben. In het ambtsbericht Ethiopië en het thematisch ambtsbericht Tigray is uitgebreid geschreven over dit conflict, inclusief de betrokkenheid van Eritrea daarbij. Dit ambtsbericht gaat in § 1.2 Veiligheidssituatie in op de ontwikkeling van het conflict vanuit Eritrees perspectief, voor zover dit niet reeds aan de orde is gekomen in de genoemde berichten over Ethiopië en Tigray.

De betrokkenheid van Eritrea bij het conflict in Tigray is in lijn met het belang dat Isaias al decennia hecht aan autonomie voor zijn land. In Isaias' ogen werd de Hoorn van Afrika al jaren gedestabiliseerd door Ethiopisch 'imperialisme'; onder dat imperialisme verstond hij zowel de binnenlandse onderdrukking van gemeenschappen in Ethiopië als de Ethiopische buitenlandpolitiek ten aanzien van Eritrea en andere buurlanden als Djibouti, Somalië en Soedan. Eritrea presenteerde zijn buitenlandbeleid als preventief: in het verleden was Eritrea tegen zijn zin door de VN toegevoegd aan Ethiopië, en na de Eritrese onafhankelijkheid leidde een grensconflict in 1998 tot oorlog tussen beide landen. Isaias hield het TPLF verantwoordelijk voor de oorlog en de weigering om het besluit van de internationale arbitrage van het grensconflict te respecteren.[9]

Voor Isaias was de machtsverschuiving in Addis Abeba, die was ingezet met de dood van Meles Zenawi in 2012 en werd doorgezet met de verkiezing van Abiy, een Oromo, een kans om de rekening te vereffenen met het TPLF.[10] De toenadering tussen Eritrea en Ethiopië in 2018 moet dan ook in dat licht worden gezien. Het was meer een toenadering tussen Isaias en Abiy dan een toenadering tussen beide staten. Er was nauwelijks administratieve *follow-up* van het akkoord dat in 2018 werd getekend. De grens tussen beide landen was slechts enkele maanden open, en de bilaterale commissies (over handel, de grens etc.) die uitwerking moesten geven aan het vredesakkoord, kwamen niet bijeen.[11] De Ethiopische ambassadeur in Asmara werd niet door Eritrea geaccrediteerd. De diplomatieke relaties tussen Eritrea en Ethiopië waren volledig in handen van Abiy en Isaias.[12] In de verslagperiode vond één officiële ontmoeting plaats tussen beide staatshoofden: op 25 en 26 maart 2021 bracht premier Abiy een bezoek aan Asmara.[13] Dit bezoek

[7] ICG Podcast The Horn, S2E15, *What Eritrea wants* (6 april 2021); Asmarino Independent Media, What are the leaders of Eritrea and Ethiopia up to? (21 juli 2021); vertrouwelijke bron (20 december 2021); vertrouwelijke bron (24 januari 2022).

[8] Bertelsmann Stiftung, Eritrea BTI 2022 Country report (1 februari 2022), pp. 13-14; vertrouwelijke bron (8 november 2021); vertrouwelijke bron 13 december 2021); vertrouwelijke bron (25 maart 2021).

[9] ICG Podcast The Horn, S2E15, *What Eritrea wants* (6 april 2021).

[10] ICG Podcast The Horn, S2E15, *What Eritrea wants* (6 april 2021).

[11] Vertrouwelijke bron (8 november 2021); vertrouwelijke bron (24 januari 2022).

[12] EEPA, *Situation report Horn 98* (5 maart 2021); EEPA, *Situation report Horn 162* (4 juni 2021).

[13] Ethiopian Embassy Washington DC, PM Abiy Arrives In Asmara (March 25, 2021) - Embassy of Ethiopia (ethiopianembassy.org); Eritrees ministerie van Informatie, Prime Minister of FDRE arrives in Asmara – Eritrea Ministry Of Information (shabait.com), geraadpleegd op 21 maart 2022/

vond plaats enkele dagen nadat Abiy voor het eerst publiekelijk had toegegeven dat er Eritrese troepen actief waren in Ethiopië (zie ook § 1.2 Veiligheidssituatie).

De alliantie Abiy-Isaias is als een verstandshuwelijk. Vanuit het perspectief van Eritrea bestaan er geen levenslange allianties en blijft een sterk Ethiopië een bedreiging. Eritrea en Ethiopië werken in de strijd tegen de TPLF/TDF[14] samen met Amhaarse milities, en dat is niet zonder risico voor Eritrea. Een overwinning voor de coalitie zou namelijk een steun in de rug zijn van het Amhaarse etnisch nationalisme. Dat wordt door Eritrea eveneens als een bedreiging gezien – in het verleden hebben de Amhaarse leiders zich tegen de onafhankelijkheid van Eritrea verzet.[15]

Isaias was eveneens een drijvende kracht achter de Tripartiete Alliantie (ook wel *Cushitic Alliance* genoemd), een samenwerkingsverband tussen Eritrea, Ethiopië en Somalië. President Farmaajo van Somalië komt uit een politieke familie die, net als Isaias, een sterk Ethiopië ziet als een bedreiging in de Hoorn van Afrika. Evenals Isaias zag Farmaajo de komst van Abiy als een kans om die dreiging van binnenuit te verminderen. Daarbij kwam dat zowel Isaias als Abiy én Farmaajo streven naar een sterke centrale staat in eigen land, en ze dus hetzelfde bestuursmodel voorstaan. Met steun van Eritrea en Ethiopië verstevigde Farmaajo in eigen land zijn positie ten opzichte van voorstanders van een Somalisch federalisme.[16] Omgekeerd werden Somalische rekruten door Eritrea getraind en vervolgens mogelijk naar Tigray gestuurd om er te vechten.[17] (Zie ook § 1.2 Veiligheidssituatie.) De trilaterale samenwerking had tot gevolg dat de regionale *Intergovernmental Authority for Development* (IGAD)[18], die volgens Isaias gedomineerd wordt door Ethiopië en niet bijdraagt aan de stabiliteit in de Hoorn, verder uitgehold werd door de directe invloed van Eritrea en Somalië op Ethiopië.[19]

Die trilaterale samenwerking tussen Eritrea, Ethiopië en Somalië baart Soedan zorgen. Het Amhaarse etnisch nationalisme wordt ook door Soedan als een bedreiging gezien. De oostelijke grens van Soedan valt slecht te bewaken, en Soedan ervaart samenwerking tussen Ethiopië en Eritrea daarom als bedreigend – ook vanwege de aanhoudende grensconflicten tussen Ethiopië en Soedan.[20] De Beja-bevolkingsgroep in Oost-Soedan heeft in het verleden steun gehad van Isaias in de strijd met het centrale gezag in Khartoum.[21] In januari 2021 bood Eritrea aan Soedan aan te bemiddelen in het grensconflict tussen Ethiopië en Soedan over Al Fashaga. Soedan weigerde dit[22] en beschuldigde Eritrea ervan aan de zijde van Ethiopië mee te vechten in het omstreden gebied. Eritrea ontkende dit aanvankelijk, maar de aanwezigheid van Eritrese troepen in het gebied werd vervolgens door de VN bevestigd.[23] De toenadering tussen Eritrea en Ethiopië leidde ertoe dat de macht

[14] De tegenstander van Ethiopië en Eritrea in Tigray noemt zich de *Tigray Defence Forces* (TDF). De beweging is een voortvloeisel van de TPLF, en wordt door Eritrea en Ethiopië ook nog steeds TPLF genoemd.
[15] Vertrouwelijke bron (24 januari 2022).
[16] Africa Report, *What Somalia stands to gain from Ethiopia's ongoing Tigray war* (11 oktober 2021); vertrouwelijke bron (4 april 2022).
[17] OHCHR, *Report of the Special Rapporteur on the Situation of Human Rights in Eritrea A/HRC/47/21* (12 mei 2021), p. 6; Reuters, *Anger in Somalia as sons secretly sent to serve in Eritrea military force* (28 januari 2021); VOA, *Clandestine training of Somali forces in Eritrea stirs families' concerns* (19 februari 2021); BBC Monitoring, *Some 200 Somali troops reportedly return home from Eritrea* (15 december 2021).
[18] De IGAD bestaat uit de leden Djibouti, Eritrea, Ethiopië, Kenia, Oeganda, Somalië, Sudan en Zuid-Sudan.
[19] Vertrouwelijke bron (24 januari 2022).
[20] Vertrouwelijke bron (24 januari 2022).
[21] Dan Connell, *War and peace in Sudan: the case of the Bejas* (27 februari 2007) https://items.ssrc.org/crisis-in-the-horn-of-africa/war-peace-in-sudan-the-case-of-the-bejas/; W.J. Berridge, *Civil Uprisings in modern Sudan: The Kahrtoums springs of 1964 and 1985* (2015), p. 210; vertrouwelijke bron (25 maart 2022); vertrouwelijke bron (4 april 2022).
[22] EEPA, *Situation report Horn 49* (8 januari 2021).
[23] Bloomberg, *Eritrea Forces Deployed in Disputed Sudan-Ethiopia Area*, UN Says (24 maart 2021).

van het leger in Soedan toenam: ook tegenstanders van het militaire regime maakten zich zorgen of Sudan zonder steun van het leger zijn oostelijke grens voldoende kon beschermen.[24] In mei 2021 bracht Isaias een bezoek aan Sudan in een poging de gemoederen te kalmeren.[25] In januari 2022 bracht de Sudanese vicepresident, Mohamed Hamdan Dagalo, beter bekend als Hemedti, een tegenbezoek aan Eritrea.[26]

De toenadering tot Ethiopië kwam Isaias niet alleen goed uit omdat hij de TPLF/TDF hoopt uit te schakelen, maar ook omdat het hem de mogelijkheid bood enige afstand te nemen van de Golfstaten. Sinds de sancties van de VN in 2009 was Eritrea internationaal geïsoleerd geraakt en daarom had het toenadering gezocht tot de Golfstaten. Door Saoedi-Arabië en de Verenigde Arabische Emiraten (VAE) een uitvalsbasis te bieden voor de oorlog in Jemen, verkreeg Eritrea broodnodige inkomsten en daarnaast een steun in de rug tegen Ethiopië.[27] Maar Isaias bleef de Eritrese soevereiniteit bewaken en was niet geïnteresseerd in pogingen van Saoedi-Arabië om de landen rondom de Rode Zee tot meer economische, militaire en culturele integratie te bewegen door middel van de *Red Sea Council*[28].[29]

Relaties met westerse landen
Nadat de EU eerdere sancties tegen Eritrea in december 2018 had opgeheven vanwege de toenadering tot Ethiopië, legde ze op 22 maart 2021 opnieuw sancties op vanwege ernstige mensenrechtenschendingen, zoals arbitraire arrestaties, buitengerechtelijke executies, gedwongen verdwijningen en marteling. Deze sancties waren gericht tegen het Eritrese Nationale Veiligheidsbureau, dat verantwoordelijk was voor het verzamelen van inlichtingen, arrestaties en ondervragingen.[30]

De Verenigde Staten brachten generaal Filipos Woldeyohannes, de stafchef van de *Eritrean Defence Forces* (het Eritrese leger, EDF), in augustus 2021 in verband met ernstige mensenrechtenschendingen tijdens het conflict in Tigray; dit gebeurde op grond van de *Global Magnitsky Human Rights Accountability Act*. Daarnaast kondigden zij in november 2021 sancties af tegen vier Eritrese entiteiten: het Eritrese leger (EDF), de enige legale politieke partij in Eritrea (PFDJ), de holding van alle PFDJ-bedrijven (*Hidri Trust*) en het bedrijf dat het bezit en de financiële belangen van de PFDJ beheert (*Red Sea Trading Corporation, RSTC*). Ook twee personen werden op de zwarte lijst gezet wegens ernstige mensenrechtenschendingen in het Tigray-conflict: Abraha Kassa Nemariam, hoofd van het Nationale Veiligheidsbureau, en Hagos Ghebrehiwet Kidan, CEO van de RSTC en economisch adviseur van de PFDJ.[31]

Rusland en China
Zoals eerder gesteld, hecht president Isaias aan de autonomie van zijn land. Een van de manieren om die te bewaren is door met alle grootmachten relaties te onderhouden. In de verslagperiode zocht Eritrea toenadering tot Rusland en China. In november 2021 ondertekende het een *Memorandum of Understanding (MoU)* met

[24] Vertrouwelijke bron (24 januari 2022).
[25] Al Jazeera, *Eritrea president visits Sudan* (5 mei 2021).
[26] Radio Dabanga, *Sudan delegation visits Eritrea to discuss regional security* (9 januari 2022).
[27] ICG Podcast The Horn, S2E15, *What Eritrea wants* (6 april 2021).
[28] De Red Sea Council bestaat uit Saoedi-Arabië, Egypte, Jordanië, Eritrea, Jemen, SudanSudan, Djibouti en Somalië.
[29] Stimson Center, *Red Sea multilateralism: power politics or unlocked potential?* (17 april 2021).
[30] European Union, Official journal of the European Union L99 I, Legislation volume 64 (22 maart 2021), p. 12 https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=OJ:L:2021:099I:FULL&from=EN
[31] Press statement by Anthony Blinken, Secretary of State, *Sanctioning Eritrea military leader in connection with human rights abuses in Ethiopia* (23 augustus 2021) https://www.state.gov/sanctioning-eritrean-military-leader-in-connection-with-human-rights-abuse-in-ethiopia/; vertrouwelijke bron (3 maart 2022).

China om toe te treden tot de *China Belt and Road Initiative* (BRI)[32] en in januari 2022 bracht een delegatie uit China een bezoek aan Eritrea om te praten over een bilateraal strategisch partnerschap op het gebied van onder andere mijnbouw en infrastructuur.[33] In maart 2022 noemde president Isaias China een belangrijke speler om 'de internationale balans te bewaren', en zag hij een rol weggelegd voor China in de bevordering van integratie binnen de Hoorn van Afrika.[34]

In februari 2022 bracht de speciale gezant van Rusland voor het Midden-Oosten en Afrika een bezoek aan Eritrea en ontmoette hij president Isaias.[35] In maart 2022 was Eritrea een van de vijf landen die tegen de VN-resolutie over de Russische invasie van Oekraïne stemden – naast Belarus, Noord-Korea, Syrië en Rusland zelf.

Mensenrechtenraad
In oktober 2021 werd Eritrea herkozen in de VN-mensenrechtenraad. Dit lag in de lijn der verwachting, aangezien er evenveel kandidaten als te vervullen zetels waren. De Verenigde Staten en ook *Human Rights Watch* (HRW) voerden campagne tegen de verkiezing van Eritrea, vanwege het mensenrechtenprofiel van dat land.[36]

1.2 Veiligheidssituatie

1.2.1 Binnenlandse veiligheidssituatie

In het vorige ambtsbericht Eritrea werd aangegeven dat het conflict in Tigray grensoverschrijdende gevolgen zou kunnen hebben. In het ambtsbericht Ethiopië en het thematisch ambtsbericht Tigray is uitgebreid geschreven over dit conflict, inclusief de betrokkenheid van Eritrea, tot augustus 2021.[37] Deze paragraaf gaat in op de ontwikkeling van het conflict vanuit Eritrees perspectief, voor zover dit niet reeds aan de orde is gekomen in de genoemde berichten over Ethiopië en Tigray.

Op 4 november 2020 braken gevechten uit tussen de TPLF/TDF en het Ethiopische leger. Vanwege de gespannen relaties tussen Eritrea en het TPLF werd gevreesd dat het conflict zich zou kunnen uitbreiden naar Eritrea. Op 14 november 2020 vuurde de TPLF/TDF inderdaad raketten af op Asmara, waar naast het vliegveld en het ministerie van Informatie ook een residentieel gebouw zou zijn geraakt. De Eritrese autoriteiten ontkenden dat Asmara was getroffen, en gaven aan dat de raketten buiten de stad zouden zijn ingeslagen.[38] In de nacht van 27 op 28 november 2020 kwamen opnieuw raketten neer in Asmara. Aangenomen wordt dat deze eveneens door de TPLF/TDF waren afgevuurd, al eiste die de aanval deze keer niet op.[39] Volgens getuigenissen verzameld door het *Europe External Programme with Africa* (EEPA)[40] werden ontploffingen gehoord in Massawa, Dekemhare en Nefasit, op de

[32] Het BRI is een mondiaal infrastructuurprogramma van China. Het wordt ook wel de 'Nieuwe Zijderoute' genoemd. Ministerie van Buitenlandse Zaken, *Algemeen ambtsbericht China*, juli 2020, p. 65.
[33] China's Mission to the United Nations website, *Joint statement by the Foreign Ministers of the State of Eritrea and the People's Republic of China* (5 januari 2022).
[34] BBC Monitoring, *Eritrean president hails China's role in world politics* (12 maart 2022).
[35] Eritrea Hub, *President Isaias and Russia – a long-standing relationship* (4 maart 2022); BBC monitoring, *Eritrea's president receives message from Putin* (8 februari 2022).
[36] UN Headquarters, *Press briefing by Monica Villela Grayley, Spokesperson for General Assembly Preseident Abdulla Shahid*, 14 oktober 2021 https://www.un.org/pga/76/2021/10/14/press-briefing-by-spokesperson-14-october/; vertrouwelijke bron (14 oktober 2021).
[37] Ministerie van Buitenlandse Zaken, *Thematisch ambtsbericht Tigray* (augustus 2021).
[38] Eritrea Hub, *Missiles hit Eritrean capital, Asmara, after Tigray threatens to attack Eritrea* (14 november 2020).
[39] Al Jazeera, *Rockets hit Eritrea capital after Ethiopia declares victory* (29 november 2020).
[40] EEPA is een expertisecentrum dat onderzoek doet in de Hoorn van Afrika met als doel uitspraken te doen over de situatie op het gebied van mensenrechten, vredesopbouw en vluchtelingen. Na de uitbraak van het conflict in Tigray besloot EEPA tot het maken van dagelijkse *situation reports*, gebaseerd op informatie uit zijn brede

verbindingsweg tussen Asmara en de Ethiopische grens.[41] Onduidelijk is waar de raketten precies insloegen, en of er (burger)slachtoffers bij vielen.
Sinds de raketaanvallen van november 2020 is er geen informatie bekend over militaire incidenten in Eritrea als gevolg van het conflict in Tigray.

Gedurende de verslagperiode nam, als gevolg van het conflict in Tigray, de oproep van dienstplichtigen en reservisten toe.[42] Ook gevangenen werden naar het front gestuurd.[43] Volgens verschillende bronnen namen de *giffa's* – razzia's waarbij niet-schoolgaande jongeren en jongvolwassenen worden opgepakt om de dienstplicht te vervullen, evenals dienstplichtontduikers – in intensiteit toe.[44] Ook richtten deze giffa's zich op steeds jongere minderjarigen. Volgens een bron kregen families de opdracht kinderen van zestien jaar en ouder aan de autoriteiten over te dragen. Een andere bron meldde dat volgens verschillende getuigenissen jongeren vanaf vijftien jaar werden opgeroepen. Dit leidde tot veel angst onder de bevolking.[45] Volgens een andere bron gingen in april 2021 de scholen weer open na een jaar sluiting vanwege COVID-19, en werden de leerlingen van de tiende klas naar Sawa[46] gestuurd[47] voor militaire training, terwijl normaliter pas de twaalfde klas naar Sawa ging. Uit Tigray kwamen berichten dat Eritrese militairen vaak erg jong of juist erg oud waren – onder de achttien en boven de zestig.[48] Er zijn getuigenissen bekend van door de TPLF/TDF gevangen genomen militairen van vijftien en zestien jaar die vertelden onder dwang te zijn afgevoerd naar een militair kamp en vervolgens naar het front in Tigray.[49]

Volgens onofficiële berichten zijn de verliezen onder Eritrese militairen als gevolg van het conflict zeer hoog. Volgens een bron verboden de Eritrese autoriteiten het in de verslagperiode om overlijdensadvertenties te plaatsen op de daarvoor bestemde borden bij kerken en bushaltes in Asmara.[50] In december 2020 waren er berichten dat de ziekenhuizen van Senafe, Teseney, Barentu en Keren vol lagen met gewonde militairen, en dat de regering campagnes organiseerde voor bloeddonaties.[51] Er is vaak geen tijd om de doden en gewonden te evacueren.[52]

1.2.2 De betrokkenheid van Eritrea bij het conflict in Ethiopië

Lange tijd ontkende Ethiopië dat er in Tigray ook Eritrese troepen actief waren. Volgens premier Abiy had Eritrea slechts de Ethiopische militairen die de aanval van de TPLF/TDF begin november hadden overleefd, toegestaan zich terug te trekken in

netwerk in de regio, zowel van academici als van contacten in bijvoorbeeld vluchtelingenkampen en universiteiten.

[41] EEPA, *Situation report Horn 10* (28 november 2020); EEPA, *Situation report Horn 11* (29 november 2020)

[42] Vertrouwelijke bron (13 december 2021); vertrouwelijke bron (14 januari 2022); vertrouwelijke bron (24 januari 2022).

[43] EEPA, *Situation report Horn 173* (23 juni 2021).

[44] EEPA, *Situation report Horn 110* (24 maart 2021); vertrouwelijke bron (13 december 2021); vertrouwelijke bron (20 december 2021); vertrouwelijke bron (24 januari 2022).

[45] EEPA, *Situation report Horn 114* (29 maart 2021); vertrouwelijke bron (25 januari 2022).

[46] Sawa is de plaats waar rekruten van de Eritrese strijdkrachten (EDF) en dienstplichtigen van de nationale dienst naartoe worden gezonden voor een militaire basisopleiding. Alle leerlingen van de middelbare school brengen hun laatste (twaalfde) schooljaar door in Sawa. Na het jaar militaire en politieke training in Sawa, blijven ze voor onbepaalde tijd hun nationale dienstplicht vervullen (Ministerie van Buitenlandse Zaken, *Algemeen ambtsbericht Eritrea* (november 2020), p. 9.

[47] EEPA, *Situation report Horn 116* (31 maart 2021); vertrouwelijke bron (1 maart 2022).

[48] EEPA, *Situation report Horn 66* (25 januari 2021).

[49] EEPA, *Situation report Horn 111* (25 maart 2021); EEPA, *Situation report Horn 120* (6 april 2021); EEPA, *Situation report Horn 127* (15 april 2021).

[50] Vertrouwelijke bron (25 maart 2022).

[51] EEPA, *Situation report Horn 18* (7 december 2020).

[52] EEPA, *Situation report Horn 10* (28 november 2020); EEPA, *Situation report Horn 15* (3 december 2020); African arguments, *Eritrea's Role in Ethiopia's conflict and the fate of Eritrean refugees* (4 december 2020); EEPA, *Situation report Horn 15* (3 december 2020); vertrouwelijke bron (13 december 2021).

Eritrea.[53] De Ethiopische ambassadeur bij de EU stelde in een interview dat de TPLF Eritrese uniformen produceerde om de indruk te wekken dat Eritrea betrokken zou zijn.[54] In het thematisch ambtsbericht Tigray werd gesteld dat met de raketaanvallen op Asmara op 14 november 2020 het conflict buiten de Ethiopische landsgrenzen trad. Er zijn echter berichten dat Eritrea zich al voor die aanvallen, en zelfs al voor het uitbreken van de gevechten tussen de TPLF/TDF en het Ethiopische leger, voorbereidde op een mogelijk conflict. Volgens verschillende bronnen had de toenadering tussen Ethiopië en Eritrea sinds 2018 voor president Isaias tot doel de TPLF/TDF verder in het defensief te duwen. Hij zag mogelijkheden toen de TPLF/TDF de controle verloor over het *Ethiopian People's Revolutionary Democratic Front* (EPRDF), een coalitie van etnisch-federalistische partijen die tot 2019 de Ethiopische politiek domineerde.[55] In juli 2020 bracht premier Abiy een bezoek aan het Eritrese militaire kamp Sawa.[56] In oktober 2021 publiceerde CNN een gedocumenteerd onderzoek waaruit bleek dat Ethiopië al vóór de raketaanvallen op Asmara op 14 november 2020 wapens transporteerde naar Eritrea. *Ethiopian Airlines* ontkent de beschuldiging van CNN dat het wapens vervoerd heeft naar Eritrea.[57] Volgens één bron waren in de aanloop naar het conflict Ethiopische elitetroepen Eritrea binnengedruppeld en hadden zij een kamp opgezet in Gherghera, net buiten Asmara. Na de uitbraak van het conflict op 4 november 2020 en voor de aanslag van de TPLF/TDF op Asmara op 14 november 2020 volgden nog meer Ethiopische troepen, ook in de havensteden Massawa en Assab. Volgens dezelfde bron leverde Eritrea inlichtingen en logistieke middelen en diensten voor de aanvallen van deze Ethiopische troepen in Tigray, en zorgde het voor dekking.[58]

Vrij snel na het begin van het conflict kwamen er geloofwaardige berichten dat er zich Eritrese troepen in Tigray bevonden en dat ze zich schuldig maakten aan mensenrechtenschendingen (zie ook § 1.2.3 Mensenrechtenschendingen en oorlogsmisdaden). Hoewel de nationale autoriteiten van Ethiopië de aanwezigheid van Eritrese troepen officieel ontkenden, wezen uitspraken van Ethiopische autoriteiten op lokaal niveau in Tigray een andere kant op. In december 2020 riep de interim-burgemeester van Mekelle, aangesteld door de regering in Addis Abeba, op tot terugtrekking van Eritrese troepen.[59] Daarop werden 'corrigerende maatregelen' tegen hem aangekondigd, en niet lang daarna werd hij ontslagen.[60] Begin maart 2021 riep de gehele interim-regering van Tigray op tot terugtrekking van de Eritrese troepen, omdat zij 'misdaden pleegden in de gebieden onder hun controle'.[61] Het Ethiopische ministerie van Buitenlandse Zaken stelde in diezelfde periode dat er geen overeenkomst bestond tussen de twee landen en dat Eritrea niet was uitgenodigd deel te nemen aan het conflict in Tigray, maar dat het mogelijk was dat Eritrese troepen – die zich sinds de raketaanvallen van de TPLF/TDF op Asmara in november 2020 aan de 'poreuze grens' met Tigray bevonden – mogelijk op Ethiopische grondgebied terecht waren gekomen.[62] Ondanks de ontkenningen deden de Eritrese militairen geen pogingen om onzichtbaar te zijn. Zij waren volgens

[53] African arguments, *Eritrea's Role in Ethiopia's conflict and the fate of Eritrean refugees* (4 december 2020).
[54] EUObserver, *Cyberattack behind Tigray black out, says Ethiopia* (14 december 2020).
[55] ICG Podcast The Horn, S2E15, *What Eritrea wants* (6 april 2021); New York Times (Declan Walsh), *The Nobel Peace Prize that paved the way to war* (15 december 2021); vertrouwelijke bron (20 december 2021); vertrouwelijke bron (24 januari 2022).
[56] Asmarino Independent Media, Eritrea: what are the leaders of Ethiopia and Eritrea up to? (21 juli 2020); shabait.com, Sawa at 33 (15 augustus 2020); Sawa at 33 – Eritrea Ministry Of Information (shabait.com).
[57] CNN, *Ethiopia used its flagship commercial airline to transport weapons during Tigray war* (8 oktober 2021) Ethiopia used its flagship commercial airline to transport weapons during war in Tigray - CNN.
[58] African arguments, *Eritrea's Role in Ethiopia's conflict and the fate of Eritrean refugees* (4 december 2020).
[59] EEPA, *Situation report Horn 45* (4 januari 2021).
[60] EEPA, *Situation report Horn 48* (7 januari 2021).
[61] EEPA, *Situation report Horn 98* (5 maart 2021).
[62] The Reporter, *No Ethiopian official invitation for Eritrean troops, MoFA* (6 maart 2021).

Associated Press (AP) aanwezig bij bijeenkomsten over onderhandelingen over humanitaire corridors met de Ethiopische autoriteiten.[63]

De Eritrese uniformen zijn onder andere qua kleur duidelijk te onderscheiden van de uniformen die de Ethiopische soldaten dragen. Het is echter voorgekomen dat Eritrese soldaten gekleed gingen in Ethiopische uniformen[64], en omgekeerd beschuldigden de Ethiopische autoriteiten de TPLF/TDF ervan Eritrese uniformen te produceren om de schijn te wekken dat Eritrea bij het conflict betrokken was.[65]

Ondanks de mogelijke verwarring door uniformen zijn de Eritreeërs te herkennen.[66] Zo spreken Ethiopische soldaten Amhaars, maar Eritreeërs over het algemeen Tigrinya of Arabisch. En hoewel Tigreeërs óók Tigrinya spreken, bestaan er verschillen. Er is een verschil in accent, en Eritreeërs gebruiken bijvoorbeeld veel meer Arabische woorden en uitdrukkingen in hun dagelijks taalgebruik. Verder lopen Eritreeërs, in tegenstelling tot Ethiopische soldaten, die standaardlegerschoenen dragen, op plastic schoeisel, *congo chama* of *shida* genaamd. Daarnaast hebben sommige Eritreeërs, met name van de etnische groep Beni-Amar, bepaalde culturele kenmerken, zoals drie littekens op beide zijden van het gezicht.[67]

Samenwerking tussen Eritrea en Ethiopië
Eritrea heeft bij lange na niet dezelfde middelen als Ethiopië voor het volhouden van het conflict. Het leger heeft nauwelijks logistieke of bevoorradingslijnen – de militairen moeten zichzelf bevoorraden op de plaats waar zij zich bevinden. Zo heeft het Eritrese leger gedurende vele jaren van vrijheidsstrijd en conflict met Ethiopië altijd gefunctioneerd. Ethiopië heeft een deel van de middelen die het heeft kunnen mobiliseren voor het conflict in Tigray, met name in het Midden-Oosten, gedeeld met Eritrea.[68]

De samenwerking tussen Ethiopië en Eritrea is als een verstandshuwelijk, en het is voornamelijk een samenwerking van de leiders, president Isaias van Eritrea en premier Abiy van Ethiopië (zie ook § 1.1.2 Buitenlandse betrekkingen).[69] Er was geen gezamenlijke bevelstructuur en de militaire culturen van de twee legers waren zeer verschillend: het Ethiopische leger is professioneler en het is een beroepsleger; het Eritrese leger is gebaseerd op de dienstplicht en is erop ingesteld zichzelf te moeten bevoorraden in het gebied waarin het opereert.[70] Hierdoor was samenwerking van de legers in het veld niet altijd vanzelfsprekend.

De Ethiopische commandant in Tigray noemde de Eritrese troepen 'onwelkom'.[71] Het Ethiopische federale leger zou weinig tot geen autoriteit hebben over de Eritrese troepen in Tigray, die autonoom te werk zouden gaan. Volgens een vertrouwelijke bron had de regering-Abiy Eritrea al enkele malen gevraagd zich terug te trekken, maar had het land dat geweigerd.[72] In januari 2021 kwam het tot gevechten tussen

[63] AP, *Witnesses: Eritrean soldiers loot, kill in Ethiopia's Tigray* (26 januari 2021).
[64] Ministerie van Buitenlandse Zaken, *Thematisch ambtsbericht Tigray* (augustus 2021), p. 22, vertrouwelijke bron.
[65] EUObserver, *Cyberattack behind Tigray black out, Ethiopia says* (14 december 2020).
[66] Ministerie van Buitenlandse Zaken, *Thematisch ambtsbericht Tigray* (augustus 2021), p. 22, vertrouwelijke bron.
[67] Amnesty International, *The Massacre in Axum* (februari 2021), p. 13; Ministerie van Buitenlandse Zaken, *Thematisch ambtsbericht Tigray* (augustus 2021), p. 22, vertrouwelijke bron (10 juni 2021); EEPA, *Situation report Horn* 50 (9 januari 2021); EEPA, *Situation report Horn 60* (19 januari 2021); EEPA, *Situation report Horn 99* (8 maart 2021).
[68] Vertrouwelijke bron (24 januari 2022).
[69] EEPA, *Situation report Horn 67* (26 januari 2021).
[70] EEPA, *Situation report Horn 69* (28 januari 2021); vertrouwelijke bron (24 januari 2022).
[71] Addis Standard, *News analysis: 'We don't want it': NORTH Command chief on Eritrean army in Tigray. Says army did not let alien forces in. Full speech* (6 januari 2021).
[72] Ministerie van Buitenlandse Zaken, *Thematisch ambtsbericht Tigray* (augustus 2021), p. 22.

Eritrese en Ethiopische troepen toen volgens lokale bronnen de Eritrese troepen Ethiopische tanks mee wilden nemen naar Eritrea.[73]

Volgens de woordvoerder van de TPLF/TDF, Getachew Reda, kon op basis van afgeluisterde gesprekken vastgesteld worden dat de oorlog in Tigray werd geleid door de Eritrese generaals Sumon Equbu (bijnaam Riesi Mirak) en Hadush Efreim, die geregeld opdrachten van Ethiopische commandanten negeerden.[74] Eritrese troepen ontzegden Ethiopische troepen de toegang tot het gebied voorbij Adigrat richting het noorden.[75] Ook waren er berichten dat Eritrese militairen in de stad Shire, in het noorden van Tigray, de bevolking vertelden dat die vanaf dat moment door Eritrea zou worden bestuurd.[76] Aan leden van de Irob-gemeenschap, een etnische minderheid, werden naar verluidt Eritrese identiteitskaarten uitgedeeld.[77]

Terugtrekken Eritrese troepen uit Ethiopië
Na enorme internationale druk om de Eritrese troepen zich te laten terugtrekken uit Ethiopië[78] gaf premier Abiy op 23 maart 2021, in een toespraak in het Ethiopische parlement, voor het eerst toe dat er Eritrese troepen aanwezig waren in Ethiopië. Hij veroordeelde 'eventuele' betrokkenheid van Eritrese troepen bij mensenrechtenschendingen tegen de bevolking, stelde dat dit met de Eritrese autoriteiten besproken was en dat die beloofd hadden op te treden tegen schendingen, aangezien de gezamenlijke vijand niet de bevolking was.[79]

In april 2021 kondigde Eritrea in een brief aan de VN-Veiligheidsraad aan dat Eritrea zijn troepen uit Ethiopië zou terugtrekken.[80] In de weken en maanden daarna waren er echter berichten van nieuwe aanvoer van troepen vanuit Eritrea naar Tigray[81], en het *Oromo Liberation Front* (OLF) stelde in mei 2021 dat er ook in andere delen van Ethiopië Eritrese troepen waren gesignaleerd. Het OLF zei bewijs te hebben dat Eritrese soldaten zich schuldig hadden gemaakt aan het willekeurig arresteren en mishandelen van personen in de regio's Oromia en Benishangul-Gumuz.[82] Een vertrouwelijke bron merkte hierbij op niet te kunnen bevestigen of dit daadwerkelijk het geval was, maar dat hij het met de verslechterde veiligheidssituatie in die regio's niet ondenkbaar achtte.[83]

In juni 2021 begon de TPLF/TDF een tegenoffensief en kreeg het grote delen van Tigray weer onder controle. Op 28 juni kondigde Ethiopië een unilateraal staakt-het-vuren af en trok het Ethiopische leger zich terug[84], waarna de TPLF/TDF verder optrok en het conflict zich verplaatste naar de regio's Amhara en Afar. Vervolgens trokken ook de Eritrese troepen zich terug uit de gebieden die tot dan toe onder controle waren geweest van het Ethiopische leger, ook al was Eritrea ongelukkig met

[73] EEPA, *Situation report Horn 67* (26 januari 2021).
[74] EEPA, *Situation report Horn 87* (18 februari 2021).
[75] EEPA, *Situation report Horn 65* (24 januari 2021); EEPA*, Situation report Horn 147* (14 mei 2021).
[76] EEPA, *Situation report Horn 66* (25 januari 2021).
[77] RFI, *Tigré: l'Erythrée, engagée dans les combast malgré les dénégations* (26 januari 2021); EEPA, *Situation report Horn* 64 (23 januari 2021); EEPA, Situation report Horn 71 (30 januari 2021); (2470) Eritrean ID's handed out to Irob people - YouTube.
[78] EEPA, *Situation report Horn 98* (5 maart 2021).
[79] EEPA, *Situation report Horn 110* (24 maart 2021).
[80] Reuters*, Eritrea admits presence in Ethiopia's Tigray, tells U.N. withdrawing* (16 april 2021); (Letter of Eritrea's Ambassador to the UN to Current President of UNSC) – Eritrea Ministry Of Information (shabait.com).
[81] EEPA, *Situation report Horn 119* (5 april 2021); EEPA, *Situation report Horn 127* (15 april 2021).
[82] Oromo Liberation Front, OLF/ABO, OLF Press Statement Facebook, *Eritrean Soldiers are Brutally Persecuting Civilians in Abay Chomen Region of West Oromia* (30 mei 2021); The Africa Report, *Ethiopia/Tigray: Is this Eritrea's final war? (*28 juni 2021); EEPA*, Situation report Horn 163* (7 juni 2021); Oromia Global Forum, *Urgent appeal to stop the Invasion of Oromia and Benishangul-Gumuz regional States by Eritrean Forces* (7 juni 2021)
[83] Ministerie van Buitenlandse Zaken, *Thematisch ambtsbericht Tigray* (augustus 2021), p. 23; vertrouwelijke bron (3 juni 2021).
[84] BBC News, *Ethiopia's Tigray conflict: How the TPLF has outflanked the army* (18 november 2021); vertrouwelijke bron (13 december 2021).

het unilaterale besluit van Ethiopië. In Noord- en West-Tigray bleven wel Eritrese troepen achter.[85]

Het Eritrese leger voert sinds juni 2021 nauwelijks nog offensieve militaire operaties uit, mogelijk omdat het grote verliezen heeft geleden en veel minder middelen heeft dan Ethiopië. Eritrea heeft zich echter niet teruggetrokken uit het conflict, omdat het vreest dat het zelf het volgende doelwit zal zijn.[86] Het houdt defensieve posities aan en ondersteunt het embargo op Tigray door ervoor te zorgen dat er geen humanitaire of militaire hulp vanuit Sudan of via de Eritrese havens Assab en Massawa in Tigray kan komen. Er is op het hoogste niveau contact tussen beide landen en Eritreeërs bekleden belangrijke adviserende posities in Addis Abeba.[87] Op 24 maart 2022 kondigde Ethiopië om humanitaire redenen een staakt-het-vuren aan. Eind april 2022 hadden er echter slechts vier humanitaire konvooien plaatgevonden – een totaal van tachtig vrachtwagens – terwijl de VN had aangegeven dagelijks honderd vrachtwagens nodig waren om hongersnood te voorkomen.[88]

In mei 2022 waren er tegenstrijdige berichten over schermutselingen tussen het Eritrese leger en de TPLF/TDF. Verschillende bronnen spraken over een opleving van de gevechten en de Eritrese televisie beschuldigde de TPLF/TDF van plannen om Eritrea aan te vallen[89], maar dit werd door de TPLF/TDF ontkend.[90]

Somalische rekruten in Tigray
Volgens onbevestigde berichten vochten Somalische rekruten in Tigray mee aan de zijde van Eritrese troepen. Volgens getuigenissen werden duizenden Somalische rekruten sinds 2019 onder valse voorwendselen naar Eritrea gebracht. De rekruten zou zijn verteld dat ze in Qatar aan het werk zouden gaan. In Eritrea werden de rekruten getraind. De Eritrese en Somalische autoriteiten hebben deze berichten ontkend.[91] De berichten dat Somalische troepen aan de zijde van Eritrese troepen vochten in Tigray zijn van begin 2021, een periode waarin ook de aanwezigheid van Eritrese troepen in Tigray nog ontkend werd (zie ook hierboven).[92]

1.2.3 Mensenrechtenschendingen en oorlogsmisdaden

De *Office of the High Commissioner for Human Rights* (OHCHR) en de *Ethiopian Human Rights Commission* (EHRC) hebben gezamenlijk onderzoek gedaan naar de mensenrechtenschendingen in Tigray in de periode tussen het begin van het conflict in november 2020 en het unilaterale staakt-het-vuren van 28 juni 2021. In hun rapport maken zij melding van *unlawful killings* buitengerechtelijke executies,

[85] Vertrouwelijke bron (3 maart 2022); vertrouwelijke bron (30 september 2021); vertrouwelijke bron (13 december 2021).
[86] Vertrouwelijke bron (3 maart 2022).
[87] Vertrouwelijke bron (13 december 2021); vertrouwelijke bron (20 december 2021); vertrouwelijke bron (3 maart 2022).
[88] The Economist, *A fragile ceasefire offers hope in Ethiopia* (2 april 2022); The Independent, *Aid block threatens fragile Ethiopian truce over Tigray* (23 april 2022).
[89] Ethiopia Observer, *Flareup on Ethiopia-Eritrea border after clashes in Rama and Badme* (9 mei 2022); The Star, *Tigray forces clash with Eritrean army – reports* (9 mei 2022); AfricaIntelligence, *Fighting resumes between Tigrayans and Eritreans* (11 mei 2022); The East African, *Eritrea accuses TPLF of planning fresh attacks against Asmara* (18 mei 2022); BBC Monitoring, *Eritrean TV accuses Tigray rebels of plans to attack country* (18 mei 2022).
[90] BBC monitoring, *Ethiopia's Tigray rebels deny clash with Eritrean army* (12 mei 2022).
[91] OHCHR, *Report of the Special Rapporteur on the Situation of Human Rights in Eritrea A/HRC/47/21* (12 mei 2021), p. 6; Reuters, *Anger in Somalia as sons secretly sent to serve in Eritrea military force* (28 januari 2021); VOA, *Clandestine training of Somali forces in Eritrea stirs families' concerns* (19 februari 2021); BBC Monitoring, *Some 200 Somali troops reportedly return home from Eritrea* (15 december 2021).
[92] African arguments, Eritrea's Role in Ethiopia's conflict and the fate of Eritrean refugees (4 december 2020); BBC News, Ethiopia PM Ahmed Abiy admits Eritrea forces in Tigray (23 maart 2021).

marteling en andere vormen van mishandeling, arbitraire detentie, ontvoeringen en gedwongen verdwijningen en seksueel en gendergerelateerd geweld, ook tegen kinderen. Ook maken zij melding van plundering en vernieling, van gedwongen ontheemding van burgers en Eritrese vluchtelingen, en van beperking van de bewegingsvrijheid, de vrijheid van meningsuiting en de toegang tot informatie.[93] De speciale rapporteur van de VN voor de Mensenrechten in Eritrea, Mohammed Abdelsalam Babiker, maakt melding van berichten over schendingen van mensenrechten en internationaal humanitair recht, begaan door Eritrese troepen in Tigray. Deze berichten betreffen gerichte aanvallen tegen burgers en willekeurige aanvallen, standrechtelijke executies, seksueel en gendergerelateerd geweld, vernieling en plundering van privaat bezit, en ontheemding en ontvoering van Eritrese asielzoekers en vluchtelingen in Tigray.[94] Het EEPA heeft getuigenissen verzameld over uiteenlopende mensenrechtenschendingen: plundering en vernietiging van privébezit, inclusief religieuze artefacten[95]; ontvoeringen[96]; willekeurige en standrechtelijke executies, inclusief van kinderen en religieuze leiders, soms van tientallen of honderden mensen tegelijk[97]; verkrachting – vaak meermalig, door meerdere soldaten gedurende langere periodes – en het vragen van seksuele diensten in ruil voor basisbenodigdheden [98]; marteling, inclusief het dwingen van mannelijke familieleden om de verkrachting van een vrouw bij te wonen[99]; afpersing en het eisen van losgeld voor gevangengenomen familieleden[100]; het vernietigen van oogsten en andere vormen van uithongering.[101]

Volgens *The Economist* bestond er betrouwbare berichtgeving over het verbranden van gewassen en het doden van vee door het federale Ethiopische leger en bondgenoten.[102] Op 15 juni 2021 verklaarde de toenmalige humanitaire coördinator van de VN, Mark Lowcock, dat Eritrese soldaten in Tigray 'hongersnood' als wapen inzetten. Eritrese autoriteiten antwoordden hierop dat Eritrea zich niet aan het uithongeren van de Tigrese bevolking bezondigde en dat Lowcock zich voor de propagandawagen van het TPLF had laten spannen.[103] Ook premier Abiy weerlegde de berichtgeving dat zijn regering de bevolking van Tigray moedwillig zou uithongeren. Evenals de Eritrese autoriteiten noemde hij dit 'pure propaganda'.[104]

In het thematisch ambtsbericht Tigray werd reeds melding gemaakt van de goed gedocumenteerde gebeurtenissen bij Aksum. Daar doodden Eritrese troepen eind

[93] Report of the Ethiopian Human Rights Commission (EHRC) / Office of the United Nations High Commissioner for Human Rights (OHCHR) Joint Investigation into Alleged Violations of International Human Rights, Humanitarian and Refugee Law Committed by all Parties to the Conflict in the Tigray Region of the Federal Democratic Republic of Ethiopia (2021), pp. 1-5.
[94] OHCHR, *Report of the Special Rapporteur on the Situation of Human Rights in Eritrea A/HRC/47/21* (12 mei 2021), p. 13.
[95] EEPA, *Situation reports Horn 2* (18 november 2020), *19* (8 december 2020), *29* (18 december 2020), *32* (21 december 2020), *33* (22 december 2020), *34* (23 december 2020), *37* (26 december 2020), *66* (25 januari 2021), 67 (26 januari 2021).
[96] EEPA, *Situation report Horn 187* (14 juli 2021).
[97] EEPA, *Situation reports Horn 29* (18 december 2020), *30* (19 december 2020), *33* (22 december 2020), *35* (24 december 2020), *37* (26 december 2020), *39* (28 december 2020), *52* (11 januari 2021), *53* (12 januari 2021), 62 (21 januari 2021), *63* (22 januari 2021), *64* (23 januari 2021), *65* (24 januari 2021), *66* (25 januari 2021), 67 (26 januari 2021), *105* (17 maart 2021), *106* (18 maart 2021), *123* (9 april 2021), *125* (13 april 2021), *139* (3 mei 2021), *151* (20 mei 2021) .
[98] EEPA, *Situation reports Horn 66* (25 januari 2021), *67* (26 januari 2021), *105* (17 maart 2021), *108* (22 maart 2021), *130* (20 april 2021).
[99] EEPA, *Situation report Horn 67* (26 januari 2021).
[100] EEPA, *Situation report Horn 45* (4 januari 2021).
[101] EEPA, *Situation reports Horn 94* (1 maart 2021), *97* (4 maart 2021), *121* (7 april 2021), *151* (20 mei 2021), *163* (7 juni 2021).
[102] The Economist, *Ethiopia's government appears to be wielding hunger as a weapon; Ethiopia's civil war* (21 mei 2021).
[103] BBC Monitoring (Shabait Website*), Eritrea rejects accusations over Ethiopia's Tigray situation* (17 juni 2021); Reuters, *EXCLUSIVE UN official accuses Eritrean forces of deliberately starving Tigray* (15 juni 2021).
[104] BBC Monitoring (ETV), *Claims of famine in Tigray 'pure propaganda' - Ethiopian PM* (24 juni 2021).

november grote aantallen (meldingen gaan van 'meer dan honderd' tot 'vele honderden'[105]) burgers.[106] Het EEPA maakt melding van andere massaslachtingen van tientallen, zo niet honderden burgers, bij Zalambessa en Wukro[107], en CNN berichtte over een massaslachting door Eritrese troepen bij Edaga Hamus, waarbij ook kinderen werden gedood.[108]

Zowel open als vertrouwelijke bronnen verklaarden dat het Eritrese leger (EDF) verantwoordelijk was voor de meeste wandaden.[109] De Universiteit van Gent beschreef in haar rapport over de situatie in Tigray dat van de gedocumenteerde burgerslachtoffers[110] de dadergroep voor ruim 44 procent uit Eritrese soldaten bestond, voor 20,1 procent uit Ethiopische federale soldaten, voor ruim 17 procent uit eventueel Ethiopische of Eritrese soldaten, en nog 1 procent Ethiopisch of Amhaars. In 4 procent van de gevallen was de dadergroep Amhara, in 1 procent TPLF/TDF en in de rest van de gevallen was de dadergroep onbekend.[111]

Volgens een vertrouwelijke bron zijn zaken als plundering standaard, en worden ze verwacht van Eritrese militairen – zeker tijdens een conflict. Of ze nu beroepsmilitair zijn of dienstplichtige, er is een enorme druk op militairen om zich te conformeren aan dit gedrag,[112] ook omdat het Eritrese leger geacht wordt zich lokaal te bevoorraden, zonder logistieke en bevoorradingslijnen.[113] Daarnaast worden de militairen via de overheidskanalen (de enige informatievoorziening die er is in Eritrea) en tijdens de training in Sawa geïndoctrineerd om te geloven dat de Tigreeërs de vijand zijn. Ook als mensen niet willen vechten, zien zij Tigray wel als de vijand. Voorafgaand aan het conflict was in de Eritrese staatsmedia de negatieve berichtgeving over het TPLF en Tigray verder opgeschroefd.[114]

1.2.4 Onderdelen Eritrese krijgsmacht in Tigray

Officiële informatie over de onderdelen van het Eritrese leger die actief waren en zijn in Ethiopië is niet bekend. Ook kan geen onderscheid gemaakt worden tussen dienstplichtigen en professionele militairen: dienstplichtigen worden systematisch geïntegreerd in alle onderdelen van het leger.[115] Getuigenverklaringen maken melding van een groot aantal divisies, waaronder die met nummer 11, 17, 21, 22, 23, 25, 26, 27, 28, 29, 31, 32, 35, 37, 39, 42, 46, 47, 48, 49, 52, 53, 58, 59, 63 en 71.[116] In de eerste maanden van het conflict waren volgens schattingen 16 tot 41 van de in totaal 43 Eritrese divisies in Tigray actief. Hieronder bevonden zich ook

[105] EEPA, *Situation report Horn 112* (26 maart 2021).
[106] Ministerie van Buitenlandse Zaken, *Thematisch ambtsbericht Tigray* (augustus 2021), pp 27-28; Amnesty International, *The Massacre in Axum* (februari 2021), p. 23; HRW, *Ethiopia's Axum Findings Ignore Massacre of Civilians* (12 mei 2021); Addis Standard, *News Alert: Ethiopia Rights Commission confirms Eritrean soldiers massacred civilians in Axum, calls for comprehensive investigation in Tigray* (24 maart 2021).
[107] EEPA, *Situation reports Horn 67* (26 januari 2021), *123* (9 april 2021), *125* (13 april 2021).
[108] CNN, *Massacre in the mountains* (22 maart 2021).
[109] Ministerie van Buitenlandse Zaken, *Thematisch ambtsbericht Tigray* (augustus 2021) p. 26, vertrouwelijke bron (21 juni 2021); vertrouwelijke bron (22 januari 2021).
[110] *Gedocumenteerd* betekent dat de naam en andere gegevens van het slachtoffer bekend zijn.
[111] Annys, S., Vanden Bempt, T., Negash, E., De Sloover, L., Nyssen, J., *Tigray: atlas of the humanitarian situation. Journal of Maps*, preprint versie 2.2 (december 2021), p. 36. https://www.researchgate.net/publication/349824181_Tigray_Atlas_of_the_humanitarian_situation
[112] Vertrouwelijke bron (24 januari 2022).
[113] EEPA, *Situation report Horn 69* (28 januari 2021).
[114] Vertrouwelijke bron (20 december 2021).
[115] Vertrouwelijke bron (24 januari 2022).
[116] EEPA, *Situation report Horn 15* (3 december 2020), *73* (1 februari 2021), *109* (23 maart 2021), *120* (6 april 2021), *5* (22 november 2020), 12*6* (14 april 2021), *146* (12 mei 2021), *171* (21 juni 2021), *9* (27 november 2020), *111* (25 maart 2021), *87* (18 februari 2021), *95* (2 maart 2021), *96* (3 maart 2021), *98* (5 maart 2021); African Arguments, Mesfin Hagos, *Eritrea's Role in Ethiopia's Conflict and the Fate of Eritrean Refugees in Ethiopia* (4 december 2020); Reuters, *Special report: In Ethiopia's war, Eritrea's army exacted deadly vengeance on old foes* (1 november 2021); Eritrea Hub, *The tale of Eritrean withdrawal from Tigray* (15 april 2021).

vluchtelingen die door de Eritrese troepen uit de vluchtelingenkampen in Tigray waren ontvoerd en dienstplichtigen, die na een training van drie maanden naar het front in Tigray werden gestuurd.[117] Volgens een getuigenis opgetekend door het EEPA werd het vluchtelingenkamp Shimelba, nadat het ingenomen was door Eritrese troepen, gebruikt voor aanvullende training van dienstplichtigen van de 33e lichting, die in 2020 hun training in Sawa hadden afgerond.[118]

Het is niet mogelijk om met zekerheid iets te zeggen over de verantwoordelijkheid voor mensenrechtenschendingen.[119] Wel werden in de eerste maanden van het conflict met name de divisies 29, 49, 53, 71 en de divisies onder leiding van generaal Eyob Fessahaye (bijnaam Halibay), de commandant van de Eritrese *special forces* en liaison van het presidentiële paleis, genoemd als verantwoordelijk voor plunderingen en het doden van burgers.[120] Volgens getuigen was de 35e divisie, onder leiding van kolonel Berhane Tesfamariam (bijnaam Wedi Kecha), verantwoordelijk voor de vernietiging van de kampen voor Eritrese vluchtelingen in Tigray, Hitsats en Shimelba (zie ook § 4.1 Opvang in Ethiopië).[121] Het is onmogelijk gebleken deze informatie te verifiëren of vast te stellen of ze volledig is.

Veel Eritrese militairen, inclusief dienstplichtigen, probeerden te vluchten naar Sudan. Volgens één bron waren de militairen van de 17e en 61e brigade[122] – in het bijzonder de vrouwelijke – gestationeerd in Humera, aan de grens met Sudan, om vluchtende Eritrese militairen en vluchtelingen tegen te houden. Desalniettemin bleven Eritrese vluchtelingen vanuit Eritrea en Ethiopië in Sudan aankomen (zie ook § 4.2 Opvang in Sudan).

1.3 Bewegingsvrijheid

1.3.1 Uitreisverbod

Het bleef tijdens de verslagperiode vrijwel onmogelijk voor Eritreeërs om hun land legaal te verlaten. Het verkrijgen van een paspoort is extreem moeilijk, en wordt meer gepresenteerd als een privilege dan als een recht. Het verkrijgen van een paspoort is gekoppeld aan internationaal reizen, waarvoor ook een uitreisvisum nodig is. Om zo'n visum te krijgen moet men de reden voor de uitreis opgeven en kunnen bewijzen dat men de dienstplicht heeft vervuld of hiervan officieel is vrijgesteld. Personen die in aanmerking kunnen komen voor legale uitreis zijn mannen en vrouwen die geen dienstplichtige leeftijd meer hebben, en personen die om medische redenen of voor studie reizen. Voor dienstplichtigen is het niet onmogelijk legaal uit te reizen, maar daarvoor is toestemming van de leidinggevende/commandant nodig, iets wat in de praktijk zelden voorkomt.[123] Kinderen onder de vijf jaar kunnen op het paspoort en het uitreisvisum van hun

[117] EEPA, *Situation report Horn 15* (3 december 2020); EEPA *Situation report Horn 9* (27 november 2020); EEPA, *Situation report Horn 10* (28 november 2020); EEPA, *Situation report Horn 120* (6 april 2021).
[118] EEPA, *Situation report Horn 111* (25 maart 2021).
[119] Vertrouwelijke bron (24 januari 2022).
[120] EEPA, *Situation report Horn 73* (1 februari 2021).
[121] Reuters, *Special report: In Ethiopia's war, Eritrea's army exacted deadly vengeance on old foes* (1 november 2021); Weldemichael et al., *Between a rock and a hard place, Eritrean refugees in Tigray and Ethiopian civil war* (2022), p. 19.
[122] Eritrea Hub, *BREAKING – Warning from the Eritrean underground: a new Tigray offensive is being finalized* (26 januari 2021).
[123] Daniel Mekonnen en Sara Palacios Arapiles, *Expert report: Access to documents for Eritrean refugees in the context of family reunification* (april 2021, met een update in mei 2021), pp. 29-30; Staatssekretariat für Migration, Zwitserse federatie, *Focus Eritrea, Identity and civil status documents* (21 januari 2021), p. 5; EASO, *Country of Origin Information Report Eritrea: National service, exit and return* (september 2019), pp. 43-44.

ouders legaal het land verlaten. Kinderen tussen de vijf à zeven en zeventien jaar mogen het land in principe niet verlaten[124], tenzij zij reizen om medische redenen of voor studie, of kinderen zijn van voormalige onafhankelijkheidsstrijders of huidige machthebbers.[125] De afgifteprocedures voor paspoorten en uitreisvisa zijn arbitrair en niet transparant.[126] In de praktijk komt voor dat ambtenaren die verantwoordelijk zijn voor de afgifte van uitreisvisa, of met wie men persoonlijke connecties zich laten omkopen om paspoorten en uitreisvisa af te geven.[127]

Zonder paspoort en uitreisvisum is het vrijwel onmogelijk Eritrea per vliegtuig te verlaten. De landsgrenzen zijn afgesloten. Het illegaal oversteken van de grens over land is weliswaar zwaar en risicovol, maar niet onmogelijk. Jaren geleden waren het vooral mensen uit het midden van Eritrea die het land probeerden te ontvluchten. Om die reden maakten de autoriteiten het voor hen zo moeilijk mogelijk om in de grensgebieden te komen. Van de mensen uit de grensgebieden zelf werd in die tijd de tijdelijke grensovergang over land in het kader van handel en familiebezoek vaak gedoogd. Aangezien het moeilijk was om zonder reden in de buurt van een grens te komen, hadden personen uit centralere delen van het land vaak mensensmokkelaars nodig om de grens over te steken. Naarmate de sociaal-economische situatie in het land slechter werd en de bevolking steeds vaker pogingen deed om de dienstplicht van onbepaalde duur te ontduiken, werd de sluiting van de grenzen steeds strenger gehandhaafd. Dit was ook het geval gedurende de verslagperiode.[128]

In het verleden was in Eritrea een *shoot to kill order* van kracht op iedereen die illegaal de grens probeerde over te steken.[129] In het ambtsbericht van 2020 werd aangegeven dat er sprake was van willekeur bij de bestraffing van personen die de grens illegaal overstaken.[130] Dit beeld werd bevestigd voor de verslagperiode. Militaire commandanten passen in de gebieden waar zij opereren hun eigen regels toe, en hiertegen kan geen civiele bescherming worden ingeroepen.[131]

Aangezien de grenzen lang zijn, zijn ze niet volledig te bewaken en is het voor personen die het gebied goed kennen mogelijk de grensbewaking te omzeilen. Voor wie het lukt in de buurt van de grens te komen, is het mogelijk om personen uit het grensgebied in te huren als gids. Ook zijn er mensensmokkelaars die door middel van de juiste connecties of corruptie mensen de grens over kunnen krijgen. Dit geldt zowel voor de grens met Sudan als voor die met Ethiopië. De grens met Sudan is echter verder weg van het meest dichtbewoonde gedeelte van Eritrea; daarom is er een groter risico om onderweg naar die grens bij een checkpoint problemen te ondervinden. Aan de andere kant maakt het conflict in Tigray het ook minder aantrekkelijk om de grens daar over te steken, zoals bij Humera of Zalambessa.[132] Eritrese militairen hielden tegen het einde van de verslagperiode het grensgebied met Tigray en tussen Tigray en Sudan nog steeds afgesloten. De twee grote

[124] Volgens één vertrouwelijke bron geldt dit voor kinderen tot 6 à 7 jaar, de andere bronnen spreken over de leeftijd van 5 jaar. Daniel Mekonnen en Sara Palacios Arapiles, *Expert report: Access to documents for Eritrean refugees in the context of family reunification* (april 2021), p. 29; vertrouwelijke bron (1 december 2021); vertrouwelijke bron (1 maart 2022).

[125] Daniel Mekonnen en Sara Palacios Arapiles, *Expert report: Access to documents for Eritrean refugees in the context of family reunification* (april 2021), p. 29.

[126] Danish Immigration Service en Danish Refugee Council, *Eritrea, national service, exit and entry* (januari 2020), p. 34.

[127] EASO, *Country of Origin Information Report Eritrea: National service, exit and return* (september 2019), p. 44

[128] Vertrouwelijke bron (8 november 2021).

[129] OHCHR, Press release "Focus on Eritrea's human rights situation and help people who have fled the country," UN expert urges the world (14 oktober 2013); Human Rights Watch, World report 2015 – Eritrea (2016)

[130] Ministerie van Buitenlandse Zaken, *Algemeen ambtsbericht Eritrea* (november 2022), p. 15.

[131] Bertelsmann Stiftung, Eritrea BTI 2022 Country report (1 februari 2022), p. 3; vertrouwelijke bron (8 november 2021).

[132] Vertrouwelijke bron (8 november 2021).

vluchtelingenkampen aan de grens met Eritrea in Tigray, Hitsats en Shimelba, waar voorheen tienduizenden vluchtelingen opgevangen werden, zijn geheel vernield.[133]

Gedurende een periode van enkele maanden na de ondertekening van de vrede tussen Eritrea en Ethiopië in 2018 was de grens tussen beide landen open en werden personen die de grens overstaken niet geregistreerd. Het passeren van de grens met Ethiopie was in deze periode niet illegaal, maar omdat er geen douane infrastructuur aanwezig was aan de grenzen, werden ook geen exitstempels afgegeven. Het is daarom vrijwel onmogelijk te bewijzen dat iemand in die periode Eritrea legaal heeft verlaten via de grens met Ethiopië.[134]

Tussen april 2020 en begin mei 2021 vonden er geen internationale commerciële vluchten van en naar Eritrea plaats[135], wel cargovluchten. Onderzoek door CNN wees uit dat er in ieder geval in november 2020 meerdere vluchten naar Asmara werden uitgevoerd – volgens CNN met wapens en volgens *Ethiopian Airlines* met voedsel.[136]

1.3.2 Binnenlandse reisbeperkingen

Na de vrede met Ethiopië in 2018 was de binnenlandse controle iets minder streng geworden in vergelijking met de periodes daarvoor. Er waren minder checkpoints, en ze waren bovendien mobieler geworden: ze veranderden van positie.[137] Sinds de uitbraak van het conflict in Tigray is de handhaving van de beperking van bewegingsvrijheid weer sterk toegenomen, ook onder het mom van COVID-19-maatregelen.[138] Bij elke ingang van dorpen en steden staat een checkpoint. Voor iedere beweging tussen dorpen en steden moet toestemming worden gevraagd bij de autoriteiten. Dit geldt niet alleen voor dienstplichtigen.[139] Hoeveel problemen men ondervindt bij een checkpoint hangt vaak af van de individuele militair van dienst, of hij bereid is voor geld een oogje toe te knijpen, en of de persoon die het checkpoint wil passeren de juiste papieren of connecties heeft. Het is niet onmogelijk de checkpoints te omzeilen, maar dat kost tijd en brengt de reis over moeilijk terrein, waardoor de reis zwaarder, ingewikkelder en langer wordt.[140] Daarbij is het vrijwel onmogelijk ongezien te bewegen in gebieden waar men niet bekend is, omdat de bevolking geïnstrueerd is de aanwezigheid van vreemden te melden, en het als verdacht wordt gezien als dit niet wordt gemeld.[141]

In april 2020 werden in verband met COVID-19 strenge maatregelen getroffen. Alle interne verplaatsingen, behalve militaire, werden ingeperkt en privé- en openbaar vervoer werd verboden (behalve voor regeringsfunctionarissen en diplomaten). Bijeenkomsten met meer dan drie personen waren niet toegestaan. Met uitzondering van het trainingskamp Sawa gingen alle scholen dicht, evenals restaurants, niet-essentiële bedrijven, religieuze diensten en overheidsdiensten. In december 2020 werden de maatregelen nog verder aangescherpt als gevolg van het conflict in Tigray.[142] Overheidsdiensten gingen in 2021 gaandeweg weer weer van start.[143] In april 2021 gingen de scholen weer open en mochten het openbaar vervoer en het

[133] Vertrouwelijke bron (20 december 2021).
[134] Vertrouwelijke bron (8 november 2021); vertrouwelijke bron (16 mei 2022).
[135] Xinhuanet, *Eritrea to resume partial international flights in mid-April* (6 april 2021); Garda World, *Very limited number of commercial flights operating as of 5 May 2021 following earlier COVID-19 related suspension* (5 mei 2021).
[136] CNN, *Ethiopia used its flagship commercial airline to transport weapons during war in Tigray* (8 oktober 2021)
[137] Vertrouwelijke bron (8 november 2021).
[138] Vertrouwelijke bron (20 december 2021).
[139] Vertrouwelijke bron (8 november 2021); vertrouwelijke bron (13 december 2021).
[140] Vertrouwelijke bron (8 november 2021).
[141] Vertrouwelijke bron (13 december 2021).
[142] EEPA, *Situation report Horn 33* (22 december 2020).
[143] Vertrouwelijke bron (18 mei 2022).

vrachtverkeer weer opereren. Ook mochten er weer begrafenissen gehouden worden, met een maximale aanwezigheid van tien personen. De grenzen bleven gesloten, en bijeenkomsten met meer dan drie personen – behalve begrafenissen – waren tegen het einde van de verslagperiode nog steeds niet toegestaan.[144]

Hoewel de Eritrese bevolking nog niet is gevaccineerd, waren de strenge COVID-maatregelen tegen het einde van de rapportage periode enigszins versoepeld. Mondkapjes zijn nog wel overal verplicht, bijeenkomsten met meer dan drie personen zijn niet toegestaan en er geldt een avondklok. De bevolking is door de intensieve COVID-campagnes in nationale staatsmedia, waarin de maatregelen werden toegelicht, erg bang gemaakt voor COVID.

Volgens berichten uit Eritrea zijn de leefomstandigheden als gevolg van de COVID-19-maatregelen moeilijker geworden: mensen worden niet betaald, er zijn geen markten, kleine bedrijven zijn gesloten en er is geen werk. Er is sprake van hongersnood.[145] Voedsel en brandstof zijn nog schaarser geworden dan ze al waren. Gevangenen in de overvolle gevangenissen hadden door de lockdown geen toegang tot extra voedsel en medicijnen waarin hun families zouden hebben kunnen voorzien.[146] In een verklaring in februari 2021 veroordeelden 81 Eritrese burgers in de diaspora, waaronder een voormalige burgemeester en onderminister, het feit dat de Eritrese autoriteiten een strenge lockdown hadden ingesteld, terwijl zij tegelijkertijd 'de dood bevorderden door militairen bloot te stellen aan massaverspreiding van COVID en het strijdtoneel.'[147] Ondanks zeer beperkt testen viel op dat het aantal positieve COVID-19-testen toenam tijdens de militaire operaties in Tigray.[148] Eritrea is het enige Afrikaanse land dat nog niet begonnen is met vaccineren en ook geen aansluiting wil bij het WHO-vaccinatieprogramma.[149]

[144] Garda World, *Very limited number of commercial flights operating as of 5 May 2021 following earlier COVID-19 related suspension* (5 mei 2021); EEPA, *Webinar Voices of Tigray, report 10 Eritrea and its involvement in the war in Tigray* (29 juni 2021); vertrouwelijke bron (12 augustus 2021); vertrouwelijke bron (18 mei 2022).

[145] EEPA, *Situation report Horn 81* (10 februari 2021); Bertelsmann Stiftung, BTI 2022 Country Report — Eritrea (1 februari 2022), p. 3.

[146] Human Rights Watch, *World report 2022, Eritrea* (december 2021).

[147] EEPA, *Situation report Horn 71* (30 januari 2021); Statement of concerned citizens regarding the civil war in Ethiopia https://setit.org/3329-syhyfg/.

[148] EEPA, Report-10-Eritrea-and-its-involvement-in-the-war-in-Tigray-copy.pdf (eepa.be) (29 juni 2021), p. 4.

[149] Reuters, *Eritrea has not started vaccinating against COVID, says Africa CDC* (9 december 2021); vertrouwelijke bron (20 december 2021); vertrouwelijke bron (3 maart 2022).

2 Identiteit, nationaliteit en documenten

2.1 Introductie

Bij lezing van dit hoofdstuk is het van belang de Eritrese context in acht te nemen. Aan de ene kant zijn er het administratieve systeem en de regels op papier, of juist het ontbreken daarvan, anderzijds is er de praktijk ten aanzien van documenten. De gebrekkige ontwikkeling van het bevolkingsregister en de moeizame toegang ertoe maken dat de wettelijke verplichting om geboorten, huwelijken en overlijdens tijdig te registreren in de praktijk niet wordt gehandhaafd.[150] Voorts kent Eritrea een hoge mate van corruptie en willekeur.[151] Deze factoren maken het lastig een eenduidig beeld te schetsen van de afgifte en het bezit van documenten.

Ook is het van belang te weten dat het voor Eritreeërs in het buitenland over het algemeen moeilijk is om documenten aan te vragen.[152] Het is vrijwel[153] onmogelijk gebruik te maken van consulaire diensten zonder de diasporabelasting te betalen en een *regret form* of *letter of regret*[154] te tekenen. Dit betreft in ieder geval alle Eritreeërs die het land na de grensoorlog met Ethiopië (1998-2000) hebben verlaten en de dienstplichtige leeftijd (18-50 jaar) hebben of naderen.[155] De diasporabelasting is geregeld in Proclamatie 67/1995 en werd aanvankelijk geïntroduceerd via proclamatie 17/1991. Formeel bedraagt de belasting twee procent op 'netto-inkomen' uit 'werkgelegenheid, verhuur van roerende of onroerende goederen, of enige andere commerciële, professionele of dienstverlenende activiteit of werkgelegenheid', maar in de praktijk hebben consulaire medewerkers van Eritrese ambassades een grote mate van discretionaire bevoegdheid bij het bepalen van de daadwerkelijke hoogte ervan.[156]

In opdracht van het Nederlandse Ministerie van Buitenlandse Zaken werd eerder onderzoek verricht naar deze belasting. Daaruit bleek dat het arbitrair (en soms onderhandelbaar) is wie belastingplichtig is en over welk deel van het inkomen belasting moet worden afgedragen. [157] In de praktijk wordt ook belasting geheven als de betrokkene geen inkomsten uit arbeid heeft, maar bijvoorbeeld een uitkering.[158] Sinds enkele jaren[159] moeten Eritreeërs in Nederland de

[150] Daniel Mekonnen en Sara Palacios Arapiles, *Expert report Eritrea: Access to documents by Eritrean refugees in the context of family reunion* (april 2021), p. 22.
[151] Daniel Mekonnen en Sara Palacios Arapiles, *Expert report Eritrea: Access to documents by Eritrean refugees in the context of family reunion* (april 2021), p. 38; vertrouwelijke bron (9 maart 2022); vertrouwelijke bron (20 december 2021); vertrouwelijke bron (13 december 2021).
[152] Vertrouwelijke bron (maart 2021).
[153] Gezien de grote discretionaire bevoegdheid van ambassadepersoneel kan het voorkomen dat iemand vrijgesteld wordt van de diasporabelasting of een sterk gereduceerd bedrag betaalt: Daniel Mekonnen en Sara Palacios Arapiles, *Expert report Eritrea: Access to documents by Eritrean refugees in the context of family reunion* (april 2021), p. 38.
[154] 'Regret form' en 'letter of regret' zijn de termen die in de volksmond gebruikt worden voor formulier 4/4.2.
[155] Daniel Mekonnen en Sara Palacios Arapiles, *Expert report Eritrea: Access to documents by Eritrean refugees in the context of family reunion* (april 2021), p. 43; vertrouwelijke bron (7 maart 2022); vertrouwelijke bron (9 maart 2022); vertrouwelijke bron (maart 2021).
[156] Daniel Mekonnen en Sara Palacios Arapiles, *Expert report Eritrea: Access to documents by Eritrean refugees in the context of family reunion* (april 2021), p. 42; DSP en Tilburg University, *The 2% Tax for Eritreans in the diaspora: Facts, figures and experiences in seven European countries* (juni 2017).
[157] DSP en Tilburg University, *The 2% Tax for Eritreans in the diaspora: Facts, figures and experiences in seven European countries* (juni 2017).
[158] Daniel Mekonnen en Sara Palacios Arapiles, *Expert report Eritrea: Access to documents by Eritrean refugees in the context of family reunion* (april 2021), pp. 33, 42; DSP en Tilburg University, *The 2% Tax for Eritreans in the diaspora: Facts, figures and experiences in seven European countries* (juni 2017); vertrouwelijke bron (9 maart 2022).
[159] Aanleiding voor deze verandering was de uitzending van het VPRO-programma *Argos* in december 2017 over de diasporabelasting, en de daaropvolgende persona-non-grataverklaring van een Eritrese diplomaat in Nederland.

diasporabelasting in Eritrea betalen. Dit moet in harde valuta, zoals euro's of dollars.[160] De betaling moet altijd via een tussenpersoon gedaan worden, bijvoorbeeld een familielid in Eritrea, of een bekende die naar Eritrea reist. Als iemand zelf geen mogelijkheid heeft om het geld naar Eritrea te sturen, biedt de ambassade een tussenpersoon aan. Dit is niet een werknemer van de ambassade, maar meestal een oudkomer die goede relaties onderhoudt met de ambassade. Dit is een informeel arrangement, waarbij men geen garanties krijgt over wanneer de betaling in Eritrea daadwerkelijk wordt uitgevoerd. Soms gaan hier lange periodes overheen.[161]

In het regret form betuigt de ondertekenaar spijt voor het plegen van het misdrijf van ontduiking van de dienstplicht, en accepteert hij of zij de maatregelen waartoe de autoriteiten besluiten, wanneer zij daartoe besluiten.[162] Welke maatregelen dat zijn, is bij de ondertekening onduidelijk en de autoriteiten kunnen de maatregelen naar eigen inzicht invullen.[163]

Als een persoon of zijn of haar familieleden worden gezien als politieke opposanten, kan dit volgens getuigenissen ook een reden zijn om consulaire diensten te weigeren, ook als deze persoon bereid is de belasting te betalen en een letter of regret te tekenen.[164] Volgens meerdere bronnen is de kans dat personen problemen ondervinden bij het aanvragen van documenten in het buitenland, inclusief Nederland, groter naarmate hun vertrek uit Eritrea recenter is.[165] Volgens verschillende bronnen wordt het vertrek van asielzoekers en vluchtelingen die Eritrea verlieten terwijl het niet in oorlog was (dus na het grensconflict met Ethiopië van 1998 tot en met 2000), gezien als een teken van gebrek aan loyaliteit aan de Eritrese autoriteiten.[166] De aanvraag van consulaire diensten levert een risico op voor de aanvrager en zijn of haar familieleden, doordat informatie over de verblijfplaats en de mogelijke activiteiten van deze personen onder de aandacht van de Eritrese autoriteiten komt.[167]

2.2 Identificatieplicht

Meerdere bronnen bevestigen dat het, ondanks het ontbreken van een wettelijke identificatieplicht, in de praktijk lastig is om te functioneren zonder in het bezit te zijn van enige vorm van identificatie.[168] Een persoon kan te allen tijde om een identiteitsbewijs dan wel identificerende documenten van de lokale autoriteiten worden gevraagd. Dit geldt met name voor toegang tot gesubsidieerde voedselrantsoenen, handelsvergunningen, landhuur en bewegingsvrijheid. Vrouwen

[160] Vertrouwelijke bron (9 maart 2022).
[161] Vertrouwelijke bron (15 mei 2022)
[162] Daniel Mekonnen en Sara Palacios Arapiles, *Expert report Eritrea: Access to documents by Eritrean refugees in the context of family reunion* (april 2021), p. 37.
[163] Daniel Mekonnen en Sara Palacios Arapiles, *Expert report Eritrea: Access to documents by Eritrean refugees in the context of family reunion* (april 2021), p. 36.
[164] Daniel Mekonnen en Sara Palacios Arapiles, *Expert report Eritrea: Access to documents by Eritrean refugees in the context of family reunion* (april 2021), p. 43; vertrouwelijke bron (20 december 2021); vertrouwelijke bron (7 maart 2022); vertrouwelijke bron (9 maart 2022)
[165] Daniel Mekonnen en Sara Palacios Arapiles, *Expert report Eritrea: Access to documents by Eritrean refugees in the context of family reunion* (april 2021), p. VII; vertrouwelijke bron (7 maart 2022); vertrouwelijke bron (maart 2021).
[166] Danish Immigration Service en Danish Refugee Council, *Eritrea, National service, exit and entry* (januari 2020), p. 34; vertrouwelijke bron (7 maart 2022); vertrouwelijke bron (maart 2021); vertrouwelijke bron (22 maart 2022).
[167] Daniel Mekonnen en Sara Palacios Arapiles, *Expert report Eritrea: Access to documents by Eritrean refugees in the context of family reunion* (april 2021), p. 43; vertrouwelijke bron (20 december 2021).
[168] Ministerie van Buitenlandse Zaken*, Algemeen ambtsbericht Eritrea* (15 november 2020), p. 17.

kunnen de *family residence card (nay nebarinnet,* zie ook § 2.3.3 Andere vormen van identificatie*)* gebruiken om hun huwelijkse staat te bewijzen als zij een aanvraag doen om uit de nationale dienst te worden ontslagen.[169]

Er zijn jongeren die weigeren zich voor de nationale dienstplicht (zie ook § 3.2.3 Dienstplichtweigeraars en deserteurs) te melden, en die het lukt zich staande te houden zonder documenten. Dit is vooral het geval in gebieden waar nomadische volkeren leven en de overheid minder aanwezig is[170], zoals de gebieden aan de kust waar de Afar en de Rashaida leven. Het is echter riskant en zeer beperkend. Om die reden worden ook veel documenten vervalst.[171] Het bewijs dat men de nationale dienstplicht heeft vervuld dan wel daarvan is vrijgesteld, is een waardevol document en onmisbaar in het maatschappelijk verkeer.[172]

2.3 Identificerende documenten

Volgens de wet is elke burger van achttien jaar en ouder verplicht een identiteitskaart (*menennet*) te hebben. In de praktijk is het voor velen lastig er een te verkrijgen. Tot 2014 werd een blauwe identiteitskaart uitgegeven. De geldigheid van deze kaart was oneindig. In 2015 begon de inschrijving voor een nieuwe, geavanceerdere, groene identiteitskaart van plastic, waarvan uiteindelijk maar een beperkt aantal werd uitgegeven. Deze kaart is vijftien jaar geldig. Van de aanvragers van deze identiteitskaart zijn vingerafdrukken genomen.[173] In 2018 werd (beperkt) begonnen met de afgifte van een grijze 'voorlopige' identiteitskaart. Het woord 'voorlopig' werd alleen gebruikt in de Tigrinya-benaming van de kaart; in het Engels en Arabisch heet de kaart kortweg identiteitskaart. Deze kaart is vijf jaar geldig.[174] Ook gedurende de verslagperiode werd deze nieuwe identiteitskaart slechts zeer mondjesmaat uitgegeven, zeker buiten Asmara.[175]

2.3.1 Identiteitskaart

De aanvraag voor een identiteitskaart begint met een inschrijving in het register van de gemeente (*memmehdar kebabi*). Daar moet de Eritrese nationaliteit bewezen worden, bijvoorbeeld met een geboorteakte, dan wel door beide ouders hun identiteitskaart te laten tonen, of door drie Eritreeërs van ouder dan veertig jaar te laten getuigen. Op basis van de informatie uit het lokale register geeft de lokale overheid een brief uit. Vervolgens moeten bij het departement van Immigratie en Nationaliteit, of een lokale afdeling daarvan, de volgende documenten overgelegd worden:

- de bovengenoemde brief van de memmehdar kebabi;
- een geboorteakte (in de steden: afgegeven door de centrale overheid; in dorpen: doopakte afgegeven door de kerk of sharia-rechtbank, of een vaccinatiebewijs[176]);

[169] Staatssekretariat für Migration, Zwitserse federatie, *Focus Eritrea, Identity and civil status documents* (21 januari 2021), p. 44.
[170] Vertrouwelijke bron (8 november 2021).
[171] Ministerie van Buitenlandse Zaken, *Algemeen ambtsbericht Eritrea* (15 november 2021), p. 17.
[172] Ministerie van Buitenlandse Zaken, *Algemeen ambtsbericht Eritrea* (15 november 2020), voetnoot 60: Vertrouwelijke bron (21 juli 2020).
[173] Ministerie van Buitenlandse Zaken, *Algemeen ambtsbericht Eritrea* (15 november 2020): voetnoot 64: vertrouwelijke bron (4 september 2020); vertrouwelijke bron (23 september 2020); vertrouwelijke bron (30 september 2020).
[174] Staatssekretariat für Migration, Zwitserse federatie, *Focus Eritrea, Identity and Civil status documents* (21 januari 2021), p. 19-28.
[175] Vertrouwelijke bron (1 maart 2022).
[176] Wanneer er in dit ambtsbericht wordt gesproken van een vaccinatiebewijs, dan gaat het om het vaccinatiebewijs dat door de autoriteiten wordt afgegeven in het kader van vaccinatie van pasgeboren kinderen.

- een bewijs van nationaliteit door middel van de identiteitsbewijzen van beide ouders; als deze niet aanwezig zijn, moeten drie getuigen, bij voorkeur familieleden, de identiteit van de aanvrager bevestigen;
- een ingevuld aanvraagformulier;
- vier pasfoto's.

In sommige gevallen wordt ook een *residence card* gevraagd (zie § 2.3.3 Andere vormen van identificatie).[177]

Lokale afdelingen van het departement van Immigratie en Nationaliteit sturen de aanvraag door naar het hoofdkantoor, waar de aanvraag wordt goedgekeurd dan wel afgewezen op basis van vergelijkingen met andere registers. Ten tijde van het oude identiteitsbewijs (tot 2014) werd de identiteitskaart door de lokale afdeling van het departement van Immigratie en Nationaliteit geproduceerd en verstrekt op basis van de goedkeuring door het hoofdkantoor.[178] De groene, plastic identiteitskaart waarvoor de inschrijvingen in 2015 van start gingen, wordt daarentegen in Asmara geproduceerd en verstuurd naar de lokale afdelingen van het departement van Immigratie en Nationaliteit, die het document vervolgens verstrekken.[179] Om aan te geven dat iemand een nieuwe identiteitskaart heeft aangevraagd, wordt de oude kaart één keer geperforeerd. De oude identiteitskaart is dan nog steeds geldig. Als de nieuwe kaart is afgegeven, wordt de oude kaart twee keer geperforeerd.[180] Er is geen informatie bekend over de aanvraagprocedure voor de voorlopige nationale identiteitskaart, maar aangenomen wordt dat deze gelijk is aan de procedure voor de oude en nieuwe identiteitskaart zoals hiervoor beschreven.[181]

Hoewel de wet stelt dat iedere burger van achttien jaar en ouder een identiteitskaart moet hebben, moesten aanvragers van een identiteitskaart tussen 1994 en 1998 aantonen dat zij de nationale dienstplicht hadden vervuld. Volgens de Eritrese autoriteiten kan iemand in de dienstplichtige leeftijd een aanvraag doen voor een identiteitskaart. Er is tegenstrijdige informatie over de vraag of een identiteitskaart tijdens de nationale dienstplicht moet worden ingeleverd. In het algemeen ambtsbericht Eritrea van 2018 werd een bron opgevoerd die stelde dat dit wel het geval was[182], maar volgens recentere bronnen hoeft dat niet.[183]

Aangezien er sinds 2014 lange tijd niet of nauwelijks identiteitskaarten werden uitgegeven, is het mogelijk dat personen volwassen zijn geworden zonder over een identiteitsbewijs te beschikken, of dat ze hun kaart zijn verloren en de dienstplicht vervullen zonder identiteitskaart. Personen zonder identiteitskaart kunnen soms een residence card gebruiken om zich te identificeren, en sinds ongeveer 2018 eventueel een voorlopige identiteitskaart. Overigens verschilt dit per regio in Eritrea; er zijn gebieden waar de bevolking ook geen toegang heeft tot een residence card.[184] In

[177] Staatssekretariat für Migration, Zwitserse federatie, *Focus Eritrea, Identity and civil status documents* (21 januari 2021), p. 20, 60.
[178] Staatssekretariat für Migration, Zwitserse federatie, *Focus Eritrea, Identity and civil status documents* (21 januari 2021), p. 22.
[179] Staatssekretariat für Migration, Zwitserse federatie, *Focus Eritrea, Identity and civil status documents* (21 januari 2021), p. 26.
[180] Lifos, Migrationsverket, Norrköping. *Eritrea – Folkbokföring, medborgarskap och identitetshandlingar* (18 juli 2018), p. 30, vertrouwelijke bron (8 oktober 2020)
[181] Staatssekretariat für Migration, Zwitserse federatie, *Focus Eritrea, Identity and civil status documents* (21 januari 2021), p. 28.
[182] Ministerie van Buitenlandse Zaken, *Algemeen ambtsbericht Eritrea* (21 juni 2018), p. 21.
[183] Ministerie van Buitenlandse Zaken, *Algemeen ambtsbericht Eritrea* (15 november 2020), p. 17; Staatssekretariat für Migration, Zwitserse federatie, *Focus Eritrea, Identity and Civil status documents* (21 januari 2021), p. 25; genoemde bron: Schröder, Günter, Statement to Kassel Administrative Court, File reference 1 K 1090/16.KS.A. (20 juli 2017), p. 11.
[184] Daniel Mekonnen en Sara Palacios Arapiles, *Expert report: Access to documents by Eritrean refugees in the context of family reunion* (april 2021), p. 27.

sommige gevallen kan ook gebruikgemaakt worden van voedselbonnen. Bij de aanvraag voor een identiteitskaart moet iemand zijn of haar status aantonen, bijvoorbeeld of iemand scholier of student is, of de dienstplicht vervult of vervuld heeft. Wie de dienstplicht vervult, moet een aanbevelingsbrief van de leidinggevende of de school overleggen.[185]

Er is geen procedure of standaardpraktijk bekend over of iemand tijdens gevangenschap in bezit blijft van zijn of haar identiteitskaart Het is niet bekend of Eritreeërs in gevangenschap in het bezit blijven van hun identiteitskaart en of die teruggegeven wordt na afloop van een gevangenschap.

2.3.2 *Reisvergunning (manqesaqesi wereqet[186])*

Gedurende de lockdown van maart 2020 tot mei 2021 was reizen in principe verboden, behalve voor militaire doeleinden (zie ook § 1.2.3).[187] Voor iedere binnenlandse reis waren gedurende die periode een reisvergunning en een identiteitsbewijs nodig. Een reisvergunning werd alleen verleend om specifieke redenen, zoals een reis naar de standplaats, of een reis vanwege familiebezoek, medische zorg of sociale evenementen zoals de begrafenis of bruiloft van een familielid, en de afgifte was zeldzaam en arbitrair. Voor personen die niet onder de nationale dienstplicht vielen, werden reisvergunningen afgegeven door de lokale civiele autoriteiten.[188]

Personen in de dienstplichtige leeftijd hebben altijd een militaire reisvergunning nodig, dan wel een document waaruit blijkt dat zij de dienstplicht vervuld hebben en gedemobiliseerd zijn. De reisvergunning voor personen in militaire dienst is geel, die van andere ministeries of burgerinstanties wit.[189] De leidinggevende geeft het document voor een specifieke datum of periode en goedgekeurde route af.[190] Naast de reisdata en de route bevat de reisvergunning de naam van de begunstigde en het nummer van een identiteitsdocument, maar geen foto.[191]

Zonder toestemming om te reizen van zijn of haar commandant zal een dienstplichtige niet over een reisvergunning beschikken. Iemand kan deserteren tijdens een verlof waarvoor een reisvergunning is afgegeven, maar zoals eerder beschreven is de vergunning alleen geldig voor een bepaalde periode en route. Daarbuiten is ze niet alleen onbruikbaar maar zelfs problematisch, omdat ze aantoont dat de drager zich ongeoorloofd buiten een bepaald gebied bevindt.[192]

Gedurende de verslagperiode nam volgens een bron het aantal checkpoints toe en werd de controle strenger in verband met de intensievere rekrutering voor het conflict in Tigray. Aan de ingang van elk dorp en elke stad bevindt zich een checkpoint, en naarmate men dichter bij de grens komt, neemt de dichtheid van het aantal checkpoints toe.[193]

[185] Vertrouwelijke bron (8 oktober 2020); vertrouwelijke bron (8 november 2021).
[186] Er zijn verschillende schrijfwijzen in omloop: 'menqesaqesi', 'manqesaqesi', 'manqasaqasi', etc. Dit heeft te maken met de transcriptie vanuit het Tigrinya naar het Latijnse schrift.
[187] EEPA, *Voices of Tigray webinar, report 10 Eritrea and its involvement in the war in Tigray* (29 juni 2021).
[188] UNHRC, *Report of the detailed findings of the Commission of Inquiry on Human Rights in Eritrea* (5 juni 2015), par. 378, 380.
[189] Ministerie van Buitenlandse Zaken, *Algemeen ambtsbericht Eritrea*, juni 2018, p. 23.
[190] EASO, Country of Origin Report Eritrea (September 2019), p. 42; Lifos, Migrationsverket, Norrköping. *Eritrea – Folkbokföring, medborgarskap och identitetshandlingar* (18 juli 2018), p. 45.
[191] EASO, *Country of Origin Information Report. Eritrea Country Focus* (1 maart 2015), p. 25.
[192] Daniel Mekonnen en Sara Palacios Arapiles, *Expert report: Access to documents by Eritrean refugees in the context of family reunion* (april 2021), p. 28; vertrouwelijke bron (8 november 2021).
[193] Vertrouwelijke bron (13 december 2021).

2.3.3 *Andere vormen van identificatie*

Niet iedere Eritrese burger beschikt over een identiteitskaart (zie hierboven). Eritrese burgers zonder een identiteitskaart worden geacht hun identiteit te bewijzen met een residence card of een family residence card. Een residence card is een (eventueel geplastificeerde) uitdraai van het digitale bevolkingsregister op *zoba*-niveau (regioniveau). Het bevat de naam, geboortedatum en -plaats, de nationaliteit van de houder en het persoonlijke registratienummer (te vergelijken met het Nederlandse burgerservicenummer, bsn). Op het document staan ook de namen van de ouders, het adres van de houder en de autoriteit die de kaart heeft afgegeven. De kleur van het document verschilt per zoba.[194] Vluchtende Eritreeërs nemen hun residence card over het algemeen niet mee, omdat daarvan afgelezen kan worden in welke regio zij zich horen te bevinden.[195]

Een family residence card is eveneens een uitdraai van het digitale register op zoba-niveau. Het bevat naast de gegevens van het hoofd van de familie (naam en geboortedatum) het familienummer en het persoonlijke registratienummer van die persoon. Op de achterkant staan de namen van de gezinsleden met hun geboortedata en persoonlijke registratienummers. De residence card en de family residence card bevatten geen foto. In principe moeten de beide documenten jaarlijks vernieuwd worden, maar dit gebeurt niet altijd, zeker niet in afgelegen gebieden. Wie verhuist, hoort een nieuwe kaart aan te vragen, maar in het verleden gebeurde dit niet altijd[196], en er is geen informatie waaruit blijkt dat dit tijdens de verslagperiode is veranderd.

Jongeren onder de achttien jaar kunnen geen identiteitskaart aanvragen. Voor kinderen die niet naar school gaan, is een family residence card de enige manier om zich te identificeren.[197] Kinderen die wel naar school gaan, bezitten meestal een identiteitsbewijs voor scholieren (*tassiera*). In het algemeen ambtsbericht Eritrea van november 2020[198] staat over dergelijke identiteitsbewijzen het volgende, en er is geen informatie dat dit sindsdien is veranderd:

> 'Meerdere bronnen hebben aangegeven dat middelbare scholieren van *grade 6-11* een identiteitsbewijs voor scholieren ontvangen.[199] Eén bron heeft verklaard dat dit de praktijk is voor alle middelbare scholen in Eritrea.[200] Eén andere bron heeft verklaard dat scholieren vanaf grade 8 en hoger een identiteitsbewijs nodig hebben. Tegelijkertijd stelde deze bron dat jongere scholieren (grade 6/7)

[194] Staatssekretariat für Migration, Zwitserse federatie, *Focus Eritrea, Identity and civil status documents* (21 januari 2021), pp. 41-43.
[195] Daniel Mekonnen en Sara Palacios Arapiles, *Expert report: Access to documents by Eritrean refugees in the context of family reunion* (april 2021), p. 28.
[196] Staatssekretariat für Migration, Zwitserse federatie, *Focus Eritrea, Identity and civil status documents* (21 januari 2021), pp. 41-43.
[197] Ministerie van Buitenlandse Zaken, *Algemeen ambtsbericht Eritrea* (juni 2018), pp. 23-24.
[198] Ministerie van Buitenlandse Zaken, *Algemeen ambtsbericht Eritrea* (15 november 2020), pp. 19-20.
[199] Ministerie van Buitenlandse Zaken, *Algemeen ambtsbericht Eritrea* (15 november 2020), voetnoot 69: vertrouwelijke bron 1 november 2020; vertrouwelijke bron, 27 augustus 2020; vertrouwelijke bron, 19 augustus 2020; vertrouwelijke bron, 10 september 2020; vertrouwelijke bron, 28 september 2020; vertrouwelijke bron, 30 september 2020; vertrouwelijke bron, 28 oktober 2020. Ook in de vorige verslagperiode hebben bronnen bevestigd dat het identiteitsbewijs voor scholieren (dat in het algemeen ambtsbericht Eritrea van oktober 2019 werd aangeduid met de Engelse benaming *student identification card*) wordt verstrekt aan middelbare scholieren. Vertrouwelijke bron, 1 juni 2019; vertrouwelijke bron, 2 juli 2019. Nuffic heeft in december 2016 een rapport gepubliceerd waarin het onderwijssysteem van Eritrea wordt beschreven en vergeleken met het Nederlandse systeem. In het rapport wordt toegelicht dat het voortgezet onderwijs twee cycli kent. De onderbouw van het voortgezet onderwijs duurt drie jaar en is bestemd voor kinderen in de leeftijdscategorie 12-15 jaar (*grades* 6-8). De bovenbouw van het voortgezet onderwijs duurt vier jaar en is voor kinderen in de leeftijdscategorie 15-19 jaar (*grades* 9-12). Nuffic, *Onderwijssysteem Eritrea beschreven en vergeleken met het Nederlandse systeem*, 1 december 2016.
[200] Ministerie van Buitenlandse Zaken, *Algemeen ambtsbericht Eritrea* (15 november 2020), voetnoot 70: vertrouwelijke bron, 30 september 2020.

vermoedelijk ook een identiteitsbewijs ontvangen.[201] De leeftijd van deze kinderen kan verschillen en hangt af van wanneer zij met de school beginnen. De leeftijd op het identiteitsbewijs voor scholieren correspondeert niet altijd met de werkelijke leeftijd. De familie geeft in bepaalde gevallen een onjuiste geboortedatum op om militaire verplichtingen te ontlopen.[202]

Volgens sommige bronnen ontvangt de school de blanco identiteitsbewijzen van het ministerie van Onderwijs waarna de leraar de naam van de scholier invult en een foto van de scholier op het document plaatst. Vervolgens plaatst de directeur het zegel op de foto.[203] Andere bronnen hebben verklaard dat de middelbare scholen zelf de identiteitsbewijzen 'produceren'. Het ministerie van Onderwijs speelt daarbij geen rol. Om die reden hebben deze identiteitsbewijzen geen uniform uiterlijk, aldus deze bronnen.[204] Eén bron heeft verklaard dat het in de Eritrese context goed voorstelbaar is dat er zowel middelbare scholen zijn die hun eigen identiteitsbewijzen uitgeven als dat er andere scholen zijn die de identiteitsbewijzen van het ministerie van Onderwijs krijgen toegezonden. Hoewel het ministerie van Onderwijs verantwoordelijk is zou het kunnen dat het ministerie tekortschiet in de distributie.[205]

Voor de goede orde wordt opgemerkt dat meer dan de helft van de jongeren in de middelbareschoolleeftijd geen onderwijs volgt. Daarbij bestaan ook grote verschillen tussen de verschillende gebieden in Eritrea. Het aandeel scholieren dat is uitgesloten van secundair onderwijs in de rurale gebieden (70,5%) is veel hoger dan dat in stedelijke gebieden (21,2%).[206] Of het identiteitsbewijs voor scholieren veiligheidskenmerken heeft die vervalsingen bemoeilijken, is niet bekend.

Eén vertrouwelijke bron heeft verklaard dat scholieren die de militaire training op Sawa (grade 12) volgen ook een identiteitsbewijs bezitten. Dezelfde bron karakteriseert het onderwijssysteem in Eritrea als 'wanordelijk' omdat veel leraren en schooldirecteuren het land in de afgelopen jaren hebben verlaten. Daarom is het mogelijk dat scholieren helemaal geen identiteitsbewijs krijgen of dat er verschillen zijn in de leeftijd dan wel de grade waarop een leerling een identiteitsbewijs voor scholieren ontvangt. Volgens deze bron verschillen de identiteitsbewijzen per school en per regio wat betreft kleuren en symbolen die op de kaarten zijn aangebracht. Dit betekent dat bijvoorbeeld elke middelbare school in Asmara, en in andere delen van het land, een ander ontwerp heeft, en er verschillende kleuren en verschillende symbolen worden gebruikt.[207]

[201] Ministerie van Buitenlandse Zaken, *Algemeen ambtsbericht Eritrea* (15 november 2020), voetnoot 71:vertrouwelijke bron, 24 augustus 2020.

[202] Ministerie van Buitenlandse Zaken, *Algemeen ambtsbericht Eritrea* (15 november 2020), voetnoot 72: vertrouwelijke bron, 20 augustus 2020; Danish Immigration Service and Danish Refugee Council, *Eritrea: National service, exit and entry* (3 februari 2020), p. 94.

[203] Ministerie van Buitenlandse Zaken, *Algemeen ambtsbericht Eritrea* (15 november 2020), voetnoot 73: vertrouwelijke bron, 27 augustus 2020; vertrouwelijke bron, 30 september 2020; Vertrouwelijke bron, 28 september 2020; vertrouwelijke bron, 7 oktober 2020; Ministerie van Buitenlandse Zaken, *Algemeen ambtsbericht Eritrea*, oktober 2019.

[204] Ministerie van Buitenlandse Zaken, *Algemeen ambtsbericht Eritrea* (15 november 2020), voetnoot 74: vertrouwelijke bron, 1 november 2020; vertrouwelijke bron, 28 oktober 2020; vertrouwelijke bron, 20 augustus 2020; vertrouwelijke bron, 13 januari 2019 en 22 augustus 2020.

[205] Ministerie van Buitenlandse Zaken, *Algemeen ambtsbericht Eritrea* (15 november 2020), voetnoot 75: vertrouwelijke bron, 29 oktober 2020.

[206] Eritrean Movement for Democracy and Human Rights en The Network of Eritrean Women, *Shadow Report to the CEDAW committee, 75th Cedaw Session Review*, 13 januari 2020, p. 11. Human Rights Watch, *They are making us into slaves, not educating us* (8 augustus 2019), p. 29. Ministry of Education, *Eritrea Education Plan*, 1 februari 2018, p. 41.

[207] Ministerie van Buitenlandse Zaken, *Algemeen ambtsbericht Eritrea* (15 november 2020), voetnoot 77: vertrouwelijke bron, 13 januari 2019 en 22 augustus 2020.

Meerdere bronnen bevestigen dat jongere schoolkinderen (grade 1-5) geen identiteitsbewijs ontvangen.[208] Naast de family residence card gebruiken scholieren uit grade 1-5 soms hun schoolrapport (*bajella*) als een vorm van identiteitsbewijs bij controleposten tijdens vakantietrips en indien familie wordt bezocht in landelijke gebieden of in de grensstreek.[209] Eén bron merkt op dat deze praktijk, het gebruik van de bajella als identiteitsbewijs bij controles, alleen plaatsvindt als je je begeeft buiten de zoba waar je woont.[210]'

2.3.4 *Paspoort*

Alle paspoorten worden in Asmara door het departement voor Immigratie en Nationaliteit afgegeven.[211] Voor de aanvraag van een Eritrees paspoort in het buitenland zijn de voorwaarden in verschillende landen vergelijkbaar. In ieder geval moeten de volgende documenten overgelegd worden:

- identiteitskaart van de aanvrager en van beide ouders;
- ingevuld aanvraagformulier;
- bewijs dat de aanvrager de dienstplicht afgerond heeft of is vrijgesteld, of een ondertekend regret form;
- bewijs van betaling van de diasporabelasting in Eritrea.[212]

Voor het verkrijgen van een paspoort in het buitenland geldt hetzelfde als voor andere documenten: niet iedere Eritreeër heeft toegang tot consulaire diensten en documenten (zie ook § 2.1 Introductie). Zoals eerder beschreven (§ 1.3.1 Uitreisverbod) is een paspoort voor alle Eritreeërs moeilijk te verkrijgen.[213] Voor terugkeer of een bezoek aan Eritrea is een paspoort niet nodig voor personen van Eritrese nationaliteit; dan volstaat een Eritrese identiteitskaart.[214]

2.3.5 *Geboorteregistratie*

Het is een wettelijke verplichting om een geboorte binnen negentig dagen bij de burgerlijke autoriteiten te laten registreren. (Dit staat in artikel 57, 58, 72 en 73 van de *Transitional Civil Code* (TCCE) en artikel 5 en 6 van de *Civil Code* van de EPLF[215].)[216] In de praktijk gebeurt dit weinig, vooral in de rurale gebieden. In de

[208] Ministerie van Buitenlandse Zaken, *Algemeen ambtsbericht Eritrea* (15 november 2020), voetnoot 78: vertrouwelijke bron, 24 augustus 2020; vertrouwelijke bron, 10 september 2020; vertrouwelijke bron, 22 augustus 2020; vertrouwelijke bron, 28 september 2020; vertrouwelijke bron, 30 september 2020.

[209] Ministerie van Buitenlandse Zaken, *Algemeen ambtsbericht Eritrea* (15 november 2020), voetnoot 79: vertrouwelijke bron, 22 augustus 2020.

[210] Ministerie van Buitenlandse Zaken, *Algemeen ambtsbericht Eritrea* (15 november 2020), voetnoot 80: vertrouwelijke bron, 28 september 2020. In 1996 werden de oude provincies samengevoegd tot zes regio's of zoba's. Reisen van, Mirjam, Smits, Klara, *Eritrea en Eritrese vluchtelingen*, maart 2018, p. 31.

[211] Staatssekretariat für Migration, Zwitserse federatie, *Focus Eritrea, Identity and civil status documents* (21 januari 2021), p. 32.

[212] Staatssekretariat für Migration, Zwitserse federatie, *Focus Eritrea, Identity and civil status documents* (21 januari 2021), pp. 31-25; vertrouwelijke bron (7 maart 2022); vertrouwelijke bron (9 maart 2022).

[213] Daniel Mekonnen en Sara Palacios Arapiles, Expert report: Access to documents for Eritrean refugees in the context of family reunification (april 2021), pp. 29-30.

[214] Staatssekretariat für Migration, Zwitserse federatie, *Focus Eritrea, Identity and civil status documents* (21 januari 2021), p. 21; vertrouwelijke bron (9 maart 2022).

[215] *Eritrean People's Liberation Front* (EPLF) was een van de Eritrese onafhankelijkheidsbewegingen. In 1994 veranderde de EPLF in de PFDJ.

[216] Staatssekretariat für Migration, Zwitserse federatie, *Focus Eritrea: Identity and civil status documents* (21 januari 2021), voetnoot 44: Landinfo, Oslo. Temanotat Eritrea: Forvaltningsstruktur og dokumenter (29 april 2013), p. 13; https://land-info.no/wp-content/uploads/2018/03/Eritrea-temanotat-Forvaltningsstruktur-og-dokumenter-oppdatert-29042013.pdf (16 oktober 2020). / Migrationsverket, Norrköping. Eritrea – Folkbokföring, medborgarskap och identitetshandlingar (18 juli 2018), p. 41. https://lifos.migrationsverket.se/dokument?documentSummaryId=40578 (26 november 2020); Ministerie van Buitenlandse Zaken, Country of Origin Information Report on Eritrea (6 februari 2017), p. 24; https://www.government.nl/documents/re-ports/2017/02/06/country-of-origin-report-on-eritrea-february-2017 (24 april 2020). Academic expert. Verbal information (08 oktober 2020).

steden komt geboorteregistratie steeds vaker voor, en ook kinderen die in ziekenhuizen geboren worden, worden geregistreerd.[217] In de rurale gebieden is de burgerlijke stand echter niet volledig ontwikkeld[218]. Omdat een geboorteregistratie vaak ontbreekt, accepteren de autoriteiten ook doopcertificaten van kerken en islamitische rechtbanken[219], bijvoorbeeld voor inschrijving op een school[220] of bij de civiele rechtbank.[221] Deze doopbewijzen kunnen naar westerse maatstaven problematisch zijn, omdat iemands roepnaam kan afwijken van de doopnamen.[222] Volgens de Eritrese onderzoeker Amanuel Yohannes, een voormalig rechter, is een geboorteakte in Eritrea geen essentieel document. De meeste Eritreeërs hebben geen geboorteakte en hebben ook geen weet van het bestaan van het document..[223]

Geboorteaktes kunnen op ieder moment aangevraagd worden. De procedure is ingewikkeld en vaak langdurig. Informatie over de procedures is niet altijd consistent, wat toegeschreven kan worden aan regionale verschillen en veranderingen in de procedures door de jaren heen. Er kunnen dus afwijkingen van de hieronder beschreven procedure voorkomen.

In grote lijnen bestaat de procedure voor de aanvraag van een geboorteakte uit de volgende stappen. Allereerst moet de geboorte zijn aangemeld op het laagste administratieve niveau (memmehdar kebabi, oftewel de gemeente). Hiervoor is een geboortebewijs nodig. Dat kan een doopakte van de kerkelijke autoriteiten of een islamitische rechtbank zijn of een geboortedocument van het ziekenhuis, of er kunnen drie getuigen optreden. In alle gevallen is een vaccinatiebewijs van het kind vereist. De gemeente stelt vervolgens een formulier op, dat dan moet worden ingeleverd bij het eerstvolgende administratieve niveau, het district (*nus-zoba*).[224]

Op nus-zoba-niveau moeten naast de brief van de kebabi-autoriteiten[225] wederom een bewijs van de geboorte (hetzelfde als op kebabi-niveau) en een vaccinatiebewijs worden overgelegd, evenals kopieën van identiteitsbewijzen en residence cards van beide ouders. Als de nus-zoba over een bevolkingsregister beschikt (wat niet altijd het geval is), kan de informatie digitaal worden ingevoerd in het zoba-register. De

[217] Staatssekretariat für Migration, Zwitserse federatie, *Focus Eritrea: Identity and civil status documents* (21 januari 2021), voetnoot 48: Ministerie van Buitenlandse Zaken, *Algemeen ambtsbericht Eritrea* (21 juni 2018) p. 22-23; Schröder, Günter, *Marriage, Vital Events Registration & Issuance of Civil Status Documents in Eritrea* (mei 2017), p. 13. https://migra-tionlawclinic.files.wordpress.com/2017/05/paper-gc3bcnther-schrc3b6der-eritrea-marriage.pdf (16 oktober 2020).

[218] Staatssekretariat für Migration, Zwitserse federatie, *Focus Eritrea: Identity and civil status documents* (21 januari 2021), voetnoot 47: Schröder, Günter, *Marriage, Vital Events Registration & Issuance of Civil Status Documents in Eritrea* (mei 2017), p. 13; https://migrationlawclinic.files.wordpress.com/2017/05/paper-gc3bcnther-schrc3b6der-eritrea-marriage.pdf (16 oktober 2020); Academic expert. Verbal information (8 oktober 2020); Federal Office for Migration and Refugees, Nuremberg. Information provided by email. (januari 2017); UNICEF, https://data.unicef.org/crvs/eritrea/ (geraadpleegd op 1 december 2021).

[219] Staatssekretariat für Migration, Zwitserse federatie, *Focus Eritrea, Identity and civil status documents* (21 januari 2021), p. 20.

[220] Staatssekretariat für Migration, Zwitserse federatie, *Focus Eritrea: Identity and civil status documents* (21 januari 2021), voetnoot 49: vertrouwelijke bron (8 oktober 2020)

[221] Staatssekretariat für Migration, Zwitserse federatie, *Focus Eritrea: Identity and civil status documents* (21 januari 2021), voetnoot 50: vertrouwelijke bron (juli 2019).

[222] Daniel Mekonnen en Sara Palacios Arapiles, *Expert report: Access to documents by Eritrean refugees in the context of family reunion* (april 2021), p. 24.

[223] Daniel Mekonnen en Sara Palacios Arapiles, *Expert report: Access to documents by Eritrean refugees in the context of family reunion* (april 2021), pp. 18, 24.

[224] Staatssekretariat für Migration, Zwitserse federatie, *Focus Eritrea, Identity and Civil status documents* (21 januari 2021), p. 14; Migrationsverket, Norrköping. Eritrea – Folkbokföring, medborgarskap och identitetshandlingar. (18 juli 2018), p. 18; Shabait (Eritrean Ministry of Information), Asmara. Public Registration Office and the Public: Mutual Cooperation for Efficient Services (5 november 2010); https://shabait.com/2010/11/05/public-registration-office-and-the-public-mutual-cooperation-for-efficient-services/ (25 november 2020) / Immigration and Refugee Board (Canada), Ottawa.

[225] Dit is een blauw formulier waarop de lokale autoriteiten informatie overnemen uit de handgeschreven registers op kebabi-niveau.

documenten worden daar gearchiveerd, en het kind krijgt een registratienummer. In andere gevallen wordt de registratie op zoba-niveau gedaan.[226]

Geboorteaktes worden uitgegeven door het *civil status office*, een afdeling van de zoba. De aktes voor Eritreeërs in de diaspora worden door het civil status office van de zoba Maekel (Asmara) uitgegeven. Bij personen onder de achttien moeten de ouders aanwezig zijn bij de aanvraag en dezelfde documenten overleggen, samen met een ingevuld aanvraagformulier waarop de naam in het Engels en het Tigrinya is geschreven. Aanvragers boven de achttien hebben een aanbevelingsbrief nodig van de memmehdar kebabi. Hiervoor moeten ze zich bij de kebabi melden met drie getuigen die hun identiteit kunnen bevestigen, én hun residence card en family residence card overleggen. Het civil status office registreert de geboorte, archiveert de documenten en verstrekt de geboorteakte. In Asmara (zoba Maekel) kan men de geboorteakte meteen aanvragen bij het civil status office, zolang de aangifte binnen negentig dagen gebeurt. Volgens verschillende bronnen (maar niet de autoriteiten zelf) is na verloop van die negentig dagen een door de rechtbank afgegeven bevestiging van ouderschap nodig, waarvoor wederom getuigenissen vereist zijn.[227]

Om in het buitenland de geboorte van een kind aan te geven, moeten de ouders bewijzen dat zij de diasporabelasting betalen, hun identiteitsbewijzen tonen en – als zij de dienstplicht niet hebben vervuld – een letter of regret (zie ook § 2 Identiteit, nationaliteit en documenten) ondertekenen.[228]

In de praktijk worden er maar weinig geboorteaktes verstrekt.[229] Daarom kan voor de aanvraag van een identiteitsbewijs ook een doopbewijs van de kerk en/of een vaccinatiebewijs worden overgelegd.[230]

2.3.6 Nationaliteit

De voorwaarden voor de Eritrese nationaliteit zijn vastgelegd in proclamatie 21/1992 (*Eritrean Nationality Proclamation*). Er zijn in de verslagperiode geen veranderingen bekend in de wetgeving met betrekking tot het krijgen of verliezen van de Eritrese nationaliteit. Volgens de wet is het mogelijk vrijwillig afstand te doen van deze nationaliteit. Een commissie van de secretarissen van Justitie, Interne Zaken en Publieke Administratie moet hierover in voorkomende gevallen een uitspraak doen. Het is niet bekend of dit in de praktijk ook voorkomt.[231]

Omdat nauwelijks identiteitskaarten uitgegeven worden en de aanvraagprocedure vaak lang en ingewikkeld is, komt het voor dat de Eritrese ambassade een nationaliteitsverklaring afgeeft. Het is niet mogelijk gebleken te achterhalen wat de officiële procedure is voor het aanvragen van een nationaliteitsverklaring bij de

[226] Staatssekretariat für Migration, Zwitserse federatie, *Focus Eritrea, Identity and Civil status documents* (21 januari 2021), p. 14; Migrationsverket, Norrköping. Eritrea – Folkbokföring, medborgarskap och identitetshandlingar. (18 juli 2018) p. 14-15.

[227] Staatssekretariat für Migration, Zwitserse federatie, *Focus Eritrea, Identity and Civil status documents* (21 januari 2021), p. 15-16; Landinfo, Oslo. Temanotat Eritrea: Forvaltningsstruktur og dokumenter. 29.04.2013. p. 10; Migrationsverket, Norrköping. Eritrea – Folkbokföring, medborgarskap och identitetshandlingar (18 juli 2018). p. 18; Shabait (Eritrean Ministry of Information), Asmara. Public Registration Office and the Public: Mutual Cooperation for Efficient Services (5 november 2010).

[228] Staatssekretariat für Migration, Zwitserse federatie*, Focus Eritrea, Identity and Civil status documents* (21 januari 2021), p. 16.

[229] Vertrouwelijke bron (1 maart 2022).

[230] Daniel Mekonnen en Sara Palacios Arapiles, *Expert Report: Access to documents by Eritrean refugees in the context of family reunion* (april 2021), p. 24.

[231] Provisional Government of Eritrea, Proclamation No. 21/1992 (Eritrean Nationality Proclamation) §8, ingezien op Refworld | Eritrean Nationality Proclamation (No. 21/1992).

vertegenwoordiging van de Eritrese autoriteiten in Nederland.[232] Volgens een bron moet hiervoor in principe aan dezelfde voorwaarden voldoen worden als voor een identeiteitskaart, zoals het overleggen van (kopieën van) identiteitskaarten van de ouders, of het presenteren van twee getuigen die bekend zijn bij de ambassade. Ook moet bewijs getoond worden dat de diasporabelasting is betaald (wat sinds enkele jaren in Eritrea moet gebeuren). In de praktijk wordt de afgifte van de nationaliteitsverklaring gebruikt om de loyaliteit van de aanvrager aan de Eritrese autoriteiten te waarborgen: iemand komt pas in aanmerking voor een nationaliteitsverklaring als men in een gesprek met de ambassade die loyaliteit heeft bewezen of beloofd.[233] In bepaalde gevallen moeten aanvragers ook het regret form ondertekenen. Dit betreft personen die Eritrea illegaal hebben verlaten en daarmee de dienstplicht hebben ontdoken, personen met de Eritrese nationaliteit die niet in Eritrea zijn opgegroeid en ook geen Eritrees identiteitsbewijs hebben, en in het algemeen personen die voorheen onbekend waren bij de ambassade.[234]

Het is niet bekend of de autoriteiten in Eritrea onderzoek verrichten alvorens een nationaliteitsverklaring te verstrekken. Wel is bekend dat ambassades een grote discretionaire bevoegdheid hebben met betrekking tot het verschaffen van documenten.[235] Het bewijs van betaling van de diasporabelasting wordt gezien als een teken dat een persoon bekend is in Eritrea en dus Eritreeër is.[236] Volgens verschillende bronnen houden de Eritrese autoriteiten de Eritrese gemeenschap in Nederland nauw in de gaten, en gaan zij altijd na of iemand voldoende loyaal is aan het regime en de diasporabelasting betaald heeft. Net als in Eritrea zelf bestaat in de Eritrese gemeenschap in Nederland een verregaand inlichtingensysteem, waarbij leden van de gemeenschap informatie over elkaar doorgeven.[237] Het is niet bekend of er gebruik wordt gemaakt van het register van het departement van Immigratie en Nationaliteit. Volgens een relatief oude bron heeft dit departement een fysiek en digitaal archief van alle uitgegeven documenten, zoals identiteitskaarten, paspoorten en visa.[238] Dit wordt mogelijk gebruikt om, als de aanvrager op de zwarte lijst van de Eritrese autoriteiten staat, familieleden te achterhalen. Of familieleden in de problemen komen als iemand consulaire diensten aanvraagt, is onderhevig aan willekeur.[239]

[232] Daniel Mekonnen en Sara Palacios Arapiles, *Expert Report: Access to documents by Eritrean refugees in the context of family reunion* (april 2021), p. 32; vertrouwelijke bron (20 december 2021); vertrouwelijke bron (7 maart 2022); vertrouwelijke bron (9 maart 2022).
[233] Vertrouwelijke bron (15 mei 2022)
[234] Vertrouwelijke bron (9 maart 2022).
[235] Daniel Mekonnen en Sara Palacios Arapiles, *Expert Report: Access to documents by Eritrean refugees in the context of family reunion* (april 2021), p. VII.
[236] Vertrouwelijke bron (9 maart 2022).
[237] DSP Groep en Universiteit van Tilburg, *Niets is wat het lijkt. Eritrese organisaties en integratie* (2016), p. 91; De Gelderlander, *'Lange arm van Eritrea' houdt asielzoekers Lent in greep* (28 juni 2018); vertrouwelijke bron (13 december 2021); vertrouwelijke bron (20 december 2021); vertrouwelijke bron (7 maart 2022); vertrouwelijke bron (9 maart 2022).
[238] Schröder, Günter, *Statement to Kassel Administrative Court. File reference 1 K 1090/16.KS.A.* (20 juli 2017), p. 12.
[239] Vertrouwelijke bron (9 maart 2022); vertrouwelijke bron (7 maart 2022); vertrouwelijke bron (13 december 2021).

3 Mensenrechten

3.1 Algemene mensenrechtensituatie

Voorgaande ambtsberichten schetsten een somber beeld van de mensenrechtensituatie in Eritrea. Er is geen aanleiding om dat beeld voor deze verslagperiode bij te stellen. Hoewel Eritrea wetten kent, is de toepassing ervan in de praktijk willekeurig. De wetgevende macht is geconcentreerd in de persoon van de president, die zich omringt met een klein aantal vertrouwelingen. De uitvoerende en rechterlijke macht zijn gedelegeerd aan lokale machthebbers (formeel en informeel), die een grote mate van discretionaire bevoegdheid hebben met betrekking tot hoe zij die macht aanwenden, zolang zij uiteindelijk de belangen van de president dienen. Hierdoor kunnen er grote verschillen ontstaan in de handhaving – per situatie, per geografisch gebied en per individu, afhankelijk van iemands geslacht, sociaal-economische situatie, connecties, etc.[240]

Uit een overzicht van de wereldwijde mogelijkheden om ergens humanitaire hulp te verlenen blijkt dat Eritrea tot de landen behoort die de meeste beperkingen kennen. Slechts een klein aantal organisaties heeft toestemming om in het land te opereren, en hun activiteiten staan onder sterke controle van de Eritrese autoriteiten. Buitenlandse hulpmedewerkers die zich buiten Asmara willen begeven moeten daarvoor tien dagen van tevoren toestemming vragen.[241] Er zijn grote lacunes in alle soorten statistieken, inclusief de gegevens over humanitaire noden.[242]

In de *Corruption Perception Index* voor 2021 staat Eritrea op plek 161 van de in totaal 180 landen.[243]

3.2 Positie van specifieke groepen

3.2.1 Etnische groepen

De regering ontkent de aanwezigheid van scheidslijnen op het gebied van etniciteit en religie in Eritrea. Door te beweren dat alle maatschappelijke groepen gelijke rechten hebben en een onafscheidelijke eenheid van Eritrese nationalisten vormen, verbergt de staat de structurele discriminatie waarmee etnische minderheden worden geconfronteerd. De Eritrese samenleving kent de facto een tweedeling waarin de Tigrinya over het algemeen bevoorrecht zijn en de elite vormen. Dat vindt zijn oorsprong in de tijd van de onafhankelijkheidsstrijd, toen het *Eritrean Liberation Front* (Eritrese Bevrijdingsfront, ELF) en het *Eritrean People's Liberation Front* (Eritrese Volksbevrijdingsfront, EPLF) tegenover elkaar stonden. Het ELF werd gedomineerd door minderheden uit de lager gelegen gebieden van het land, de *lowlands*; het EPLF werd gedomineerd door de Tigrinya. Hierdoor is er in de samenleving onderling wantrouwen.[244] Ook kunnen bepaalde groepen meer te lijden hebben van door de regering afgekondigde maatregelen dan andere, en hebben individuen van minderheidsgemeenschappen over het algemeen minder connecties die kunnen helpen bij het verkleinen van problemen met de autoriteiten.[245]

[240] Bertelsmann Stiftung, Eritrea, BTI 2022 Country report (1 februari 2022), p. 3; vertrouwelijke bron (13 december 2021); vertrouwelijke bron (20 december 2021).
[241] Vertrouwelijke bron (1 december 2021).
[242] ACAPS, *CrisisInSight Humanitarian Access Overwiew* (juli 2021).
[243] Transparency International, *Corruption Perceptions Index 2021* (januari 2022).
[244] Vertrouwelijke bron (20 december 2021); vertrouwelijke bron (25 maart 2022).
[245] Vertrouwelijke bron (8 november 2021); vertrouwelijke bron (20 december 2021).

De overheid, het onderwijssysteem en het leger worden gedomineerd door de Tigrinya, de etnische groep die ongeveer vijftig procent van de bevolking omvat. De Tigrinya wonen met name in de hoger gelegen gebieden van Eritrea, de *highlands*. Dit gebied is al sinds de koloniale tijd het meest ontwikkelde deel van het land. Scholen en een beperkt aantal gezondheidscentra zijn geconcentreerd in steden waar de Tigrinya in de meerderheid zijn, terwijl andere etnische groepen in de praktijk van veel diensten uitgesloten zijn. Die bevolkingsgroepen bestaan vooral uit herders en agrariërs (pastorale en agropastorale sociale groepen); ze maken per groep vaak niet meer dan een paar procent van de totale bevolking uit. Deze groepen wonen in de lowlands tegen de grenzen, en in het kustgebied.[246] Etnische minderheidsgroepen zoals de Nara, Afar, Kunama, Irob, Bilen, Saho, Rashaida en Hedareb (een subgroep van de Beni-Amar) zijn over het algemeen kwetsbaarder en armer, en zij lijden vaker aan ondervoeding. In deze gemeenschappen is de kindersterfte erg hoog. Voedselcoupons worden om politieke redenen vaak achtergehouden.[247]

De politieke leiders maken gebruik van etnische en religieuze scheidslijnen om aan de macht te blijven en politieke controle uit te oefenen. Ze spelen ook individuele clans binnen etnische groepen tegen elkaar uit door ze te verdelen in vermeende loyalisten van de regering en vermeende tegenstanders.[248]

Bevolkingsgroepen die in de nabijheid van of zelfs aan weerszijden van de landsgrenzen wonen, bijvoorbeeld de Afar, Beni-Amar, Rashaida, Irob, Nara, Saho en Kunama, worden door de autoriteiten met argwaan bekeken, omdat die het onwenselijk vinden dat deze groepen vrijelijk over de grenzen trekken. In de verder afgelegen gebieden is de overheid minder aanwezig, levert ze minder diensten zoals onderwijs en gezondheidszorg, en heeft ze ook minder controle over de daar levende bevolkingsgroepen, bijvoorbeeld bij het oproepen voor de nationale dienstplicht.

De Irob, die aan beide zijden van de grens met Ethiopië leven, zien zichzelf als Ethiopiërs, maar een deel van hun leefgebied is door de grenscommissie van de VN die het grensconflict met Ethiopië moest beslechten, toebedeeld aan Eritrea, op basis van koloniale grenzen.[249] De Kunama staan erom bekend dat zij tijdens de grensoorlog met Ethiopië (1998-2000) niet hebben bijgedragen aan de strijd van Eritrea en zich niet hebben verzet tegen Ethiopische bezetting van hun leefgebied.[250] Daardoor lopen de Kunama en Irob meer risico op mensenrechtenschendingen door Eritrese troepen gedurende het conflict in Tigray.[251]

In het vorige ambtsbericht werd gemeld dat de autoriteiten alle land- en zeegrenzen hadden afgesloten, zonder rekening te houden met de consequenties voor de

[246] Vertrouwelijke bron (8 november 2021).
[247] Bertelsmann Stiftung, *BTI 2020 Country Report — Eritrea*, 2020, p. 17, p. 24.
[248] Bertelsmann Stiftung, *BTI 2020 Country Report — Eritrea*, 2020 p. 34; Good Governance Africa, *Rule by fear,* 4 december 2019; Reisen van, Mirjam, Smits, Klara, *Eritrea en Eritrese vluchtelingen* (maart 2018), p. 61; Ministerie van Buitenlandse Zaken, *Algemeen ambtsbericht Eritrea* (15 november 2020), p. 27; vertrouwelijke bron (20 december 2021).
[249] United Nations, Reports of International Arbitral Awards, *Decision regarding delimitation of the border between Eritrea and Ethiopia* (13 april 2002) Volume XXV pp. 83-195 paragraaf B.3; The Endeli projection (Irob), https://legal.un.org/riaa/cases/vol_XXV/83-195.pdf; IBRU Boundary and Security Bulletin, Summer 1998, *The Ethiopian – Eritrean Border Conflict,* 1998, pp. 46 t/m 50, https://www.international-arbitration-attorney.com/wp-content/uploads/arbitrationarbitrationlawbsb6-2_peninou.pdf; vertrouwelijke bron (13 december 2021).
[250] Vertrouwelijke bron (8 november 2021).
[251] Yet Again, *The plight of the Irob and Kunama – Minorities within a minority* (13 december 2021) The Plight of the Irob and Kunama - Minorities Within a Minority - Yet Again (yetagainuk.com).

voedselvoorziening.[252] De Afar lijden onder het verbod op visserij dat de regering in 2020 heeft afgekondigd (volgens een bron waarschijnlijk in verband met het conflict)[253] en zij kunnen ook geen zout meer verhandelen. Deze maatregelen maken de toch al zeer arme bevolking nog kwetsbaarder. Dat zij bovendien in een betwist grensgebied met Djibouti leven, maakt dat de autoriteiten hen met bovengemiddeld wantrouwen bekijken.[254] Bij gebrek aan onafhankelijke informatie is het onmogelijk vast te stellen hoeveel personen het slachtoffer zijn geworden van de overheidsmaatregelen.

3.2.2 Religieuze groepen

De regering erkent vier religieuze groepen: de koptisch-orthodoxe, de rooms-katholieke, de luthers-evangelische kerk en de soennitische islam. Leden van andere, niet-geregistreerde denominaties mogen niet vrijelijk hun geloof uitoefenen of deelnemen aan religieuze bijeenkomsten.[255] De autoriteiten staan in feite geen enkele vorm van maatschappelijke organisatie toe, en de overheid wil voorkomen via het geloof controle te verliezen over delen van de bevolking.[256] Ook dienstweigering op religieuze gronden is een reden voor arrestatie. Evangelisch-christelijke en pinkstergemeenschappen worden nog steeds geconfronteerd met ernstige beperkingen bij de belijdenis van hun geloof.[257] Daarnaast worden Jehova's getuigen en salafistische moslims als politieke krachten gezien.[258] De toegestane religies worden geacht voldoende onder controle van de autoriteiten te staan.[259] De voormalige patriarch van de orthodoxe kerk, Abune Antonios, stond van 2007 tot zijn overlijden op 9 februari 2022 onder huisarrest, omdat hij geweigerd had drieduizend politieke opposanten te excommuniceren.[260]

Zowel aanhangers van geregistreerde als van niet-geregistreerde groepen worden willekeurig gearresteerd en vastgehouden. Niet-geregistreerde groepen missen de privileges van geregistreerde groepen, en hun leden kunnen worden gearresteerd en mishandeld, en vervolgens vrijgelaten op voorwaarde dat zij formeel afstand doen van hun geloof, hoewel sommige niet-geregistreerde groepen mogen opereren en de regering hun erediensten gedoogt.[261]

Eind maart 2021 werden 35 christenen gearresteerd vanwege het houden van een gebedsdienst: 23 vrouwen in Asmara en nog eens 12 personen in Assab. Zij werden zonder aanklacht gevangengezet.[262] In juli 2021 werden twee oudere predikanten van de *Full Gospel Church of Eritrea* gearresteerd. In september 2021 werden nog eens vijftien leden van die kerk opgepakt. Deze hadden allen eerder jarenlang

[252] Ministerie van Buitenlandse Zaken, *Algemeen ambtsbericht Eritrea* (15 november 2021), p. 28.
[253] Eritrea Hub, *Eritrea lashes out at the Afar* (6 juni 2020); Human Rights Concern Eritrea, *Afar people facing starvation because of Eritrean government's policy* (15 juli 2020); vertrouwelijke bron (13 december 2021).
[254] Vertrouwelijke bron (13 december 2021).
[255] Ministerie van Buitenlandse Zaken, *Algemeen ambtsbericht Eritrea*, oktober 2019.
[256] Bertelsmann Stiftung, *Eritrea, BTI 2022 Country report* (1 februari 2022), p. 10; vertrouwelijk (1 december 2021); vertrouwelijke bron (20 december 2021).
[257] United States Commission on International Religious Freedom (USCIRF), *Annual report, Eritrea Chapter* (mei 2021).
[258] United States Commission on International Religious Freedom (USCIRF), *Annual report, Eritrea Chapter* (mei 2021), p. 21.
[259] Vertrouwelijke bron (1 december 2021).
[260] France24, *Detained Eritrean Orthodox ex-leader dies at 94* (10 februari 2022); United States Department of State, *International Religious Freedom Report for 2020 Eritrea* (mei 2021).
[261] United States Commission on International Religious Freedom (USCIRF), *Annual report, Eritrea Chapter* (mei 2021).
[262] Release International, *Religious freedom hopes dashed in Eritrea as 35 more Christians arrested* (31 maart 2021).

gevangengezeten en waren in 2020 vrijgelaten, waarschijnlijk vanwege de uitbraak van het COVID-19-virus en de overbevolkte gevangenissen.[263]

Jehova's getuigen
In een proclamatie van 25 oktober 1994 stelde president Isaias dat Jehova's getuigen afstand hebben genomen van hun nationaliteit doordat ze weigerden deel te nemen aan het referendum over de onafhankelijkheid van Eritrea, en door hun weigering de nationale dienstplicht te vervullen. Als gevolg van dit nog altijd geldende presidentiële standpunt kunnen Jehova's getuigen niet voor de overheid werken en worden hun vergunningen, identiteitsbewijzen en reisdocumenten ingenomen. Zonder identiteitsbewijs hebben zij geen toegang tot gesubsidieerde voedselrantsoenen.[264] Vanwege hun weigering de dienstplicht te vervullen, kunnen zij hun middelbareschoolopleiding niet afmaken (zie ook § 3.2.3 over de nationale dienstplicht).[265]

In de verslagperiode werden enkelen van hen vrijgelaten. Op 4 december 2020 werden 28 Jehova's getuigen vrijgelaten (26 mannen en 2 vrouwen) die tussen de 5 en 26 jaar gevangen hadden gezeten. Nog eens 4 Jehova's getuigen (2 mannen en 2 vrouwen), die tussen de 4 en 9 jaar gevangen hadden gezeten, werden eind januari/begin februari 2021 vrijgelaten. Op het moment van schrijven bevonden zich volgens de beschikbare informatie nog 20 Jehova's getuigen in gevangenschap.[266]

3.2.3 Dienstplichtweigeraars en deserteurs

De autoriteiten bleven gedurende de verslagperiode Eritreeërs voor onbepaalde tijd in militaire dan wel civiele dienst nemen – vaak onder slechte omstandigheden en zonder dat de dienstplichtigen inspraak hadden in de aard van de werkzaamheden of de plaats van tewerkstelling.[267]

Nationale dienstplicht
Eritrea heeft sinds 1995 een nationale dienstplicht voor mannen en vrouwen, die zowel militair als civiel kan zijn. Officieel duurt de dienst achttien maanden, maar sinds de grensoorlog met Ethiopië (1998–2000) is hij van onbeperkte duur. Het is onvoorspelbaar wanneer iemand uit de dienst ontslagen wordt, en het komt sowieso weinig voor.[268] In het verleden konden kinderen van voormalige vrijheidsstrijders een verkorte versie van de dienstplicht vervullen. Volgens twee vertrouwelijke bronnen weigerden de autoriteiten in de verslagperiode om dergelijke garanties te geven.[269] Zonder de dienstplicht te hebben vervuld is het vrijwel onmogelijk om formele of juridische handelingen te verrichten.[270] In 2002 lanceerden de Eritrese autoriteiten het *Warsay Yikaalo National Development Programme*, waarin de militaire en civiele dienst werden samengevoegd. Een jaar later werd ook het onderwijssysteem in het programma geïntegreerd, waardoor het laatste (twaalfde)

[263] Barnabas Fund, *Fifteen Christians rearrested in Eritrea* (21 september 2021); Christian Today, *Christians previously imprisoned for their faith are arrested again in Eritrea* (15 september 2021); BBC, *US embassy rebukes Eritrea over lack of religious freedom* (16 september 2021).
[264] US Commission on International Religious Freedom, Eritrea 2018.
[265] World Headquarters of Jehova's Witnesses, *Special report, Eritrea, Persecution of Jehova's witnesses* (augustus 2019), pp. 2-3.
[266] OHCHR, *Report of the Special Rapporteur on the situation of human rights in Eritrea* (12 mei 2021), § 48.
[267] OHCHR, *Report of the Special Rapporteur on the situation of human rights in Eritrea* (12 mei 2021), p. 9; Amnesty International, Report on Human Rights Situation 2020/2021 (2021), p. 155; Human Rights Watch, World *report 2022, Eritrea* (december 2021).
[268] Danish Immigration Service en Danish Refugee Council, *National service, Exit and Entry* (januari 2020), p. 17.
[269] Vertrouwelijke bron (1 maart 2022); vertrouwelijke bron (22 maart 2022).
[270] Van Reisen, M., Saba, M., & Smits, K. (2019). *'Sons of Isaias': Slavery and indefinite national service in Eritrea*. In: Van Reisen, M., Mawere, M., Stokmans, M., & Gebre-Egziabher, K. A. (eds), *Mobile Africa: Human Trafficking and the Digital Divide*. Bamenda, Cameroon: Langaa Research & Publishing CIG, p. 124.

schooljaar, dat altijd plaatsvindt in het *Sawa National Training and Education Centre*, samenvalt met militaire training.[271]

Gedurende de militaire training in Sawa wordt een indeling gemaakt op basis van studieresultaten. De rekruten met de beste resultaten komen in aanmerking voor het volgen van een hogere opleiding (*college*). Wie gemiddeld scoort, kan een beroepsopleiding gaan volgen. Degenen met de laagste cijfers gaan ofwel een beroepsopleiding volgen of moeten direct hun nationale dienstplicht vervullen. Personen die door de lokale autoriteiten worden ingelijfd – vaak leerlingen die de school voortijdig hebben verlaten – worden meestal, maar niet uitsluitend, toegewezen aan de militaire component van de nationale dienst. Hun training vindt meestal niet plaats in Sawa, maar in kleinere trainingskampen.[272]

De nationale dienstplicht bestaat dus uit militaire of civiele dienstplicht, die evenals het middelbaar, hoger en beroepsonderwijs onder het ministerie van Defensie vallen. Dit ministerie staat weer direct onder gezag van het PFDJ, de politieke partij van Isaias en tevens de enige politieke partij in Eritrea. Deze partij heeft ook de controle over de Red Sea Trading Corporation, een groep van de grootste en belangrijkste bedrijven in Eritrea, die in handen zijn van naasten van president Isaias. Deze bedrijven maken voor arbeid gebruik van dienstplichtigen.[273]

Leraren, artsen, verpleegkundigen, ambtenaren en werknemers van staatsbedrijven vallen in civiele dienstplicht nog steeds onder de militaire hiërarchie.[274] Militaire dienstplichtigen krijgen soldij; voor onderdak en voedsel worden bedragen afgetrokken. De vergoedingen voor het werk zijn laag en onvoldoende om van te leven. Dienstplichtigen hebben geen zeggenschap over het soort werk dat zij uitvoeren, noch over waar zij geplaatst worden.[275] Sommige dienstplichtigen mogen iedere paar maanden enkele dagen naar huis, andere slechts om de paar jaar.[276]

Zoals beschreven wordt in § 3.3.2 Toezicht en rechtsbescherming is Eritrea geen rechtstaat met regels die voor iedereen gelden. Lokale en lagere machthebbers hebben alle vrijheid om hun macht discretionair te gebruiken, zolang zij de belangen van de president behartigen. Hierdoor bestaat er veel willekeur en straffeloosheid; dienstplichtigen zijn volledig overgeleverd aan hun leidinggevende. De juiste connecties kunnen hierbij helpen.[277] Sommigen mogen enkele malen per jaar hun familie bezoeken, anderen niet; er zijn berichten dat mobiele telefoons en

[271] Van Reisen, M., Saba, M., & Smits, K. (2019). *'Sons of Isaias': Slavery and indefinite national service in Eritrea*. In: Van Reisen, M., Mawere, M., Stokmans, M., & Gebre-Egziabher, K. A. (eds), *Mobile Africa: Human Trafficking and the Digital Divide*. Bamenda, Cameroon: Langaa Research & Publishing CIG, pp. 125-126.

[272] Kamerstukken *II*, 2018/19, 2722, 21 mei 2019; Danish Immigration Service en Danish Refugee Council, *Eritrea National service, exit and return* (januari 2020), p. 27,28, 29; Human Rights Watch, *"They are making us into slaves, not educating us"* (augustus 2019), p. 45.

[273] Van Reisen, M., Saba, M., & Smits, K. (2019). *'Sons of Isaias': Slavery and indefinite national service in Eritrea*. In: Van Reisen, M., Mawere, M., Stokmans, M., & Gebre-Egziabher, K. A. (eds), *Mobile Africa: Human Trafficking and the Digital Divide*. Bamenda, Cameroon: Langaa Research & Publishing CIG, pp. 126-128.

[274] Van Reisen, M., Saba, M., & Smits, K. (2019). *'Sons of Isaias': Slavery and indefinite national service in Eritrea*. In: Van Reisen, M., Mawere, M., Stokmans, M., & Gebre-Egziabher, K. A. (eds), *Mobile Africa: Human Trafficking and the Digital Divide*. Bamenda, Cameroon: Langaa Research & Publishing CIG, p. 123.

[275] Van Reisen, M., Saba, M., & Smits, K. (2019). *'Sons of Isaias': Slavery and indefinite national service in Eritrea*. In: Van Reisen, M., Mawere, M., Stokmans, M., & Gebre-Egziabher, K. A. (eds), *Mobile Africa: Human Trafficking and the Digital Divide*. Bamenda, Cameroon: Langaa Research & Publishing CIG, pp. 124-125; Danish Immigration Service en Danish Refugee Council, *National service, Exit and Entry* (januari 2020), pp. 23-24.

[276] Van Reisen, M., Saba, M., & Smits, K. (2019). *'Sons of Isaias': Slavery and indefinite national service in Eritrea*. In: Van Reisen, M., Mawere, M., Stokmans, M., & Gebre-Egziabher, K. A. (eds), *Mobile Africa: Human Trafficking and the Digital Divide.* Bamenda, Cameroon: Langaa Research & Publishing CIG, p. 132.

[277] Bertelsmann Stiftung, *Eritrea: BTI 2022 Country Report* (1 februari 2022), p. 7; vertrouwelijke bron (13 december 2021).

simkaarten verboden zijn[278]; dienstplichtigen hebben geen bewegingsvrijheid (zie ook § 2.2.2 Reisvergunning). In een omgeving waarin militaire commandanten eveneens rechterlijke macht bezitten over hun dienstplichtigen, is het onmogelijk voor slachtoffers om bescherming te krijgen tegen grensoverschrijdend gedrag. Hierdoor komen seksueel misbruik en verkrachting vaak voor en blijven deze daden onbestraft.[279]

Eerder kwalificeerde de Mensenrechtenraad van de Verenigde Naties de nationale dienstplicht als 'dwangarbeid'[280], en in 2020 zette de EU verdere financiering van infrastructuurprojecten in Eritrea stop na kritiek dat die projecten gebruikmaakten van 'dwangarbeid van dienstplichtigen'.[281] In november 2020 schikte het Canadese mijnbouwbedrijf *Nevsun Resources Ltd* met drie Eritrese mannen. Zij hadden schadevergoeding wegens 'ernstig fysiek en geestelijk lijden' geëist, omdat ze als dienstplichtigen 'onder gevaarlijke omstandigheden dwangarbeid' hadden moeten verrichten.[282] Op 10 mei 2022 riep de *Foundation Human Rights for Eritreans* de internationale gemeenschap op president Isaias en zijn medewerkers te berechten voor mensenrechtenschendingen in Eritrea en daarbuiten.[283]

Oproeppraktijk voor de nationale dienstplicht
Voorafgaand aan de verslagperiode namen de giffa's reeds toe. Jongeren waren steeds minder bereid zich te melden voor militaire dienst, ondanks waarschuwingen van lokale autoriteiten. In 2019 registreerden zich in Ethiopië elke dag zo'n 250 tot 300 Eritreeërs als asielzoekers. Daar waren veel alleenstaande minderjarigen bij.[284] Vanaf het begin van het conflict in Tigray namen het aantal en de intensiteit van de giffa's nog verder toe en werd gesproken van huiszoekingen.[285] In januari 2021 deden de Eritrese autoriteiten een brede oproep aan de inwoners van het land om zich te melden voor militaire dienst.[286] In april 2021 gingen de scholen weer open na de lange lockdown, en meteen werden jongeren van de tiende klas doorgestuurd naar Sawa. Hieronder bevonden zich mogelijk minderjarigen van vijftien jaar. Voorheen werden alleen de leerlingen van de twaalfde klas naar Sawa gestuurd. Tijdens de huiszoekingen werd gebruikgemaakt van lijsten uit de familieregisters,

[278] Van Reisen, M., Saba, M., & Smits, K. (2019). *'Sons of Isaias': Slavery and indefinite national service in Eritrea*. In: Van Reisen, M., Mawere, M., Stokmans, M., & Gebre-Egziabher, K. A. (eds), *Mobile Africa: Human Trafficking and the Digital Divide*. Bamenda, Cameroon: Langaa Research & Publishing CIG, p. 131.

[279] OHCHR, *Report of the Special Rapporteur on the situation of human rights in Eritrea* (12 mei 2021), p. 9; EEPA, *Webinar Testimonies Eritrean involvement in the war in Tigray* (juni 2021), p. 28; Van Reisen, M., Saba, M., & Smits, K. (2019). *'Sons of Isaias': Slavery and indefinite national service in Eritrea*. In: Van Reisen, M., Mawere, M., Stokmans, M., & Gebre-Egziabher, K. A. (eds), *Mobile Africa: Human Trafficking and the Digital Divide*. Bamenda, Cameroon: Langaa Research & Publishing CIG, p. 120.

[280] UN Human Rights Council, *Report of the detailed findings of the Commission of Inquiry on Human Rights in Eritrea* (5 juni 2015), p. 8.

[281] EEPA, *The EU and its 'no more roads approach' in Eritrea* (19 juni 2020); Kennedy van der Laan en Foundation Human Rights for Eritreans, *Persbericht: Eritrese mensenrechtenorganisatie trekt vordering tegen EU in maar blijft waakzaam over dwangarbeid* (22 september 2020).

[282] Canadian Lawyer, *Nevsun settles with Eritrean plaintiffs in relation to landmark Supreme Court of Canada case* (5 november 2020).

[283] Foundation Human Rights for Eritreans, *Responsibility of Eritrea for Grave Human Rights Violations: Call to Action* (10 mei 2022).

[284] Van Reisen, M., Saba, M., & Smits, K. (2019). *'Sons of Isaias': Slavery and indefinite national service in Eritrea*. In: Van Reisen, M., Mawere, M., Stokmans, M., & Gebre-Egziabher, K. A. (eds), *Mobile Africa: Human Trafficking and the Digital Divide*. Bamenda, Cameroon: Langaa Research & Publishing CIG, p. 147.

[285] EEPA, *Situation report Horn 103* (15 maart 2021); EEPA, *Situation report Horn 110* (24 maart 2021); EEPA, *Situation report Horn 114* (29 maart 2021); EEPA, *Situation report Horn 116* (31 maart 2021); *Radio Erena, Extensive campaign to round up civilians taking place* (31 maart 2021); vertrouwelijke bron (13 december 2021); vertrouwelijke bron (20 december 2021); vertrouwelijke bron (24 januari 2022). BBC Tigrinya, *"ኣብ ዝተፈለለየ ዞባታት ኤርትራ ጽዑቕ ማፋ ይካየድ ከምዘሎ ተሓቢሩ"* (Intense round-ups taking place in different parts of Eritrea) (5 november 2020); *ኣብ ዝተፈለለየ ዞባታት ኤርትራ ጽዑቕ ማፋ ይካየድ ከምዘሎ ተሓቢሩ* - BBC News ትግርኛ; vertrouwelijke bron (13 december 2021); vertrouwelijke bron (20 december 2021); vertrouwelijke bron (24 januari 2022).

[286] EEPA, *Situation report Horn 54* (13 januari 2021).

om vast te stellen welke families kinderen in de dienstplichtige leeftijd zouden moeten hebben.[287]

In het ambtsbericht van 2020 en het rapport van het *European Asylum Support Office* (EASO)[288] met de titel *Eritrea: National Service, Exit and Return* uit september 2019 is uitvoerig ingegaan op de praktijk van vrijstellingen van de nationale dienstplicht.[289] Informatie wijst erop dat deze vrijstellingen nog verder ingeperkt werden in de verslagperiode. Niet alleen jongeren, inclusief minderjarigen, werden opgepakt tijdens de giffa's, ook personen die reeds uit militaire dienst ontslagen waren omdat zij ongeschikt waren, moesten zich melden.[290] Personen met auto's en vrachtwagens moesten zich melden om naar de grens met Ethiopië gezonden te worden.[291] Gedurende de verslagperiode werden honderden tot duizenden Eritrese vluchtelingen uit de kampen in Tigray onder dwang teruggevoerd naar Eritrea[292] en vervolgens in sommige gevallen ingezet in de strijd in Tigray.[293] Anderen werden gedood.[294] De Eritrese autoriteiten gaven in een reactie op het onderzoek van de OHCHR en de EHRC aan lijsten te hebben opgesteld van 'duizenden vluchtelingen' die teruggekeerd zouden zijn naar Eritrea, maar ontkenden dat het hierbij om dwang ging.[295]

Dienstweigeraars en deserteurs
Dienstweigering en desertie uit de dienstplicht zijn strafbaar volgens de *Proclamation on National Service in Eritrea* uit 1995. Er is geen consistent patroon zichtbaar in de toepassing van deze proclamatie door de autoriteiten. Bestraffing van desertie en dienstweigering wordt over het algemeen overgelaten aan militaire commandanten, wat tot veel willekeur leidt.

Deserteurs en dienstweigeraars worden veelal buitengerechtelijk bestraft. Ze worden bij aanhouding in ieder geval teruggestuurd naar hun eenheid. Daarnaast kunnen andere straffen worden opgelegd: van disciplinaire maatregelen en mishandeling tot gevangenisstraf voor onbepaalde duur, afhankelijk van de wensen van de hiërarchie.[296] Volgens een bron varieert de periode van detentie van enkele weken tot maanden, waarbij de ervaring is dat de gevangenisstraf vaak ongeveer twee keer zo lang duurt als de periode dat de dienstplichtige afwezig was[297], maar ook hier geldt dat een eventuele bestraffing en de aard ervan worden gekenmerkt

[287] EEPA, *Situation report Horn 118* (2 april 2021); vertrouwelijke bron (9 maart 2022); vertrouwelijke bron (20 december 2021).
[288] Thans staat EASO bekend als het *European Union Agency for Asylum* (EUAA). Voor meer informatie over het EUAA, bezoek: https://euaa.europa.eu.
[289] Ministerie van Buitenlandse Zaken, *Algemeen ambtsbericht Eritrea* (15 november 2021), 32; Danish Immigration Service en Danish Refugee Council, *Eritrea National service, exit and entry* (januari 2020) p. 17.
[290] EEPA, *Situation report Horn 9* (27 november 2020); EEPA, *Situation report Horn 54* (13 januari 2021).
[291] BBC Tigrinya, "*ኣብ ዝተፈላለየ ዞባታት ኤርትራ ጽዑቕ ማፋ ይካየድ ከምዘሎ ተሓቢሩ*" (Intense round-ups taking place in different parts of Eritrea) (5 November 2020) ኣብ ዝተፈላለየ ዞባታት ኤርትራ ጽዑቕ ማፋ ይካየድ ከምዘሎ ተሓቢሩ - BBC News ትግርኛ; Eritrea Hub, *The situation in Asmara* (28 november 2020).
[292] Weldemichael et al, *Between a rock and a hard place, Eritrean refugees in Tigray and Ethiopian civil war* (2022), pp. 17-18, 23, 30; Human Rights Watch, World report 2022, Eritrea (December 2021); EEPA, *Situation report Horn 6* (24 november 2020); EEPA, *Situation report Horn 40* (29 december 2020); AP, *'I would never go back': horrors grow in Ethiopia conflict* (28 december 2020); Report of the Ethiopian Human Rights Commission (EHRC) / Office of the United Nations High Commissioner for Human Rights (OHCHR) Joint Investigation into Alleged Violations of International Human Rights, Humanitarian and Refugee Law Committed by all Parties to the Conflict in the Tigray Region of the Federal Democratic Republic of Ethiopia (2021), p. 3.
[293] Vertrouwelijke bron (20 december 2021).
[294] EEPA, *Situation report Horn 187* (14 juli 2021); vertrouwelijke bron (9 maart 2022).
[295] Ministry of Information of the State of Eritrea, *Press statement. Eritrea's preliminary response to Joint EHRC and OCHHR report* (5 november 2021) gelezen op AllAfrica.com: Eritrea: Preliminary Response to Joint 'EHRC/OCHCR' Report - allAfrica.com.
[296] Vertrouwelijke bron (13 december 2021).
[297] Vertrouwelijke bron (20 december 2021).

door willekeur.[298] Het hoofddoel is iedere dienstplichtige zo snel mogelijk weer in dienst te laten gaan.[299]

Dienstweigeraars en deserteurs die het land hebben verlaten, worden geacht bij terugkeer de dienstplicht alsnog te vervullen. Ook kunnen de autoriteiten maatregelen tegen hen treffen.[300] Wie het land illegaal heeft verlaten, moet om terug te kunnen keren niet alleen twee procent diasporabelasting betalen, maar ook een letter of regret ondertekenen. Daarin bekent de persoon een overtreding te hebben begaan en accepteert deze zich te onderwerpen aan de straf die de autoriteiten besluiten op te leggen (zie ook § 2.1 Introductie).

Repercussies voor familieleden
Meerdere bronnen melden dat familieleden van personen die de dienstplicht ontdoken hebben dan wel gedeserteerd zijn, daar repercussies van ondervinden. Daarbij kan het gaan om de ouders, echtgenoten of broers en zussen. De gevolgen kunnen bestaan uit (agressieve) ondervraging, dreigementen en gevangenneming, maar ook uit boetes of het weigeren van overheidsdiensten (zoals het verstrekken van documenten of voedselbonnen) of het beperken van de toegang tot landbouwgrond.[301] De intimidatie van familieleden heeft tot doel de deserteur onder druk te zetten om terug te keren naar de eigen diensteenheid. In het vorige ambtsbericht werd aangegeven dat als de autoriteiten wanneer de autoriteiten ervan op de hoogte raakten dat de gedeserteerde in het buitenland verbleef, familieleden met rust werden gelaten. Voor de verslagperiode werd hierover geen harde informatie gevonden, maar volgens een bron vluchten er zoveel Eritreeërs dat de autoriteiten zich voornamelijk richten op personen die politiek actief zijn.[302]

3.2.4 Leden van oppositiepartijen en politieke activisten

Geen enkele vorm van politieke organisatie is toegestaan, anders dan die van of gecontroleerd door de officiële partij PFDJ. De vrijheid van meningsuiting is ernstig beperkt, er is geen vrije pers, en de vrijheid van vergadering is extreem beperkt. Honderden gewetensgevangenen, onder wie voormalige politici, worden willekeurig vastgehouden zonder aanklacht of toegang tot advocaten of familieleden. Een aantal van hen zit al twee decennia vast. Over elf voormalige politici en tien journalisten die in 2001 vanwege kritiek op de regering zijn gearresteerd, is geen informatie beschikbaar. Voormalig minister van Financiën Berhane Abrehe, die in 2018 gearresteerd werd na het publiceren van een boek waarin hij opriep tot democratische hervormingen, zit nog steeds gevangen. Er is geen aanklacht tegen hem bekendgemaakt.[303]

3.2.5 Lhbti

Het Eritrese Wetboek van Strafrecht uit 1957, dat overgenomen werd van Ethiopië, bevatte een hoofdstuk over 'seksuele afwijkingen', waarin artikel 600 stelde dat op

[298] United States Department of State, *Country Reports on human rights practices for 2020, Eritrea* (maart 2021); EASO, *Eritrea National Service, exit and return* (september 2019), p. 41; Danish Immigration Service en Danish Refugee Council, *Eritrea National Service Exit and Entry* (januari 2020), p. 28. vertrouwelijke bron (28 augustus 2020).
[299] Vertrouwelijke bron (20 december 2021).
[300] Vertrouwelijke bron (8 november 2021).
[301] Danish Immigration Service en Danish Refugee Council, *Eritrea National Service, exit and return* (januari 2020), pp. 5, 46; vertrouwelijke bron (1 maart 2022); vertrouwelijke bron (2 maart 2022); vertrouwelijke bron (9 maart 2022).
[302] Vertrouwelijke bron (15 mei 2022).
[303] Amnesty International, *Report on Human Rights situation 2020/2021*, *Eritrea* (2021); Human Rights Watch, *World Report 2020 Eritrea* (2021); OHCHR, *Report of the Special Rapporteur on the Situation of Human Rights in Eritrea* (12 mei 2021), p. 9.

seksuele of andere 'onbetamelijke' handelingen met een persoon van hetzelfde geslacht een gevangenisstraf stond van tien dagen tot drie jaar. In het Wetboek van Strafrecht uit 2015, dat nog niet in werking is getreden (zie ook § 3.3.2 *Toezicht en rechtsbescherming / Juridisch kader)*, staat voor vrijwillige seksuele handelingen met iemand van hetzelfde geslacht een gevangenisstraf van vijf tot zeven jaar.[304] Transgenders worden in de wet niet genoemd.

Eritrea heeft een zeer conservatieve samenleving. In de collectieve beleving zijn homo- en biseksuelen en transgenders bezeten door demonen, en zijn homoseksuele handelingen een overtreding van Gods geboden. Het gevaar op bestraffing door de overheid en de negatieve reactie van de familie en de samenleving, die ook het enige sociale vangnet vormen, hebben een sterk ontmoedigende invloed: lhbti-personen houden zich verborgen of leven in ontkenning.[305] De sociale en strafrechtelijke druk is zo groot dat er nauwelijks informatie over deze groep te vinden valt. Het is evenmin mogelijk gebleken te achterhalen of er verschil is tussen de praktijk in de stad en op het platteland.

3.2.6 Vrouwen

De laatste cijfers over vrouwelijke genitale verminking (VGV) dateren uit de periode 2016-2018. Ondervraging van moeders over de situatie van hun dochters leverde toen op dat 3,5% van de meisjes onder de 15 jaar en 1% van de meisjes onder de 5 jaar een vorm van VGV had ondergaan. Hierbij moet in het achterhoofd worden gehouden dat VGV in Eritrea over het algemeen vóór het vijfde jaar plaatsvindt. Deze cijfers tonen een scherpe daling ten opzichte van 2010, toen de aantallen op 18% en 6,9% lagen.[306] De vraag is wel in hoeverre de moeders naar waarheid geantwoord hebben, aangezien VGV sinds 2007 bij wet verboden is in Eritrea.[307]

Lokale VN-vertegenwoordigers bevestigden dat de regering VGV als probleem serieus nam en geloofwaardig handelde om de praktijk terug te dringen. Haar inspanningen op dit gebied bestaan onder meer uit bewustwordingscampagnes op lokaal niveau gericht op religieuze en gemeenschapsleiders.[308] De steun van religieuze leiders voor VGV is door deze campagnes de afgelopen tien jaar afgenomen.[309] Volgens regeringsrapporten werden 'regio's en districten' als honderd procent vrij van VGV-praktijken beschouwd[310]; het is onduidelijk over welke gebieden het dan gaat. Statistieken uit 2010 tonen dat er in die tijd weinig verschil was tussen dorpen en steden, met uitzondering van de hoofdstad Asmara, waar de officiële cijfers lager lagen. Uit diezelfde statistieken blijkt ook dat VGV het minst voorkwam in de regio Debub (71%), waar de Tigrinya wonen, en het meest in Anseba (96%). De afname van VGV was ook groter onder welgestelde vrouwen (prevalentie in 2010 van 75%) dan onder armere (prevalentie van 89%).[311]

De vraag of meisjes die voor VGV moeten vrezen een beschermingsalternatief hebben in Eritrea, is vooral theoretisch. Aangezien VGV veelal plaatsvindt voor het vijfde levensjaar, is geen meisje in staat er zelfstandig bescherming tegen te zoeken. Daarnaast heeft VGV culturele en sociale achtergronden. In een

[304] ILGA, *World State Sponsored Homophobia report global legislation overview update* (december 2020); Penal Code of Eritrea 2015, artikel 310 (1).
[305] Vertrouwelijke bron (8 november 2021); vertrouwelijke bron (20 december 2021); vertrouwelijke bron (1 maart 2022).
[306] UNICEF, *Case Study on the ending of Female Genital Mutilation in the State of Eritrea* (2021), pp. 3-4.
[307] Vertrouwelijke bron (8 november 2021).
[308] United States Department of State, *Country Reports on human rights practices for 2020, Eritrea* (maart 2021).
[309] UNICEF, *Case Study on the ending of Female Genital Mutilation in the State of Eritrea* (2021), p. 4.
[310] United States Department of State, *Country Reports on human rights practices for 2020, Eritrea* (maart 2021).
[311] UNICEF, *Case Study on the ending of Female Genital Mutilation in the State of Eritrea* (2021), pp. 3-4.

samenleving waarin familie en de bredere gemeenschap het enige sociale vangnet zijn, is het bijzonder moeilijk voor ouders, zij het theoretisch niet onmogelijk, om zich aan dit gebruik te onttrekken.[312] Of autoriteiten het wettelijke verbod handhaven en daadwerkelijk bescherming bieden tegen VGV, hangt, zoals gebruikelijk in Eritrea, af van de specifieke autoriteit in een bepaald gebied.[313]

Alleenstaande vrouwen die terugkeren naar Eritrea zijn, net als ieder ander, afhankelijk van een sociaal vangnet. Het enige bestaande sociale vangnet in Eritrea is de familie en eventueel de kerk, en dat is verzwakt door de grote afwezigheid van familieleden door de dienstplicht.[314] Vrouwen tussen de achttien en veertig jaar, en mogelijk jonger of ouder, worden geacht zich te melden voor de dienstplicht. Geweld tegen vrouwen is onbespreekbaar en daardoor is het onmogelijk hiertegen bij de autoriteiten bescherming in te roepen.[315]

3.2.7 Alleenstaande minderjarigen

Er zijn geen recente statistieken beschikbaar over alleenstaande minderjarigen in Eritrea. Sinds de *Population and Health Survey* van 2010 is er geen nieuwe informatie verzameld. Internationale organisaties of lokale ngo's kunnen nauwelijks tot niet opereren en dus ook geen gegevens verzamelen. Het Eritrese ministerie van Arbeid en Sociale Zaken is verantwoordelijk voor de kinderen, inclusief gerepatrieerde minderjarigen. Er zijn zeer weinig weeshuizen voor de leeftijdscategorie nul- tot en met vijfjarigen en gemeenschapshuizen voor wezen in de leeftijd van zes tot en met zestien jaar. De opvangfaciliteiten worden beheerd door het ministerie van Arbeid en Sociale Zaken.[316] Tot nu toe is er geen formele bevestiging dat Eritrea gerepatrieerde kinderen opvangt. Er is geen erkende betrouwbare institutie die familieleden kan vinden naar wie de minderjarigen kunnen terugkeren. Door problemen met het opsporen van familie is het faciliteren van terugkeer lastig. Er zijn geen speciale opvangvoorzieningen, waaronder transitzorg, om gerepatrieerde kinderen op te vangen. In plaats daarvan legt Eritrea veel nadruk op de ondersteuning van het gezin en de gemeenschap, inclusief de kerk.[317]

Basis- en voortgezet onderwijs in Eritrea is gratis, maar scholieren worden desondanks geacht een nominaal inschrijfgeld te betalen als bijdrage voor de gemeenschap. Er is ook een systeem voor degenen die uit armere huishoudens komen, dat hen vrijstelt van dergelijke bijdragen.[318]

In de verslagperiode werden jongeren uit de tiende klas (vanaf vijftien jaar) opgeroepen voor de nationale dienstplicht. Daarnaast namen de giffa's sinds de aanvang van het conflict in Tigray verder toe in frequentie en intensiteit (zie ook § 1.2 Veiligheidssituatie en § 3.2.3 Dienstplichtweigeraars en deserteurs).[319] Jongeren die eruitzien alsof zij arbeid zouden kunnen verrichten, zullen vrijwel zeker onmiddellijk in dienst moeten.[320]

[312] Vertrouwelijke bron (20 december 2021).
[313] Vertrouwelijke bron (8 november 2021); vertrouwelijke bron (20 december 2021).
[314] Bertelsmann Stiftung, *BTI 2022 Country Report Eritrea* (1 februari 2022), p. 4.
[315] Vertrouwelijke bron (1 maart 2022).
[316] Ministerie van Buitenlandse Zaken, *Algemeen ambtsbericht Eritrea* (15 november 2020), pp. 38-39.
[317] Vertrouwelijke bron (1 maart 2022).
[318] Ministerie van Buitenlandse Zaken, *Algemeen ambtsbericht Eritrea* (15 november 2020), pp. 38-39.
[319] EEPA, *Situation report Horn 110* (24 maart 2021).
[320] Vertrouwelijke bron (1 december 2021).

3.2.8 Diasporastatus

In sommige gevallen kunnen Eritreeërs die in het buitenland verblijven een speciale status verkrijgen via het departement van Immigratie en Nationaliteit, die vaak met de term 'diasporastatus' wordt aangeduid. Deze status geeft recht op een aantal privileges: vrijstelling van de nationale dienstplicht en de mogelijkheid om Eritrea te verlaten zonder uitreisvisum. Aan de andere kant kunnen personen met de diasporastatus geen aanspraak maken op overheidsdiensten bedoeld voor inwoners van Eritrea, zoals voedselbonnen of het recht om land te kopen of te verkopen.[321]

Om in aanmerking te komen voor de diasporastatus moeten Eritreeërs de volgende documenten invullen:

- een bewijs van betaling van de twee procent diasporabelasting (zie ook § 2 Identiteit, nationaliteit en documenten);
- een bewijs van ondertekening van het *regret form* als de aanvrager Eritrea heeft verlaten ná de oorlog van 1998-2000;
- een Eritrese identiteitskaart;
- een ondersteunende brief van de verantwoordelijke Eritrese vertegenwoordiging in het buitenland die aantoont dat de aanvrager langer dan drie jaar buiten Eritrea heeft verbleven.[322]

De diasporastatus is primair bedoeld voor Eritreeërs die in het buitenland wonen en Eritrea voor een kort verblijf bezoeken. Volgens informatie uit 2016, verstrekt door de functionarissen van de verantwoordelijke autoriteiten, kan de status ook worden toegekend aan mensen die plannen hebben zich in Eritrea te hervestigen.[323] De diasporastatus wordt formeel bevestigd door een *residence clearance form*, ook wel *tsaeda wereqet*[324] genoemd. Zoals bij alle wetten, regels en voorschriften in Eritrea is ook de geldigheidsduur van een residence clearance form onvoorspelbaar; er zijn periodes bekend van drie tot tien jaar. Hetzelfde geldt voor de maximale aaneengesloten duur van een tijdelijk verblijf in Eritrea: meestal is die beperkt van zes maanden tot een jaar, maar er zijn ook langere periodes bekend.[325]

De residence clearance form moet in Eritrea aangevraagd worden. De aanvrager moet dus eerst naar Eritrea afreizen.[326] Personen van Eritrese origine die een tweede nationaliteit hebben, worden geacht het land met hun Eritrese identiteitskaart binnen te gaan. Aan personen met een Eritrese naam en een paspoort van een ander land wordt in de praktijk door de Eritrese ambassade in Nederland geen Eritrees visum verstrekt.[327] Bij binnenkomst in Eritrea worden personen met de Eritrese nationaliteit langdurig ondervraagd om de loyaliteit aan de Eritrese autoriteiten vast te stellen (zie ook § 5 Terugkeer). De diasporastatus geeft hiertegen geen bescherming.[328]

Niet iedere Eritreeër in de diaspora kan aanspraak maken op de diasporastatus, maar er zijn geen officiële regels die bepalen wie er wel aanspraak op kan maken en wie niet. In de praktijk blijkt dat personen die zich in de diaspora bij de Eritrese

[321] EASO, *Eritrea National Service, exit and return*, september 2019, p. 57.
[322] Danish Immigration Service en Danish Refugee Council, *Eritrea National Service, exit and return* (januari 2020), p. 57.
[323] Danish Immigration Service en Danish Refugee Council, *Eritrea National Service, exit and return* (januari 2020), pp. 57-58.
[324] *Tsaeda wereqet* betekent letterlijk 'wit papier'.
[325] EASO, *Eritrea National Service, exit and return* (september 2019); Schweizerische Flüchtlinghilfe, *Eritrea: Reflexverfolgung, Rückkehr und Diaspora-Steuer* (30 September 2018), pp. 9-10.
[326] Vertrouwelijke bron (29 maart 2022);
[327] Vertrouwelijke bron (9 maart 2022)
[328] Vertrouwelijke bron (1 maart 2022)

oppositie aansluiten, geen aanspraak kunnen maken op deze status.[329] De Eritrese autoriteiten houden Eritreeërs in het buitenland scherp in de gaten. Dit gebeurt niet alleen via de vertegenwoordiging van de Eritrese autoriteiten in Nederland, maar ook via de Eritrese orthodoxe kerk en de jongerenafdeling van de PFDJ (YPFDJ).[330] Daarnaast stelt het Hoge Tribunaal voor Immigratie- en Asielzaken van het Verenigd Koninkrijk (UKUT) dat Eritreeërs die hun land illegaal hebben verlaten om te ontkomen aan de dienstplicht, niet automatisch hun straf kunnen ontlopen door de diasporabelasting te betalen en het regret form te ondertekenen, aangezien het uitgangspunt van al het Eritrese overheidsbeleid is om de bevolking blijvend te controleren.[331] Het is in de praktijk niet mogelijk de diasporabelasting te betalen zonder het regret form te tekenen.[332] Eritreeërs die dat formulier ondertekenen, gaan er over het algemeen van uit dat zij op een bepaald moment gestraft zullen worden.[333] Een Eritreeër die legaal zijn land verlaat, maar niet tijdig terugkeert om zo de dienstplicht te ontlopen, blijft daarvoor vervolgbaar (zie § 3.2.3 Dienstplichtweigeraars en deserteurs).

Ook voor consulaire diensten, zoals het aanvragen van identiteitsdocumenten en paspoorten, is een bewijs van betaling van de diasporabelasting vereist, evenals de ondertekening van het regret form.[334] Die twee eisen zijn vrijwel altijd aan elkaar gekoppeld: wie na 2000 Eritrea heeft verlaten, kan niet de belasting betalen zonder het regret form te ondertekenen.[335]

In de praktijk zijn consulaire diensten hierdoor niet voor iedere Eritreeër in het buitenland toegankelijk. Maar zelfs als men bereid is de diasporabelasting te betalen en het regret form te ondertekenen, kan een ambassade consulaire diensten weigeren, bijvoorbeeld aan iemand die niet onvoorwaardelijk politiek loyaal wordt geacht. Ook kan de aanvrager problemen ondervinden vanwege politieke standpunten of activiteiten van familieleden. Omgekeerd kunnen ook familieleden in Eritrea onder druk worden gezet als een Eritreeër in de diaspora weigert de diasporabelasting te betalen of het regret form te ondertekenen.[336] Overigens geldt ook hier weer dat er grote verschillen zijn in de uitvoering en handhaving van de regels door de Eritrese autoriteiten; omkoping kan daarbij een rol spelen.[337]

3.3 Naleving en schendingen

[329] DIS en DRC, *Country of Origin Information report Eritrea: National service, exit and entry* (januari 2020), p. 37.
[330] MediaReport, *Eritrea: hoogleraar wint ook in hoger beroep over uitspraak* in BNR Nieuwsradio (12 december 2017); DSP, *Niets is wat het lijkt. Eritrese organisaties en integratie* (2016), pp. 41-43; vertrouwelijke bron (13 december 2021); vertrouwelijke bron (20 december 2021); vertrouwelijke bron (7 maart).
[331] Daniel Mekonnen en Sara Palacios Arapiles, *Expert report Eritrea: Access to documents by Eritrean refugees in the context of family reunion* (april 2021), p. 49.
[332] Daniel Mekonnen en Sara Palacios Arapiles, *Expert report Eritrea: Access to documents by Eritrean refugees in the context of family reunion* (april 2021), p. 41.
[333] Daniel Mekonnen en Sara Palacios Arapiles, *Expert report Eritrea: Access to documents by Eritrean refugees in the context of family reunion* (april 2021), p. 37.
[334] Danish Immigration Service en Danish Refugee Council, *Eritrea National Service, exit and return* (januari 2020), p. 57.
[335] Daniel Mekonnen en Sara Palacios Arapiles, *Expert report Eritrea: Access to documents by Eritrean refugees in the context of family reunion* (april 2021), p. VII; vertrouwelijke bron (29 maart 2022).
[336] Daniel Mekonnen en Sara Palacios Arapiles, *Expert report Eritrea: Access to documents by Eritrean refugees in the context of family reunion* (april 2021), p. 43.
[337] Schweizerische Flüchtlinghilfe, *Eritrea: Reflexverfolgung, Rückkehr und Diaspora-Steuer*, 30 september 2018, p. 9; Daniel Mekonnen en Sara Palacios Arapiles, *Expert report Eritrea: Access to documents by Eritrean refugees in the context of family reunion* (april 2021), p. 47; vertrouwelijke bron (20 december 2021).

3.3.1 Burgerlijke vrijheden

De vrijheid van meningsuiting is zeer beperkt in Eritrea. Wie zich kritisch uitspreekt over de autoriteiten kan te maken krijgen met intimidatie door veiligheidstroepen, beperktere toegang tot overheidsdiensten zoals voedselrantsoenen, en gevangenisstraf. De autoriteiten verwezen in de verslagperiode herhaaldelijk naar de veiligheidssituatie als reden om de vrijheden in te perken.[338] Toegang tot informatie is zeer beperkt. De autoriteiten controleerden alle media, waaronder een krant in vier talen, drie radiostations en twee televisiezenders.[339] Er is internet in Eritrea, maar het internetverkeer wordt door de autoriteiten gesurveilleerd.[340]

Gedurende de verslagperiode was er geen ruimte voor het maatschappelijk middenveld, ook niet voor mensenrechtenactivisten. De persvrijheid is zeer beperkt. Onafhankelijke mediakanalen in Eritrea zijn sinds 2001 gesloten, en journalisten hebben een persvergunning nodig. Iedere publicatie door iemand die geen persvergunning heeft is verboden, evenals het drukken en verspreiden van buitenlandse publicaties. Voor de distributie van religieuze of internationale publicaties is overheidstoestemming nodig.[341]

Op de *World Press Freedom Index* 2021 van de organisatie *Reporters without Borders* (RSF) staat Eritrea op de laatste plek van de in totaal 180 landen.[342] Volgens het *Committee to Protect Journalists* (CPJ) is Eritrea 's werelds meest gecensureerde land. De lijst is gebaseerd onderzoek van het CPJ naar gebruikte tactieken, variërend van gevangenisstraf en repressieve wetten tot toezicht op journalisten en het beperken van de toegang tot internet en sociale media.[343] Volgens het CPJ zaten in Eritrea in 2020 zestien journalisten gevangen. De meesten van hen zaten al sinds 2001 gevangen, de laatste werd gearresteerd in 2005. Tegen geen van hen is een aanklacht of een straf bekendgemaakt.[344] Er is geen informatie dat een van hen gedurende de verslagperiode werd vrijgelaten.

Er hebben zich geen wijzigingen voorgedaan wat betreft de beperking van religieuze vrijheid (zie ook § 3.2.2 Religieuze groepen). De regering gebruikt *proclamatie 73/1995* als basis voor restricties van vrijheden. Die restricties komen vooral voort uit de wens van de autoriteiten om elke vorm van maatschappelijke organisatie tegen te gaan, en zijn minder gebaseerd op theologische overwegingen.[345] De geloven die toegestaan zijn, kunnen door de autoriteiten goed gebruikt worden om de bevolking van de overheidsbelangen en -zienswijzen te doordringen. Zo is de orthodoxe kerk zeer waarschijnlijk ingezet om druk uit te oefenen op de diaspora om mee te betalen aan de overheidsmaatregelen tijdens de coronapandemie.[346]

[338] United States Department of State, *Country reports on human rights practices for 2020, Eritrea* (30 maart 2021); Amnesty International, *Report on Human Rights situation 2020/2021*, *Eritrea* (2021); Human Rights Watch, *World Report 2020 Eritrea* (2021); OHCHR, *Report of the Special Rapporteur on the Situation of Human Rights in Eritrea* (12 mei 2021).

[339] United States Department of State, *Country reports on human rights practices for 2020, Eritrea* (30 maart 2021); Van Reisen, M., Saba, M., & Smits, K. (2019). *'Sons of Isaias': Slavery and indefinite national service in Eritrea*. In: Van Reisen, M., Mawere, M., Stokmans, M., & Gebre-Egziabher, K. A. (eds), *Mobile Africa: Human Trafficking and the Digital Divide*. Bamenda, Cameroon: Langaa Research & Publishing CIG, p. 131; vertrouwelijke bron (20 december 2021).

[340] United States Department of State, *Country reports on human rights practices for 2020, Eritrea* (30 maart 2021; vertrouwelijke bron (20 december 2021).

[341] United States Department of State, *Country reports on human rights practices for 2020, Eritrea* (30 maart 2021).

[342] Reporters without Borders, *World Press Freedom Index 2020*, https://rsf.org/en/ranking#, (geraadpleegd op 13 december 2021).

[343] Committee to Protect Journalists (CPJ), *Number of journalists behind bars reaches global high* (9 december 2021).

[344] Committee to Protect Journalists (CPJ) website: Explore CPJ's database of attacks on the press (geraadpleegd op 13 december 2021).

[345] United States Commission on International religious Freedom, *Annual report 2020* (mei 2021); Bertelsmann Stiftung, *BTI 2020 Country Report — Eritrea*, 2020 p. 13; vertrouwelijke bron (20 december 2021).

[346] Vertrouwelijke bron (1 december 2021); vertrouwelijke bron (20 december 2021).

3.3.2 Toezicht en rechtsbescherming

Juridisch kader
Toezicht en rechtsbescherming schieten tekort. De grondwet van 1997, waarin de burgerrechten worden gegarandeerd en de uitvoerende macht wordt beperkt, werd ook gedurende deze verslagperiode niet geïmplementeerd.[347] In eerdere ambtsberichten is gesproken over nieuwe wetgeving: een Wetboek van Strafrecht, een Burgerlijk Wetboek, een Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering en een Wetboek van Strafvordering. Onderzoekers Daniel Mekonnen en Sara Palacios Arapiles hebben een uitgebreide analyse gepresenteerd waaruit kan worden opgemaakt dat het nieuwe Burgerlijk Wetboek van 2015 – ondanks beweringen van regeringsvertegenwoordigers – tot dusverre niet in werking is getreden en dat nog steeds het oude geldt (oftewel de TCCE).

Het Burgerlijk Wetboek van 2015 is weliswaar officieel gepubliceerd, maar het bevat in tegenstelling tot wat de gewoonte is in Eritrea, geen aanwijzing over wanneer het in werking treedt. Daarnaast halen de experts een van de leden van de commissie die het wetboek heeft opgesteld aan, die stelt dat het niet operationeel is. Tot slot verwijzen ook de Eritrese autoriteiten zelf naar de TCCE en niet naar het nieuwe Burgerlijk Wetboek, bijvoorbeeld in hun rapport van 2019 voor het comité van de *Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination against Women* (Verdrag inzake de uitbanning van alle vormen van discriminatie van vrouwen, CEDAW). Volgens Mekonnen en Palacios Arapiles werden de nieuwe wetteksten gepubliceerd om politieke redenen, namelijk om tegengas te bieden aan het rapport uit 2015 van de *Commission of Inquiry* die door de Mensenrechtenraad was ingesteld.[348]

Juridische praktijk
Door de afwezigheid van een grondwet ontbreekt de scheiding der machten zowel de jure als de facto.[349] Een klein aantal hooggeplaatste personen van de regerende PFDJ vormt een geïntegreerd machtsapparaat, en hun macht is niet onderworpen aan de wet (zie ook § 3.1 Algemene mensenrechtensituatie).[350] De rechterlijke macht staat onder controle van de uitvoerende macht en is onafhankelijk noch onpartijdig. Willekeurige detentie en verdwijningen zijn niet ongebruikelijk, vaak onder zeer zware omstandigheden in overvolle gevangenissen onder de grond, en vaak compleet afgesloten van de buitenwereld (*incommunicado*). Basisrechten zoals het recht op een eerlijk proces voor personen die in hechtenis verblijven, zijn niet gegarandeerd.[351] Politieke gevangenen worden niet geïnformeerd over de aanklacht tegen hen, noch door een rechtbank berecht. Van dienstplichtontduikers en deserteurs wordt aangenomen dat zij de aanklacht kennen. Er is geen mogelijkheid tot beroep.[352]

[347] OHCHR, *Report of the Special Rapporteur on the situation of human rights in Eritrea* (12 mei 2021), p. 8; Daniel Mekonnen en Sara Palacios Arapiles, *Expert Report: Access to documents by Eritrean refugees in the context of family reunion* (april 2021), p. 4.
[348] Daniel Mekonnen en Sara Palacios Arapiles, *Expert Report: Access to documents by Eritrean refugees in the context of family reunion* (april 2021), pp. 19-20.
[349] OHCHR, *Report of the Special Rapporteur on the situation of human rights in Eritrea* (12 mei 2021), p. 8.
[350] Bertelsmann Stiftung, *BTI 2020 Country Report-Eritrea,* Gütersloh: Bertelsmann Stiftung, 2020, p. 11; vertrouwelijke bron, 5 augustus 2020; vertrouwelijke bron (13 december 2021); vertrouwelijke bron (20 december 2021).
[351] OHCHR, *Report of the Special Rapporteur on the situation of human rights in Eritrea* (12 mei 2021), p. 8.
[352] OHCHR, *Report of the Special Rapporteur on the situation of human rights in Eritrea* (12 mei 2021), p. 9; Amnesty International, Report on Human Rights Situation 2020/2021 (2021), p. 155; Human Rights Watch, *Annual report on the human rights situation in 2021, Eritrea* (januari 2021).

De juridische dienstverlening is slecht. De rechterlijke macht lijdt onder een gebrek aan geschoold personeel, financiering en infrastructuur. Civiele geschillen worden voornamelijk afgehandeld via het gewoonterecht en de corruptie is nog steeds hoog. Er bestaan geen burgerrechtelijke procedures voor personen die een aanklacht willen indienen wegens mensenrechtenschendingen.[353]
Bescherming is afhankelijk van de mogelijkheid tot beïnvloeding van de lokale machthebber. Die beïnvloeding staat of valt bij connecties en de sociaal-economische situatie van de persoon die bescherming nodig heeft. De religieuze en etnische achtergrond van een verdachte, evenals familiebanden kunnen hierbij een rol spelen, zowel in positieve als in negatieve zin.[354]

De gevangenissen kennen problemen op het gebied van de gezondheidszorg, hygiëne en voeding. Kinderen worden vaak gevangengehouden met volwassenen, totdat zij in militaire dienst gaan. Vrouwen en mannen worden in gevangenissen gescheiden gehouden. Vrouwelijke gevangenen zijn bijzonder kwetsbaar; de kans op seksueel misbruik is groot aangezien het gevangenispersoneel voor het overgrote deel uit mannen bestaat. Er bestaan geen kanalen om klachten in te dienen over seksueel geweld en misbruik.[355]

[353] United States Department of State, *Country reports on human rights practices for 2020, Eritrea* (maart 2021); Human Rights Watch, *World Report 2020, events of 2020* (januari 2020); vertrouwelijke bron (13 december 2021); vertrouwelijke bron (20 december 2021).
[354] Vertrouwelijke bron (13 december 2021); vertrouwelijke bron (20 december 2021).
[355] OHCHR, *Report of the Special Rapporteur on the situation of human rights in Eritrea* (12 mei 2021), p. 8; PBS, *Documentary: Escaping Eritrea* https://www.pbs.org/wgbh/frontline/film/escaping-eritrea/ (4 maart 2021).

4 Vluchtelingen

Eritrea stond het afgelopen decennium (2010-2020) in de top-tien van landen van herkomst van asielzoekers en vluchtelingen. In 2020 waren zo'n 600 duizend Eritreeërs buiten de grenzen ontheemd.[356] Hoewel er geen harde cijfers zijn, wordt de bevolking van Eritrea op basis van gegevens van VN-organisaties geschat op ongeveer 3,6 miljoen.[357] Dat betekent dat ongeveer vijftien procent van de bevolking gedwongen buiten Eritrea leeft.

Er is geen informatie beschikbaar over binnenlandse ontheemden in Eritrea of waar zij opgevangen zouden worden. De belangrijkste reden dat mensen Eritrea ontvluchten, is de nationale dienstplicht.[358] Hieraan kan men binnen Eritrea niet duurzaam ontkomen door zich elders te vestigen[359], al houden dienstplichtontduikers het soms lang vol om de autoriteiten te ontvluchten. Etnograaf Milena Belloni heeft in haar onderzoek naar de migratie van Eritreeërs naar Europa toegelicht dat dienstplichtontduikers een talent ontwikkelen voor 'wegrennen' (*art of running*). Ze leren hoe ze een leven kunnen leiden dat onvoorspelbaar is voor de autoriteiten, waarbij ze altijd op de vlucht zijn, periodiek ontsnappen aan giffa's, soldaten ontlopen, niet thuis slapen, buren en dorpsgenoten wantrouwen omdat zij spionnen voor de regering zouden kunnen zijn, enzovoort. Voor velen wordt dit een manier van leven. Sommigen houden dat een paar maanden vol maar anderen doen het jarenlang, en die manier van leven wordt de norm.[360]

Eritreeërs worden beschouwd als een van de grootste groepen slachtoffers van mensenhandel.[361] Velen van hen zijn terechtgekomen in mensenhandel-'kampen' in Egypte, Sudan en Libië.[362] Met name niet-begeleide en alleenstaande kinderen worden geconfronteerd met evidente risico's, waaronder misbruik, seksuele uitbuiting en andere vormen van gendergerelateerd geweld, kinderarbeid, ontvoering en mensenhandel.[363] Mensenhandel vindt plaats onder bescherming van de Eritrese machthebbers.[364] Uit een vertrouwelijk onderzoek bleek dat veel kenners van Eritrea ervan uitgaan dat het vertrek van – vooral jonge – Eritreeërs niet geheel onwelkom is voor de autoriteiten. Niet alleen vertrekken zo de meest kritische burgers en vormen zij geen binnenlandse bedreiging (meer), ook leveren dienstplichtontduikers die toch soms tijdelijk willen terugkeren naar Eritrea een bijdrage aan de staatskas door middel van de diasporabelasting.[365]

[356] UNHCR*, Global trends. Forced displacements in 2020* (18 juni 2021).
[357] Eritrea Population (2021) - Worldometer (worldometers.info); Eritrea Population 1950-2022 | MacroTrends; Eritrea - total population 2017-2027 | Statista.
[358] Van Reisen, M., Saba, M., & Smits, K. (2019). 'Sons of Isaias': Slavery and indefinite national service in Eritrea. In: Van Reisen, M., Mawere, M., Stokmans, M., & Gebre-Egziabher, K. A. (eds), Mobile Africa: Human Trafficking and the Digital Divide. Bamenda, Cameroon: Langaa Research & Publishing CIG, pp. 116-117.
[359] Van Reisen, M., Saba, M., & Smits, K. (2019). 'Sons of Isaias': Slavery and indefinite national service in Eritrea. In: Van Reisen, M., Mawere, M., Stokmans, M., & Gebre-Egziabher, K. A. (eds), Mobile Africa: Human Trafficking and the Digital Divide. Bamenda, Cameroon: Langaa Research & Publishing CIG, p. 125.
[360] Beloni Milena, *The Big Gamble: The Migration of Eritreans to Europe.* Oakland: University of California Press, 2019, p. 40.
[361] Van Reisen, M., Saba, M., & Smits, K. (2019). 'Sons of Isaias': Slavery and indefinite national service in Eritrea. In: Van Reisen, M., Mawere, M., Stokmans, M., & Gebre-Egziabher, K. A. (eds), Mobile Africa: Human Trafficking and the Digital Divide. Bamenda, Cameroon: Langaa Research & Publishing CIG, pp. 116-117.
[362] Van Reisen, M., Saba, M., & Smits, K. (2019). 'Sons of Isaias': Slavery and indefinite national service in Eritrea. In: Van Reisen, M., Mawere, M., Stokmans, M., & Gebre-Egziabher, K. A. (eds), Mobile Africa: Human Trafficking and the Digital Divide. Bamenda, Cameroon: Langaa Research & Publishing CIG, p. 151.
[363] United Nations, Human Rights Council, *Report of the Special Rapporteur on the situation of human rights in Eritrea*, 11 mei 2020, p. 15.
[364] Van Reisen, M., Saba, M., & Smits, K. (2019). 'Sons of Isaias': Slavery and indefinite national service in Eritrea. In: Van Reisen, M., Mawere, M., Stokmans, M., & Gebre-Egziabher, K. A. (eds), Mobile Africa: Human Trafficking and the Digital Divide. Bamenda, Cameroon: Langaa Research & Publishing CIG, p. 150.
[365] Vertrouwelijke bron (15 november 2020).

4.1 Opvang in Ethiopië

Eind januari 2022 bevonden zich volgens de gegevens van de UNHCR ruim 158.000 Eritrese vluchtelingen in Ethiopië.[366] Lange tijd was dit buurland een belangrijk opvangland. Personen die de grens overkwamen, kregen automatisch asiel, en werden grotendeels opgevangen in vier vluchtelingenkampen in Tigray. In januari 2020 beëindigde Ethiopië zonder officiële aankondiging het beleid van automatische asielverlening aan Eritreeërs. Volgens de Ethiopische *Administration for Refugee and Returnee Affairs* (ARRA) had het beleid geleid tot een toevloed van alleenstaande minderjarigen, illegale migranten en anderen die niet aan de criteria voor een vluchtelingenstatus voldeden.[367] Ondanks dit besluit van de federale autoriteiten bleef de regio Tigray nieuwkomers zonder problemen opnemen.[368] Voorafgaand aan het conflict met het TPLF/TDF bestonden er in Tigray vier vluchtelingenkampen met Eritrese vluchtelingen: Hitsats (25.248) en Shimelba (8702) in het noorden, en Mai Aini (21.682) en Hadi Arush (32.167) meer in het zuiden van de regio.[369]

Onmiddellijk na de aanvang van het conflict tussen Ethiopië en Tigray kwamen de Eritrese vluchtelingen in dat gebied tussen twee vuren terecht. Aan de ene kant werden vluchtelingen, van wie velen om politieke redenen Eritrea waren ontvlucht, door Eritrese troepen opgepakt en teruggestuurd naar Eritrea. Aan de andere kant werden zij het doelwit van de TPLF/TDF, omdat zij medeverantwoordelijk werden gehouden voor de wandaden van het Eritrese leger in Tigray.[370]

Volgens getuigenissen van gevluchte bewoners van Hitsats werd dat kamp in november 2020 gedurende enkele weken door TPLF/TDF-gezinde troepen gebruikt als basis. In reactie op tegenslagen in de strijd tegen de pro-regeringstroepen namen de TPLF/TDF-gezinde troepen wraak op de Eritrese bewoners van het kamp: zij mochten het kamp niet verlaten om voedsel te zoeken, en sommige bewoners die dat toch deden werden vermoord.[371]

Enkele weken na de aanvang van het conflict kregen Eritrese militairen de controle over het gebied waarin de kampen Hitsats en Shimelba zich bevonden. Veel vluchtelingen verlieten Hitsats zodra de komst van Eritrese troepen in het gebied bekend werd. Sommigen trokken naar Shimelba. Rond 19 november 2020 namen Eritrese troepen zowel Hitsats als Shimelba in, en plunderden ze zowel de kampen als de dorpen in de omgeving.[372] Aanvankelijk zeiden de Eritrese militairen tegen de vluchtelingen dat hun vlucht hun vergeven was en dat zij veilig konden terugkeren naar Eritrea, maar al snel werd er harder opgetreden. Er werd een avondklok ingesteld en enkele vluchtelingen werden gearresteerd en geëxecuteerd. Volgens getuigen hadden de militairen lijsten met namen.[373] Ook in het zuidelijker gelegen kamp Hadi Arush voerden Eritrese militairen, begeleid door Ethiopische militairen, patrouilles uit, op zoek naar specifieke personen, 'naam voor naam, woning voor woning'. Ze leken vooral op zoek naar leden van de oppositie.[374]

[366] Country - Ethiopia (unhcr.org).
[367] VOA, Ethiopia ends blanket protection for Eritrean refugees (22 april 2020).
[368] African Arguments, Mesfin Hagos, *Eritrea's role in Ethiopia's conflict and the fate of Eritrean refugees in Ethiopia* (4 december 2020).
[369] UNHCR, Tigray Situation Update, 31 maart 2021; Ministerie van Buitenlandse Zaken, *Thematisch ambtsbericht Tigray* (augustus 2021), p. 54.
[370] Ministerie van Buitenlandse Zaken, *Thematisch ambtsbericht Tigray* (augustus 2021), p. 28; Weldemichael et al., *Between a rock and a hard place, Eritrean refugees in Tigray and Ethiopian civil war* (2022), p. 16.
[371] VOA, *Eritrean refugees caught in crossfire of Ethiopia's Tigray war* (3 februari 2021).
[372] EEPA, *Situation report Horn 16* (4 december 2020).
[373] Reuters, Special report: *Dual Agenda. In Ethiopia's civil war, Eritrea's army exacted deadly vengeance on old foes* (1 november 2021).
[374] The Guardian, *'Slaughtered like chickens': Eritrea heavily involved in Tigray conflict, say eyewitnesses* (21 december 2020); Weldemichael et al, *Between a rock and a hard place, Eritrean refugees in Tigray and Ethiopian civil war* (2022), p. 17.

De Eritrese troepen dwongen de vluchtelingen in groepen terug te keren naar Eritrea, via een COVID-19-quarantainecentrum aan de grens bij Siraro.[375] Sommigen werden gevangengezet, anderen verplicht om in militaire dienst te gaan.[376]

Ondertussen waren de Eritrese vluchtelingen evenmin veilig voor Tigrese milities. Enkele dagen na de aanval op de dorpen rondom Hitsats vielen militieleden het kamp binnen en doodden ze acht vluchtelingen die zij ervan verdachten steun te verlenen aan de Eritrese troepen.[377] Op 17 december 2020, na hevige gevechten tussen de Tigrese milities en Eritrese troepen, werd de laatste groep vluchtelingen uit het kamp meegenomen naar Eritrea. Sommigen lukte het om onderweg te ontsnappen.[378] In januari 2021 waren de kampen Hitsats en Shimelba volledig vernietigd.[379]

Van grote aantallen vluchtelingen was het onduidelijk waar zij waren gebleven. Sommigen waren naar een van de zuidelijker gelegen kampen in Tigray of naar andere delen van Ethiopië en Sudan gevlucht, anderen waren vermoord of onder dwang naar Eritrea teruggebracht.[380] In de kampen May Ayni en Hadi Arush was de situatie evenmin veilig.[381] In maart 2021 werden verscheidene keren vluchtelingen onder dwang weggevoerd door Eritrese militairen.[382] De vluchtelingen voelden zich onveilig en hadden het gevoel dat de Ethiopische autoriteiten hen zo dicht mogelijk bij de Eritrese grens wilden houden, zodat het gemakkelijker zou zijn voor Eritrese militairen om hen te ontvoeren.[383]

In december 2020 stuurden de Ethiopische autoriteiten honderden Eritrese vluchtelingen die een veilig heenkomen zochten in Addis Abeba, terug naar de kampen in Tigray. Dit gebeurde ondanks het feit dat deze kampen in de conflictzone lagen en er gebrek was aan water, voedsel en medische zorg.[384] Vluchtelingen die voorheen in Hitsats en Shimelba hadden gezeten, werden teruggestuurd naar de andere twee kampen, May Ayni en Hadi Arush.[385] In januari 2021 kondigden de Ethiopische autoriteiten aan dat Eritrese vluchtelingen zich niet meer buiten de kampen mochten begeven zonder een autorisatie.[386] Van tien Eritrese vluchtelingen die alle stappen doorlopen hadden voor hervestiging in Canada weigerden de Ethiopische autoriteiten de aanvraag voor uitreisvisa.[387] In september 2021 werden 31 vluchtelingen die Ethiopië probeerden te verlaten, door een rechtbank in de

[375] EEPA, *Situation report Horn 91* (24 februari 2021); Reuters, Special report: *Dual Agenda. In Ethiopia's civil war, Eritrea's army exacted deadly vengeance on old foes* (1 november 2021).
[376] Reuters, Special report: *Dual Agenda. In Ethiopia's civil war, Eritrea's army exacted deadly vengeance on old foes* (1 november 2021).
[377] Reuters, Special report: *Dual Agenda. In Ethiopia's civil war, Eritrea's army exacted deadly vengeance on* (1 november 2021).
[378] EEPA, *Situation report Horn 91* (24 februari 2021).
[379] UNHCR, *UNHCR reached destroyed camps is northern Tigray* (26 maart 2021), p. 43; Bloomberg, *Satellite Images Show Ethiopia Carnage as Conflict Continues* (9 januari 2021).
[380] Ministerie van Buitenlandse Zaken, *Thematisch ambtsbericht Tigray* (augustus 2021), p. 43, 54: Vertrouwelijke bron, 22 januari 2021; World Peace Foundation, Starving Tigray, How Armed Conflict and Mass Atrocities Have Destroyed an Ethiopian Region's Economy and Food System and Are Threatening Famine (6 april 2021), p. 46.
[381] Weldemichael et al, *Between a rock and a hard place, Eritrean refugees in Tigray and Ethiopian civil war* (2022), p. 25.
[382] EEPA, *Situation report Horn 124* (12 april 2021).
[383] EEPA, *Situation report Horn 124* (12 april 2021).
[384] EEPA, *Situation report Horn 24* (13 december 2020); EEPA, *Situation report Horn 34* (23 december 2021); www.vrt.be/vrtnws/nl/2020/12/20/vrtnws-als-eerste-in-oosten-van-tigray-in-ethiopie-het-geweld/; EEPA, *Situation report Horn 42* (31 december 2020).
[385] EEPA, *Situation report Horn 28* (17 december 2020).
[386] EEPA, *Situation report Horn 45* (4 januari 2021).
[387] EEPA, *Situation report Horn 26* (15 december 2020).

Southern Nations, Nationalities, and People's Region veroordeeld tot uitzetting naar Eritrea. Onduidelijk is hoe of wanneer die uitspraak uitgevoerd zal worden.[388]

Volgens onbevestigde berichten werden eind 2020 honderden tot duizenden asielzoekers en vluchtelingen uit de kampen in Tigray onder dwang teruggevoerd naar Eritrea.[389] Volgens andere bronnen zijn ook teruggevoerde vluchtelingen door Eritrese militairen gedood.[390] In juli 2021 had de UNHCR 13.687 van de 34.000 vluchtelingen die uit Shimelba en Hitsats verdwenen waren geïdentificeerd.[391] ARRA verklaarde in dezelfde maand dat 9000 Eritrese vluchtelingen waren herplaatst in May Ayni en Hadi Arush.[392] Volgens een bron kan dit niet kloppen, aangezien het aantal vluchtelingen in die kampen in die periode daalde.[393] Een nieuw kamp, in Noord-Gondar in Amhara, bracht begin 2022 minder dan duizend vluchtelingen onder.[394] Een niet nader genoemd aantal zou naar het kamp Berhale in Afar overgeplaatst zijn.[395] De kampen bleven van tijd tot tijd moeilijk tot niet bereikbaar vanwege de onveiligheid. Soms had de UNHCR toegang, in andere periodes weer niet.[396] In januari 2022 werd het kamp May Ayni volgens Filippo Grandi, de Hoge Commissaris voor de Vluchtelingen van de VN, gebombardeerd door het Ethiopische leger. Daarbij kwamen drie personen om het leven, onder wie twee kinderen.[397] Op 3 februari 2022 werd het vluchtelingenkamp Berhale onder vuur genomen tijdens gevechten. Hierbij kwamen minstens vijf personen om het leven en werd een aantal vrouwen ontvoerd.[398]

4.2 Opvang in Sudan

Net als Ethiopië kent ook Sudan een lange geschiedenis als het gaat om het opvangen van vluchtelingen. Eritrese vluchtelingen blijven de grens met Sudan overtrekken, zowel vanuit Eritrea als vanuit Ethiopië. Volgens berichten doen Ethiopische en Eritrese troepen pogingen om vluchtelingen (inclusief Eritrese) ervan te weerhouden de grens met Soedan over te steken.[399] In december 2020 gaf de Soedanese vluchtelingencommissaris aan dat Eritrese vluchtelingen die het lukt om vanuit Ethiopië de grens naar Soedan over te steken, hun vluchtelingenstatus behouden.[400]

In Soedan bevonden zich in juni 2021 zo'n 125.000 Eritrese vluchtelingen.[401] Sinds begin 2022 nam de instroom van Eritrese asielzoekers en vluchtelingen in het kamp

[388] EEPA, *News highlights* (17 september 2021).
[389] Weldemichael et al, *Between a rock and a hard place, Eritrean refugees in Tigray and Ethiopian civil war* (2022), p. 23; Human Rights Watch, *World report 2022, Eritrea* (December 2021); EEPA, *Situation report Horn 6* (24 november 2020); EEPA, *Situation report Horn 40* (29 december 2020); AP, *'I would never go back': horrors grow in Ethiopia conflict* (28 december 2020); Report of the Ethiopian Human Rights Commission (EHRC) / Office of the United Nations High Commissioner for Human Rights (OHCHR) Joint Investigation into Alleged Violations of International Human Rights, Humanitarian and Refugee Law Committed by all Parties to the Conflict in the Tigray Region of the Federal Democratic Republic of Ethiopia (2021), p. 3; vertrouwelijke bron (20 december 2021).
[390] Weldemichael et al, *Between a rock and a hard place, Eritrean refugees in Tigray and Ethiopian civil war* (2022), p. 19; EEPA, *Situation report Horn 187* (14 juli 2021); vertrouwelijke bron (9 maart 2022).
[391] EEPA, *Situation report Horn 174* (24 juni 2021).
[392] New Business Ethiopia, Ethiopia says Sudanese UNHCR rapporteur is biased, partial (8 augustus 2021).
[393] Weldemichael et al., *Between a rock and a hard place, Eritrean refugees in Tigray and Ethiopian civil war* (2022), p. 34.
[394] Weldemichael et al., *Between a rock and a hard place, Eritrean refugees in Tigray and Ethiopian civil war* (2022), p. 34.
[395] Ministerie van Buitenlandse Zaken, *Thematisch ambtsbericht Tigray* (augustus 2021), p. 54.
[396] EEPA, *Situation report Horn 199* (12 augustus 2021); BBC Monitoring, *Ethiopia says status of Eritrean refugees in Tigray 'unknown'* (14 oktober 2021).
[397] UN News, *Two children killed in airstrike on Tigray refugee camp* (6 januari 2022).
[398] Al Jazeera, *Attack on Ethiopia refugee camp kills five, UN* (18 februari 2022).
[399] EEPA, *Situation report Horn 51* (10 January 2021).
[400] EEPA, *Situation report Horn 40* (29 december 2020).
[401] Eritrean Refugees Overview in Sudan (as of 30 June 2021) - Sudan | ReliefWeb, geraadpleegd op 21 maart 2022.

Shagarab toe. Uit gesprekken die UNHCR met hen voerde, bleek dat een deel van hen te verklaren viel door de intensivering van de rekrutering voor de dienstplicht in Eritrea. Een andere reden was de hongersnood in het Eritrese Gahsbarka; weer een ander deel van de asielzoekers bevond zich reeds in Soedan en kwam naar Shagarab vanwege de verslechterde economische en veiligheidssituatie in de stedelijke gebieden.[402]

[402] Vertrouwelijke bron (4 april 2022).

5 Terugkeer

Voor de manier waarop de Eritrese autoriteiten terugkeerders naar Eritrea behandelen, zijn de facto de volgende factoren relevant, zo concludeert de EASO in een rapport dat hoofdzakelijk over nationale dienstplicht gaat:

- de wijze van terugkeer: vrijwillig of gedwongen;
- de wijze waarop men Eritrea uit is gereisd: legaal of illegaal;
- het jaar waarin men Eritrea heeft verlaten (bijvoorbeeld voor of na de onafhankelijkheid, voor of na de grensoorlog met Ethiopië);
- betaling van de diasporabelasting en ondertekening van het regret form (officieel formulier 4/4.2);
- politieke activiteiten buiten Eritrea: geen, pro-regering of anti-regering;
- de status met betrekking tot de nationale dienstplicht voorafgaande aan het vertrek uit Eritrea;
- de duur van het verblijf in Eritrea: kort verblijf of permanente terugkeer;
- persoonlijke contacten met de verantwoordelijke autoriteiten;
- willekeur.[403]

Bij aankomst op Asmara International Airport screenen en profileren de Eritrese immigratieautoriteiten gewoonlijk alle terugkerende Eritreeërs. Daarbij wordt gecontroleerd welke Eritrese en buitenlandse identiteitsdocumenten de repatrianten hebben, of ze de twee procent diasporabelasting hebben betaald en – indien van toepassing – of ze het regret form hebben ondertekend. Volgens een EASO-rapport van 2019 zijn de procedures op de luchthaven inconsistent. Als de autoriteiten iemand wantrouwen, kunnen ondervragingen volgen. Redenen daarvoor kunnen onvolledige documenten zijn (zoals het ontbreken van een Eritrese identiteitskaart), het niet betaald hebben van de diasporabelasting of het ontduiken van de dienstplicht.[404] Volgens een vertrouwelijke bron wordt iedereen die terugkeert, inclusief personen met de diasporastatus, na aankomst tien dagen ondervraagd. Dan worden vragen gesteld over hoe men het land heeft verlaten, of men politiek actief is geweest, etc. Hierbij kan sprake zijn van mishandeling, marteling en gedwongen verdwijning.[405] Volgens een andere bron worden vooral personen die niet kunnen aantonen dat ze legaal zijn uitgereisd op het vliegveld ondervraagd. Iemand die met een tweede paspoort in combinatie met zijn of haar identiteitskaart binnenkomt, kan ook ondervraagd worden, maar dat is niet altijd het geval. Op lokaal niveau, de gemeente waar de persoon vandaan komt, is altijd bekend of iemand gevlucht is. Daarom kan iemand ook nadat hij het vliegveld verlaten heeft, nog door de autoriteiten opgepakt worden voor ondervraging.[406]

5.1 Vrijwillige terugkeer

Personen die terugkeren naar Eritrea en de dienstplichtige leeftijd hebben, zullen net als iedere Eritreeër met de dienstplichtige leeftijd de nationale dienstplicht moeten vervullen. Voor iemand die de dienstplicht ontvlucht was, zal dat – na waarschijnlijk

[403] EASO, *Eritrea National Service, exit, and return* (september 2019), p. 55.
[404] EASO, *Eritrea National Service, exit, and return* (september 2019), p. 56.
[405] Vertrouwelijke bron (1 maart 2022).
[406] Vertrouwelijke bron (15 mei 2022)

een gevangenisstraf - vrijwel zeker de militaire dienstplicht zijn, en niet civiele.[407] Deze personen zullen niet ontkomen aan de giffa's en toegenomen rekruteringsinspanningen van de overheid in het kader van het conflict in Tigray. Wie voorafgaand aan het vertrek al opgeroepen was voor de nationale dienstplicht bij een bepaalde militaire eenheid, zal bij terugkeer waarschijnlijk alsnog worden toegevoegd aan die eenheid. Wie nog geen oproep had gekregen, zal naar Sawa gestuurd worden (zie ook § 1.2.1 Binnenlandse veiligheidssituatie). In beide gevallen zal de procedure gepaard gaan met een 'rehabilitatieproces' dat het karakter heeft van een vervolging. Aan personen die niet de dienstplichtige leeftijd hadden toen zij Eritrea verlieten, kan ook een gevangenisstraf opgelegd worden vanwege het illegaal verlaten van Eritrea.[408]

Er zijn twee gevallen waarin de procedure kan afwijken. De eerste is als een terugkeerder naast de Eritrese ook een andere nationaliteit heeft en over een visum beschikt. Over het algemeen behandelen de Eritrese autoriteiten zo iemand als een buitenlander.[409] In de praktijk verlenen de autoriteiten zelden of nooit een visum aan iemand van Eritrese afkomst. Ze geven er de voorkeur aan dat deze personen met een Eritrese identiteitskaart naar Eritrea reizen. Zo worden diplomatieke incidenten met de autoriteiten van het land van de tweede nationaliteit ontweken.[410]

Een andere uitzondering is mogelijk voor wie een diasporastatus heeft (zie ook § 3.2.8 Diaspora). Deze status is echter alleen in Eritrea te verkrijgen, en iemand moet daarvoor dus eerst naar Eritrea reizen en daar afwachten of de autoriteiten bereid zijn die status te verlenen. Dit is afhankelijk van de vraag of de autoriteiten overtuigd zijn van de loyaliteit van de aanvrager aan hen.[411] De voorwaarden bestaan uit het betalen van een diasporabelasting en het ondertekenen van een regret form voor degenen die de nationale dienstplicht niet hebben vervuld.[412]

Behalve om deze belasting wordt Eritreeërs in de diaspora geregeld gevraagd een extra bijdrage te leveren aan de overheidsinspanningen vanwege de COVID-19-epidemie. Volgens verschillende bronnen oefenen de autoriteiten hiertoe ook via vertegenwoordigers van Eritrese kerkgenootschappen druk uit op de Eritrese diaspora in Nederland en elders.[413]

Eritreeërs die Eritrea illegaal hebben verlaten na de oorlog van 1998-2000, de dienstplichtige leeftijd bezitten of benaderen[414], en willen terugkeren, moeten het regret form ondertekenen.[415] In dat formulier geven Eritrese terugkeerders toe dat zij een strafbaar feit hebben gepleegd en aanvaarden zij alle maatregelen waartoe de autoriteiten eventueel besluiten. Wat die maatregelen zijn, is bij de

[407] Vertrouwelijke bron (8 oktober 2020).
[408] Vertrouwelijke bron (8 november 2021); vertrouwelijke bron (1 maart 2022).
[409] Vertrouwelijke bron (8 oktober 2020).
[410] Vertrouwelijke bron (29 maart 2022); vertrouwelijke bron (9 maart 2022); vertrouwelijke bron (20 december 2021).
[411] Vertrouwelijke bron (29 maart 2022).
[412] Ministerie van Buitenlandse Zaken, *Algemeen ambtsbericht Eritre*a (februari 2017), p. 20, 22; Ministerie van Buitenlandse Zaken, *Algemeen ambtsbericht Eritrea* (juni 2018), p. 8, 63, 64; DIS en DRC, *Country of Origin Information report Eritrea: National service, exit and entry* (januari 2020), p. 38; Daniel Mekonnen en Sara Palacios Arapiles, *Expert report Eritrea: Access to documents by Eritrean refugees in the context of family reunion* (april 2021), pp. 38-43.
[413] Vertrouwelijke bron (20 december 2021); vertrouwelijke bron (7 maart 2022); Eritrea Hub, *President Isaias up to his old tricks: first he takes your children, then your money* (1 februari 2022).
[414] De dienstplichtige leeftijd begint officieel met 18 jaar, maar in de praktijk worden ook minderjarigen opgeroepen voor de dienstplicht (zie ook § 3.2.3).
[415] Daniel Mekonnen en Sara Palacios Arapiles, *Expert report Eritrea: Access to documents by Eritrean refugees in the context of family reunion* (april 2021), p. 51.

ondertekening dus onduidelijk en kan naar eigen inzicht door de autoriteiten worden ingevuld.[416]

Eritreeërs met een diasporastatus (zie § 3.2.8 Diaspora) kunnen voor een bepaalde periode terugkeren zonder opgeroepen te worden voor de nationale dienstplicht. Blijven zij echter langer dan de toegestane periode (over het algemeen twaalf maanden), dan worden zij behandeld als alle andere Eritrese burgers. Personen die risico lopen op problemen met de autoriteiten keren waarschijnlijk niet vrijwillig terug. De diasporastatus biedt geen bescherming tegen vervolging voor (vermeende) politieke activiteiten of onvoldoende loyaliteit aan de Eritrese autoriteiten.[417]

5.2 Gedwongen terugkeer

Er zijn zeer weinig gevallen bekend van gedwongen terugkeer. In de verslagperiode werden tussen oktober en december 2021 39 Eritrese asielzoekers, onder wie in ieder geval één minderjarige, door Egypte uitgezet naar Eritrea.[418] Bij terugkeer zijn allen eerst incommunicado vastgezet. Vervolgens hebben enkelen van hen een tijdelijke verblijfsvergunning[419] voor zes maanden gekregen; anderen zijn ofwel gedetineerd ofwel verdwenen. Het is niet bekend welke criteria ten grondslag liggen aan dit onderscheid.[420] In maart 2022 werd opnieuw een groep van 31 asielzoekers uitgezet naar Eritrea; volgens *Refugees Platform in Egypt* bereiden de Egyptische autoriteiten de deportatie van tientallen andere Eritrese migranten voor.[421]

Tijdens de verslagperiode zijn Eritrese asielzoekers en vluchtelingen die zich in vluchtelingenkampen in Tigray bevonden, door Eritrese militairen gedwongen terug te keren naar Eritrea.[422]

5.3 Legale/illegale uitreis

Legaal uitreizen is vrijwel onmogelijk en de mate waarin men erin slaagt is onderhevig aan willekeur, maar formeel zou het mogelijk zijn voor de volgende groepen (groepen die toegang hebben tot een paspoort):

- personen die de dienstplichtige leeftijd gepasseerd zijn – het is niet met zekerheid te zeggen welke leeftijd dat is, want sinds het conflict om Tigray in Ethiopië worden steeds oudere personen opgeroepen voor de dienstplicht (zie ook § 1.2.1 Binnenlandse veiligheidssituatie);
- kinderen jonger dan vijf jaar;
- personen die op medische gronden geen dienstplicht hoeven te vervullen;
- personen die naar het buitenland reizen voor medische behandeling;
- personen die voor hun studie of een conferentie reizen;
- zakenmannen en -vrouwen en atleten;

[416] Daniel Mekonnen en Sara Palacios Arapiles, *Expert report Eritrea: Access to documents by Eritrean refugees in the context of family reunion* (april 2021), p. 37.
[417] Vertrouwelijke bron (8 november 2021); vertrouwelijke bron (29 maart 2022).
[418] Human Rights Watch, *Egypt: Forced return of Eritrean asylum seekers* (27 januari 2022).
[419] De term 'verblijfsvergunning' komt van de geciteerde bron. Onduidelijk is of het hier de diasporastatus betreft.
[420] Vertrouwelijke bron (14 januari 2022); vertrouwelijke bron (1 maart 2022).
[421] Refugees Platform in Egypt, *In one week: Egypt forcibly deports 31 Eritrean asylum seekers to Asmara and prepares to deport dozens of detained migrants* (21 maart 2022).
[422] Human Rights Watch, World report 2022, Eritrea (December 2021); EEPA, *Situation report Horn 6* (24 november 2020); EEPA, *Situation report Horn 40* (29 december 2020); AP, *'I would never go back': horrors grow in Ethiopia conflict* (28 december 2020); vertrouwelijke bron (20 december 2021).

- voormalige onafhankelijkheidsstrijders (*tegadelti*) en hun gezinsleden;
- hoge autoriteiten en hun familieleden.[423]

Naast een paspoort is voor een reis ook een uitreisvisum nodig.

In 2018, toen de grens tussen Eritrea en Ethiopië gedurende enkele maanden open was, hadden personen die de grens overgingen daarvoor geen paspoort of uitreisvisum nodig. De eerste weken was er geen enkele controle. Later vond er een minimale controle op documenten plaats en werd minimale informatie geregistreerd, maar personen zonder reisdocumenten werden niet tegengehouden. Personen van de dienstplichtige leeftijd werden evenmin tegengehouden. Dit was vooral omdat er geen grensinfrastructuur bestond – een georganiseerde grensovergang was geen onderdeel van de taakomschrijving van de ter plaatse aanwezige militairen.[424] Er is geen informatie bekend over hoe personen die Eritrea in deze periode, van juli tot december 2018, legaal verlieten, bij terugkeer door de autoriteiten werden behandeld.[425] Dat doet niets af aan het feit dat deze personen nog steeds vervolgd kunnen worden vanwege het ontlopen van de nationale dienstplicht (zie ook § 3.2.3 Dienstplichtweigeraars en deserteurs).

Er zijn geen specifieke veiligheidsrisico's bekend voor terugkeer naar bepaalde gebieden in Eritrea.

Er kon geen aanvullende informatie gevonden worden over het bestaan van terugkeerders uit de buurlanden vanwege de uitbraak van de COVID-19-pandemie.[426]

[423] Daniel Mekonnen en Sara Palacios Arapiles, *Expert report Eritrea: Access to documents by Eritrean refugees in the context of family reunion* (april 2021), p. 29.
[424] Vertrouwelijke bron (8 november 2021).
[425] Vertrouwelijke bron (8 oktober 2020); Vertrouwelijke bron (26 april 2023).
[426] Vertrouwelijke bron (1 maart 2022).

6 Bijlagen

6.1 Afkortingen en anderstalige begrippen

ARRA	Administration for Refugee and Returnee Affairs
CEDAW	Committee on the Elimination of Discrimination Against Women
EASO	European Asylum Support Office
EDF	Eritrean Defence Forces (het Eritrese leger)
EEPA	European External Programme with Africa
EHRC	Ethiopia Human Rights Commission
ELF	Eritrean Liberation Front
EPLF	Eritrean People's Liberation Front
EPRDF	Ethiopian People's Revolutionary Democratic Front
OHCHR	Office of the High Commissioner for Human Rights
PFDJ	People's Front for Democracy and Justice
TCCE	Transitional Civil Code (overgangs-Burgerlijk Wetboek)
TDF	Tigray Defense Forces
TPLF	Tigray People's Liberation Front
UNHCR	United Nations High Commission for Human Rights

giffa	razzia waarbij niet-schoolgaande jongeren en jongvolwassenen in de dienstplichtige leeftijd worden opgepakt om de dienstplicht te vervullen
manqesaqesi wereqet	reisvergunning
memmehdar kebabi	gemeente
menennet	identiteitskaart
nay nebarinnet	residence card (uittreksel uit bevolkingsregister)
nus-zoba	district
tsaeda wereqet	document dat diasporastatus met daaraan verbonden privileges verleent
zoba	regio

6.2 Geraadpleegde bronnen

ACAPS:

- *CrisisInSight Humanitarian Access Overview* (December 2021)

Amnesty International:

- *Report on Human Rights Situation 2020/2021* (2021)
- *The Massacre in Axum* (februari 2021)

Beloni, Milena:

- *The Big Gamble: The Migration of Eritreans to Europe.* Oakland: University of California Press (2019)

Bertelsmann Stiftung

- *BTI 2022 Country Report – Eritrea (2022)*

Danish Immigration Service en Danish Refugee Council:
- *Country of Origin Information report Eritrea: National service, exit and entry* (januari 2020)

DSP Tilburg University:
- *The 2% Tax for Eritreans in the diaspora Facts, figures and experiences in seven European countries* (juni 2017)

Economist Intelligence Unit:
- *Democracy Index 2021* (10 februari 2022)

Ethiopian Human Rights Commission / Office of the High Commissioner for Human Rights:
- Report of the Ethiopian Human Rights Commission (EHRC) / Office of the United Nations High Commissioner for Human Rights (OHCHR) Joint Investigation into Alleged Violations of International Human Rights, Humanitarian and Refugee Law Committed by all Parties to the Conflict in the Tigray Region of the Federal Democratic Republic of Ethiopia (2021)

Freedom House:
- *Freedom in the World, Eritrea 2022* (februari 2022)

Geneva Council for Rights & Liberties:
- *Eritrea: Starvation and Coronavirus as a weapon to forcibly displace the inhabitant of the Red Sea Afar* (10 juli 2020)

Good Governance Africa:
- *Rule by fear* (4 december 2019)

Human Rights Watch:
- *They are making us into slaves, not educating us* (8 augustus 2019)
- *World Report 2022, Eritrea* (december 2021)
- *Ethiopia's Axum Findings Ignore Massacre of Civilians* (12 mei 2021)

International Crisis Group:
- Podcast The Horn: *Eritrea's one man rule* (6 oktober 2020)
- Podcast The Horn: *What Eritrea wants* (6 april 2021)

ILGA:
- *World State Sponsored Homophobia report global legislation overview update* (december 2020)

Mekonnen, Daniel en Sara Palacios Arapiles:
- *Expert Report: Access to documents by Eritrean refugees in the context of family reunion* (april 2021)

Ministerie van Buitenlandse Zaken:
- *Algemeen ambtsbericht China* (juli 2020)
- *Algemeen ambtsbericht Eritrea* (februari 2017)
- *Algemeen ambtsbericht Eritrea* (juni 2018)
- *Algemeen ambtsbericht Eritrea* (oktober 2019)
- *Algemeen ambtsbericht Eritrea* (november 2020)
- *Thematisch ambtsbericht Tigray* (augustus 2021)

National Statistics Office (NSO) [Eritrea] and Fafo AIS:
- *Eritrea Population and Health Survey 2010* (augustus 2013)

Plaut, Martin:
- *Understanding Eritrea* (juni 2019)

Staatssekretariat für Migration, Zwitserse federatie
- *Focus Eritrea, Identity and civil status documents* (21 januari 2021)

Transparency International
- *Corruption perceptions index 2021*

Van Reisen, M., Saba, M., & Smits, K.:
- 'Sons of Isaias': Slavery and indefinite national service in Eritrea. In: Van Reisen, M., Mawere, M., Stokmans, M., & Gebre-Egziabher, K. A. (eds), *Mobile Africa: Human Trafficking and the Digital Divide*. Bamenda, Cameroon: Langaa Research & Publishing CIG (2019), pp. 115-158.

United Kingdom Home Office:
- *Report of a Home Office Fact-Finding Mission Ethiopia: The political situation* (10 februari 2020)

United Nations:
- Human Rights Council, *Human Rights Council holds separate interactive dialogues on the human rights situations in Eritrea and in Sri Lanka* (4 maart 2022)
- Human Rights Council, *Report of the Special Rapporteur on the situation of human rights in Eritrea* A/HRC/47/21 (12 mei 2021)
- Human Rights Council*, Report of the detailed findings of the Commission of Inquiry on Human Rights in Eritrea* (5 juni 2015)

United States Commission on International Religious Freedom (USCIRF):
- *2020 Report on International Religious Freedom* (mei 2021)

United States Department of State:
- *Country Reports on human rights practices for 2020, Eritrea* (30 maart 2021)

Websites

- Amnesty International, www.amnesty.org
- Committee to Protect Journalists, Explore CPJ's database of attacks on the press
- Eritrea Hub, www.Eritreahub.org
- European Country of Origin Network, www.ecoi.net
- Europe External Programme with Africa, www.eepa.be
- Human Rights Watch, www.hrw.org
- International Crisis Group, www.crisisgroup.org
- Garda World, https://www.garda.com/crisis24/country-reports/eritrea
- Ministry of Information of Eritrea, www.shabait.com
- PBS, Documentary: Escaping Eritrea, https://www.pbs.org/wgbh/frontline/film/escaping-eritrea/ (4 maart 2021)

- Reporters without Borders, *World Press Freedom Index 2020*, 2020 World Press Freedom Index | RSF
- Refugees Platform in Egypt, www.rpegy.org
- Transparency International, 2021 Corruption Perceptions Index - Explore the… - Transparency.org
- United Nations High Commission for Refugees, www.unhcr.org
- United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs, www.Reliefweb.org
- United Nations Office of the High Commissioner for Human Rights, www.OHCHR.org
- UN News, www.news.un.org

Nieuwsbronnen

- Addis Standard
- Africa Report
- African Arguments
- Al Jazeera
- Anadolu Agency
- American Press
- Asena ATV
- Asmarino Independent Media
- Barnabas Fund
- BBC
- Bellingcat
- Bloomberg
- CNN
- Christian Solidarity Worldwide
- Eritrea Hub
- EUObserver
- National News
- Peace Foundation
- Radio Dabanga
- Release International
- Reuters
- Shabait.com
- Somali Guardian
- Stimson Center
- Voice of America
- Xinhuannet

6.3 Kaart van Eritrea